DZIENNIK URZĘDOWY Ministerstwa Poczt i Telegrafów

№ 47. | WARSZAWA, DNIA 27 PAŹDZIERNIKA 1923. | Rok V.

Ustawy i Rozporządzenia.

204

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 16 października 1923 r. L. 9260/VI w sprawie podwyższenia opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

Na mocy artykułu 10 Ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu (Dz. Praw. Nr. 44 poz. 310)

podwyższam dotychczasowe opłaty pocztowe, telegraficzne i telefoniczne oraz zarządzam co następuje:

§ 1. Nowe opłaty pocztowe dla obrotu wewnętrznego i dla obrotu zagranicznego według załączonej taryfy obowiązują od 1-go listopada 1923 r. z wyjątkiem opłat kwartalnych i miesięcznych co do których podwyżka wchodzi w życie dopiero z dniem 1-go stycznia 1924 r.

Korespondencji nadanej przed dniem 1-go listopada a nadeszłej do urzędow oddawczych po tym dniu nie należy obciążać dopłatą.

§ 2. Ekwiwalent franka złotego dla opłat za przesyłki listowe zagraniczne wynosi 1 fr. zł. = 40.000 mk., najwyższa zaś kwota odszkodowania za polecone przesyłki listowe do zagranicy równa się 2 000.000 mk.

Za każdy międzynarodowy kupon na odpowiedź (coupon répons intenational) należy wydawać znaczki pocztowe ogólnej wartości.

a) za kupon nowy wartości 50 cent. . . 20.000 mk.
b) za „ dawny „ 25 „ . . . 10.000 „

§ 3. Nowe opłaty telegraficzne dla obrotu wewnętrznego obowiązują od dnia 1-go listopada 1923 r.

Począwszy od 1 od stycznia 1924 r. winni interesanci, którzy należytości za umówiony lub skrócony adres względnie za doręczanie im telegramów do kilku miejsc zapłacą z góry, złożyć pisemną deklarację, że obowiązują się uiścić wszelkie nadwyżki związane z każdorazową zmianą taryfy.

§ 4. Z powodu podwyższenia wewnętrznej taryfy telegraficznej podwyższa się opłatę za telegramy do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier. Opłata od wyrazu telegramu zwykłego do Czechosłowacji i Rumunji równa się podwójnej opłacie wewnętrznej, do Węgier zaś pojedyńczej wewnętrznej plus 7 (siedem) cent.

Do W. M. Gdańska opłata od wyrazu telegramu zwykłego wynosi 7 (siedem) centymów.

Stawki podane w centymach przelicza się na marki polskie według każdocześnie obowiązującego ekwiwalentu franka złotego do marki polskiej, stosowanego dla telegramów zagranicznych.

§ 5. Nowe opłaty telefoniczne obowiązują od 1-go listopada 1923 r. z wyjątkiem abonamentowych opłat telefonicznych, które obowiązują od 1-go grudnia 1923 r. według załączonej taryfy z następującemi wyjątkami:

a) do sieci miejscowej w Warszawie, Lwowie, Lublinie, Łodzi, Białymstoku, Zagłębiu Borysławskiem i Dąbrowskiem mają zastosowanie tylko postanowienia taryfy, odnoszące się do rozmów międzymiastowych i telefonicznego pośrednictwa przy nadawaniu i odbieraniu telegramów przez telefon, zatem tylko §§ 26, 27, 28, 29, 30 i 33;

b) w województwach Poznańskiem i Pomorskiem obowiązują tylko należytości budowlane tz. §§ 6, 7, 8, 9, 10 następnie §§ 22, 23, 24, 25 dalej należytości za ozmowy międzymiastowe tz. §§ 26, 27, 28, 29, 30 opłaty za rozmaite świadczenia tz. §§ 31, 32 i 33 wreszcie cały rozdział III.

Abonenci, dla których podwyższone opłaty abonamentowe nie będą dogodne, mogą wypowiedzieć abonament na dwa tygodnie przed 1-ym grudnia 1923 r. Wszyscy inni abonenci winni dopłacić różnicę od 1-go grudnia b. r. do końca roku.

Podwyższone należytości za rozmowy telefoniczne międzymiastowe obowiązują także w ruchu z Austrją i Czechosłowacją.

W ruchu telefonicznym z W. M. Gdańskiem obowiązują stawki h, a mianowicie:

do 25 kilometrów	25 centów
„ 50 „	50 „
„ 100 „	75 „
i za każde dalsze 100 kilometrów . .	25 „

za każdą 3-minutową rozmowę zwykłą.

Stawki we frankach i centymach przelicza się na marki polskie według ażdocześnie obowiązującego ekwiwalentu franka złotego do marki polskiej.

§ 6. Podwyższone opłaty pocztowe, telegraficzne i telefoniczne dla obrotu wewnętrznego obowiązują:

a) w obrocie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej,

b) w obrocie z Polski do obszarów W. M. Gdańska z wyjątkiem poz. 10, 11c i 12 taryfy pocztowej, w miejsce których obowiązują postanowienia zawarte w Dz. Urz. M. P. i T. № 31 z 1922 r. i Dz. Urz. M. P. i T. № 32 z 1922 r. oraz opłaty za telegramy i rozmowy telefoniczne, w miejsce których obowiązują postanowienia § 4 i 5 niniejszego rozporządzenia.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go listopada 1923 r., z tą chwilą tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe sprzeczne z niniejszem rozporządzenia.

Minister

Moszczyński.

A. TARYFA POCZTOWA.

I. Obrót wewnętrzny.

1. Listy zwykłe:	
a) obrót miejscowy:	
do wagi 250 gramów	10.000
b) obrót zamiejscowy:	
do wagi 20 gramów	10.000
ponad 20 gr. do 250 gramów	20.000
urzędowe ponad 20 gr. do 2000 gr.	20.000
2. Kartki pocztowe: (niezależnie od należytości za blankiet urzędowego nakładu)	
a) pojedyńcze	5.000
b) z odpowiedzią	10.000
3. Kartki widokowe i świąteczne, zawierające pozdrowienia lub inne formy grzeczności ujęte najwyżej w pięciu wyrazach	1.000
4. Druki zwykłe:	
do wagi 25 gramów	1.000
„ „ 50 „	2.000
„ „ 100 „	4.000
„ „ 250 „	8.000
„ „ 500 „	12.000
„ „ 1000 „	16.000
urzędowe ponad 1000 gr. do 2000 gr.	16.000
5. Druki dla ociemniałych:	
do wagi 500 gramów	100
„ „ 1000 „	200
„ „ 1500 „	300
„ „ 2000 „	400
„ „ 2500 „	500
„ „ 3000 „	600
6 Papiery handlowe (także manuskrypty bez korekty):	
do wagi 250 gramów	8 000
„ „ 500 „	12 000
„ „ 1000 „	16.000
7 Próbki towarów:	
do wagi 100 gramów	5.000
„ „ 250 „	8 000
„ „ 500 „	12 000
„ „ 1000 „	16.000

8. Przesyłki mięszane:

do wagi 250 gramów	. . . .	8.000
„ „ 500 „	. . . .	12.000
„ „ 1000 „	. . . .	16.000

9. Czasopisma:

Opłata od każdego egzemplarza czasopisma wynosi:

za czasopismo do wagi 25 gr.	. . 25%	opłaty za druki do wagi 25 gr.
„ „ „ „ 50 „	. . 25%	„ „ „ „ „ 50 „
„ „ „ „ 100 „	. . 15%	„ „ „ „ „ 100 „
„ „ „ „ 250 „	. . 15%	„ „ „ „ „ 250 „
„ „ „ „ 500 „	. . 15%	„ „ „ „ „ 500 „
„ „ „ „ 1000 „	. . 15%	„ „ „ „ „ 1000 „

Za czasopisma wychodzące dwa razy dziennie, lecz rozsyłane raz dziennie oblicza się należytość według łącznej wagi obydwu numerów.

Opłaty pocztowe za czasopisma mają być pobierane jak dotychczas z góry miesięcznie względnie kwartalnie.

10. Przekazy zwykłe, zleceniowe i pobraniowe:

a)		do	5.000	300
ponad	5.000	„	10.000	500
„	10.000	„	50.000	1.000
„	50.000	„	100.000	1.500
„	100.000	„	250.000	2.500
„	250.000	„	500.000	5.000
„	500.000	„	1.000.000	10.000
„	1.000.000	„	2.000.000	17.000
„	2.000.000	„	3.000.000	24.000
„	3.000.000	„	4.000.000	30.000
„	4.000.000	„	5.000.000	36.000
„	5.000.000	„	6.000.000	42.000
„	6.000.000	„	7.000.000	47.000
„	7.000.000	„	8.000.000	52.000
„	8.000.000	„	9.000.000	56.000
„	9.000.000	„	10.000.000	60.000

Najwyższa dopuszczalna kwota przekazu zwykłego lub telegraficznego wynosi 10.000.000 mk.

Za użycie odcinków przekazów do przesyłania pisemnych wiadomości uiszcza się należytość jak za kartki pocztowe przez nalepienie znaczka pocztowego. Od należytości tej są wolne jedynie krótkie zapiski, wskazujące wysokość wpłaconej kwoty, imię i nazwisko wpłacającego data wpłaty, oraz wyjaśniające cel i tytuł wpłaty przy przekazach:

a) władz i urzędów do władz i urzędów,
b) władz i urzędów do stron prywatnych,
c) stron prywatnych do władz i urzędów.

b) Opłata za przekazy telegraficzne składa się z: opłaty od kwoty przekazowej jak przy zwykłych przekazach pocztowych (pod a), opłaty manipulacyjnej za sporządzenie osobnego telegramu przekazowego w kwocie 1000 mk. za każdy poszczególny przekaz telegraficzny, ponadto z opłaty za blankiet telegraficzny, z opłaty za telegram przekazowy i ewentualne prywatne doniesienie pisemne nadawcy zależnie od ilości słów, oraz opłaty za pośpieszne doręczenie, o ile nie chodzi o przekazy adresowane „poste-restante", lub przekazy adresowane do pozamiejscowego okręgu doręczeń.

11. Listy wartościowe:

Za listy wartościowe zamknięte (opieczętow. przez nadawcę):

a) należytość za list zwykły do 20 gramów	10.000
„ „ „ „ „ 250 „	20.000
„ „ „ „ urzęd. ponad 20 gr. do 2000 gr.	20.000
b) należytość za polecenie	10.000
c) należytość od deklarowanej wartości za każde 100.000 marek lub część tychże	1.000

Za listy wartościowe otwarte (przeliczone) pobiera się należytość od wartości w podwójnej wysokości.

Za listy wartościowe kas i urzędów skarbowych państwowych z dotacjami i nadmiarami kasowemi i t. p. (Dz. Urz. M. P. i T. nr. 27 z 1920 r.), które co do wysokości podanej wartości nie podlegają ograniczeniu, pobiera się: oprócz należytości jak za list zwykły odpowiedniej wagi i należytości za polecenie—należytość od wartości:

do 10.000 marek	5
„ 50.000 „	20
„ 100.000 „	25
za każde dalsze 100.000 mk. lub część tychże	25

12. Paczki:

do wagi 1 kg.	20.000
„ „ 5 „	80.000
„ „ 10 „	160.000
„ „ 15 „	250.000
„ „ 20 „	320.000

Za paczki kas i urzędów skarbowych, państw. z dotacjami i nadmiarami kasowemi, oraz za paczki P. K. K. P.:

do wagi 25 kg.	400.000
„ „ 30 „	500.000

Za paczki ochronne pobiera się należytość od wagi w podwójnej wysokości.

Za paczki z podaną wartością pobiera się oprócz tego:

a) należytość od wartości za każde 100 000 mk. lub część tychże 1.000

b) przy paczkach ponad 1.000.000 mk. wartości: dodatkową należytość manipulacyjną od każdej paczki . 5.000

Za paczki kas i urzędów skarbowych państwowych z dotacjami i nadmiarami kasowemi i t. p. (Dz. Urz. nr. 27 z 1920 r.), które co do wysokości podanej wartości nie podlegają ograniczeniu pobiera się:

prócz opłaty od wagi jak wyżej, tylko należytość od wartości:

do 10.000 mk. 5
„ 50.000 „ 20
„ 100.000 „ 25
za każde dalsze 100.000 mk. lub część tychże 25

Za paczki władz i urzędów skarb. i państwowych nie pobiera się należytości manipulacyjnej.

NALEŻYTOŚCI DODATKOWE.

Należytości przy nadaniu:

Polecenie przesyłek pocztowych 10.000

Zwrotne poświadczenie odbioru (recepis zwrotny):

a) przy nadaniu 10.000
b) po nadaniu 20.000

Zwrotne poświadczenie wypłaty (potwierdzenie wypłaty):

a) przy nadaniu 10.000
b) po nadaniu 20 000

Za ściągnięcie pobrania od odbiorcy 10.000

Pisemne doniesienie na blankiecie P. K. O. 5.000

Za doręczenie pośpieszne (przez umyślnego posłańca): przesyłek listowych oraz dokumentów oddawczych (dowodów odbioru) na nadeszłe listy wartościowe, przekazy i paczki 40.000

Za wszystkie przesyłki adresowane „poste restante" opłata dodatkowa 5 000

Nieuiszczoną przez nadawcę opłatę dodatkową za „poste restante" (przy zwykłych przesyłkach listowych) pobiera się od odbiorcy w pojedyńczej wysokości.

Za przyjęcie przez listonosza wiejskiego:

a) przesyłki poleconej 3.000

b) listu wartościowego, przekazu pocztowego lub przekazu P. K. O. 5.000
c) paczki, za każde 5 kg. wagi 20.000
d) telegramu 3.000

Należytości przy odbiorze:

Za doręczenie w miejscowym okręgu doręczeń gdzie ten rodzaj służby już zaprowadzono:

A) listów wartościowych, przekazów pocztowych oraz przekazów P. K. O. z pieniędzmi:
a) do 10.000 mk. 50
b) ponad 10.000 mk. do 100.000 mk. 500
c) ponad 100 000 mk. do 300.000 mk. 2.000
d) „ 300 000 „ „ 500.000 „ 4.000
e) „ 500.000 „ „ 1.000 000 „ 5.000
Za każdy dalszy 1.000 000 mk. lub jego część . . . 10.000

B) przekazów P. K. O., stanowiących uposażenie emerytalne, zaopatrzenie wdów, pensje sieroce, pensje rencistów prowizjonistów, weteranów, dary z łaski wypłacanych z funduszów Skarbu Państwa:
a) do 100 000 mk. nie pobiera się żadnej należytości
b) ponad 100.000 mk. 100

Za doręczenie pensji emerytalnych weteranów z r. 1863 przesyłanych bądź to przekazami pocztowymi, bądź przekazami P. K. O., bądź to listami wartościowemi — nie pobiera się żadnej należytości.

C) paczek:
w Warszawie:
do 5 klg. 20.000
„ 10 „ 30.000
„ 15 „ 40.000
„ 20 „ 50.000

	W MIEJSCOWOŚCIACH		
	I kl	II kl	III kl
do 5 klg.	15000	10000	8000
„ 10 „	20000	15000	10000
„ 15 „	30000	20000	15000
„ 20 „	40000	30000	20000

Do miejscowości pierwszej klasy należą:

Będzin, Biała, Białystok, Bielsko, Borysław, Bydgoszcz, Chełm, Chrzanów, Cieszyn, Częstochowa, Dąbrowa Gór., Drohobycz, Dubno, Dziedzice, Grudziądz, Jarosław, Jasło, Jaworzno, Kalisz, Kielce, Kołomyja, Kowel, Kraków, Krzemieniec, Lublin, Lwów, Łomża, Łódź, Łuck, Nowy-Sącz, Opatów, Ostrowiec, Ostróg Wołyński, Piotrków trybunalski, Płock, Poznań, Przemyśl, Radom, Równe wołyńskie, Rzeszów, Sambor, Sanok, Sarny, Siedlce, Sosnowiec, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Toruń, Wierzbnik, Włocławek, Włodzimierz, Zakopane, Zamość, Zawiercie.

Do miejscowości II klasy należą:

Andrychów, Biała Podl., Bełz, Biecz, Biłgoraj, Bochnia, Bolechów, Borszczów, Brodnica, Brody, Bóbrka, Buczacz, Bursztyn, Brzesko, Brzeżany, Brzozów, Chełmno, Chełmża, Chodorów 2, Chodzież, Chojnice, Chorostków, Ciechanów Maz., Czarnków, Czortków, Dąbrowa k. Tarnowa, Delatyn, Dębica, Dęblin, Dobromil, Dolina, Dubiecko, Dukla, Dynów, Frysztat, Gniezno, Gostyń, Gorlice, Grodziec k. Ząbkowic, Gródek Jagielloński, Grzymałów, Halicz, Horodenka, Hrubieszów, Husiatyn, Inowrocław, Iwonicz, Jarocin pom., Jaworów, Jędrzejów, Kałusz, Kamionka Strumiłowa, Kańczuga, Kępno, Kęty, Kolbuszowa, Komarno, Kopyczyńce, Kościan, Kościeszyn, Kossów, Kozienice, Koźmin, Kraśnik, Krasnystaw, Krotoszyn, Krosno, Kruszwica, Krynica, Kuty, Leszno, Leżajsk, Lipno Warsz., Lisko, Lubaczów, Lubartów, Łańcut, Łowicz, Łuków, Mielec, Mielnica, Międzychód, Mława, Mogilno, Monasterzyska, Mościska, Nadwórna, Nakło, Nisko, Nowy Targ, Oborniki, Oleszyce, Opoczno, Ostrołęka, Ostrów-Łomż., Ostrów-Pozn., Ostrowice, Ostrzeszów, Oświęcim, Ottynia, Parczew, Pilzno, Peczeniżyn, Pleszew, Podhajce, Podwołoczyska, Posada Olchowska, Przemyślany, Przeworsk, Puławy, Rabka, Radomsko, Radomyśl Wielki, Radymno, Radziechów, Rawa Ruska, Rawicz, Rogożno, Rohatyn, Ropczyce, Rozwadów, Rożniatów, Rudki, Rudnik n. Sanem, Rymanów, Rypin, Sandomierz, Sądowa Wisznia, Schodnica, Sędziszów, Sieniawa, Sieradz, Sierpc, Skała, Skałat, Skarżysko, Skierniewice, Skole, Śniatyn, Sokal, Sokołów k. Rzeszowa, Srem, Środa, Starogard, Stary Sambor, Staszów, Strzelno, Strzyżów, Suwałki, Świecie, Szamotuły, Szczakowa, Szczawnica, Szydłowiec, Tarnobrzeg, Tczew, Tłumacz, Tłuste, Tomaszów lubelski, Tomaszów Rawski, Trembowla, Truskawiec, Trzebinia, Turka n. Stryjem, Trzemeszno, Tustanowice, Tyczyn, Uhnów, Ustrzyki Dolne, Wąbrzeźno, Węgrowiec, Wejherowo, Wieliczka, Wieluń, Włodawa, Wolsztyn ,Września, Zabłotów, Zagórz, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Zdołbunowo, Złoczów, Żmigród, Żółkiew, Żydaczów, Żywiec.

Do miejscowości III klasy należą: pozostałe miejscowości.

Przenoszenie miejscowości z klasy III do II ewentualnie z klasy II do III należy do zakresu działania Dyrekcji Poczt i Telegrafów.

Za doręczenie paczki przez listonosza wiejskiego: za każde 5 kg. wagi 20.000

Za skrytki lub przegródki miesięcznie:

a) dla przesyłek listowych i gazet 200.000

b) dla przesyłek pod a) i listów wartościowych oraz przekazów 500.000

c) dla paczek wyłącznie w Warszawie 2 000.000

w innych miejscowościach 1.500.000

Opłatę pod a) pobiera się zasadniczo w miejscowościach gdzie istnieje doręczanie przesyłek listowych, opłatę za skrytki (za przegródki nie) pobiera się jednak i w tych wypadkach, w których adresat zamiejscowy zgłosi żądanie posiadania płatnej skrytki.

Opłatę pod b) i c) pobiera się tylko tam, gdzie wskazane przesyłki doręcza się do domu np. przekazy z pieniędzmi, paczki, listy wartościowe i t. d.

(Patrz Dz. Urz. Nr. 2 z 1921 r. str. 27).

Składowe za paczki za każdy dzień zwłoki i za każdą paczkę 10.000

najwyżej za jedną paczkę 200.000

Od opłaty składowego są wolne:

a) dzień doręczenia (wydania) adresu pomocniczego odbiorcy i nadto:

b) w miejscowym okręgu doręczeń, bezpośrednio następujące dalsze trzy dni, przy paczkach dla wojskowych (od szeregowca do chorążego włącznie) dalszych siedem dni;

c) przy paczkach adresowanych „poste-restante“ dalsze cztery dni

d) w zamiejscowym okręgu doręczeń—dalszych 14 dni.

Od opłaty składowego za paczki, oprócz dni podanych pod a) do d) wolne są, aż do dnia odbioru również wszystkie niedziele i święta uroczyste, w których normalna służba doręczeń nie jest wykonywana.

Inne opłaty.

Należytość za wniesioną reklamację od każdej przesyłki . 10.000

Zmiana adresu lub zarządzenie zwrotu przesyłki 10.000

Duplikat poświadczenia nadania 10.000

Zniesienie lub zmniejszenie pobrania 10.000

Zawiadomienie o niedoręczalności paczki włącznie z zarządzeniem nadawcy 10.000

Należytość za zawiadomienie o niedoręczalności przy większej ilości paczek, nadanych równocześnie przez tego samego nadawcę, do tego samego odbiorcy pobiera się tylko raz.

Należytość za zarządzenie nadawcy, aby go zawiadomiono, któremu z odbiorców doręczono paczkę	10.000
Należytość za pośrednictwo przy ocleniu:	
a) przesyłek listowych.	5.000
b) paczek	20.000
Za wyładowanie z okrętów i przewiezienie do składów pocztowych paczek w Gdańsku, z wyjątkiem paczek ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej	20.000
Za przepakowanie paczek pobiera się należytość w wysokości faktycznie poniesionych kosztów.	
Za zastrzeżenie osobistej interwencji przy ocleniu miesięcznie	200.000
Jeżeli osobista interwencja odbiorcy odbywa się w lokalu pocztowym lub jeśli przy czynności tej współdziała z urzędu organ pocztowy, natenczas dolicza się należytość za pośrednictwo przy ocleniu.	
Upoważnienie wypłaty (duplikaty) w razie zgubienia przekazu przez odbiorcę	10.000
Pełnomocnictwo:	
a) do jednorazowego odbioru przesyłek	2.000
b) stałe do odbioru przesyłek	20.000
Za osobne zastrzeżenie odbierania czasopism i listów na dworcach kolejowych (przesyłki dworcowe) miesięcznie . . .	100.000
Za nadanie przesyłki poleconej poza godzinami urzędowemi opłata dodatkowa	10.000
Za przewóz torb zamkniętych miesięcznie	100.000

Pisma Sądowe do stron w województwie lwowskiem, krakowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem.

a) za pismo sądowe doręczone w miejscu siedziby sądu	5.000
b) za pismo sądowe doręczone w innej miejscowości . .	10.000

II. Specjalne opłaty pocztowe w górnośląskiej części województwa śląskiego:

(Obrót wewnętrzny).

1. Doręczenia pospieszne: w obrocie wewnętrznym i w obrocie z innemi dzielnicami Polski uiszcza nadawca:

a) za przesyłki listowe w miejscowym okręgu doręczeń	20.000
za przesyłki listowe w zamiejscowym okręgu doręczeń urzędu nadawczego (tylko w obrocie wewnętrznym) rzeczywiste koszta posłańca najmniej	20.000

w zamiejscowym okręgu doręczeń innego urzędu (tylko w obrocie wewnętrznym)	40.000
b) za paczki w miejscowym okręgu doręczeń, niezależnie od należytości za doręczenie	20.000
w zamiejscowym okręgu doręczeń urzędu nadawczego (tylko w obrocie wewnętrznym) niezależnie od należytości za doręczenia, najmniej	20.000
w zamiejscowym okręgu doręczeń innego urzędu (tylko w obrocie wewnętrznym)	40.000
2. Doręczenie paczek:	
do wagi 5 kg.	8.000
„ „ 10 „	10.000
„ „ 15 „	15.000
„ „ 20 „	20.000
za doręczenie paczki gazetowej	8.000
3. Poświadczenie nadania zwykłej paczki	2.000
4. Za zlecenie:	
a) opłata za list polecony odpowiedniej wagi,	
b) za czynność okazania do inkasa	10.000
c) za zrealizowanie zlecenia, od każdych rozpoczętych 10000 mk. zainkasowanej kwoty	100
d) za zwrot przyjętego weksla, zaprotestowanego weksla i protestu, opłata jak za list polecony odpowiedniej wagi.	
e) należytość za wniesienie protestu z tytułu zlecenia.	40.000
5. Należytość za żądanie powtórnego okazania zlecenia, lub przesyłki za pobraniem	5.000
6. Za pobrania:	
a) należytość za pobranie	10.000
b) za czynność pobrania, od każdych rozpoczętych 100.000 mk. pobranej kwoty	100
7. Za wypłatę z konta listu kredytowego:	
za każde 100.000 mk.	1.000
8. Za dworcowe przesyłki gazetowe (w ruchu z innemi dzielnicami Polski niedopuszczone)	
miesięcznie za każdy egzemplarz	1.000
najmniej miesięcznie	10.000

Za dworcowe przesyłki gazetowe, zamówione w drugiej połowie miesiąca (od 15-go lub później), pobiera się połowę należytości, najmniej jednak 10.000 mk.

9.	Urzędowe poświadczenie doręczenia przesyłki (tylko w obrocie wewnętrznym)	5.000
10.	Za nadanie przesyłek przy użyciu skrzynki umieszczonej na wozach kolei miejskich	1.000
11.	Za przyjęcie paczki przez organ doręczający paczki w ruchu miejscowym zapomocą jazdy	10.000
12.	Za zwrot niewysłanej jeszcze przesyłki	1.000
13.	a) za cofnięcie zamówienia gazetowego, o ile zamówienie przekazane już zostało nakładcy	5.000
	zresztą	2.000
	b) za przepisanie czasopisma na nazwisko innej osoby w miejsce pierwotnego abonenta	5.000
14.	Za wystawienie: a) legitymacji pocztowej	10.000
	b) karty składowej	5.000
15.	Informacja poza godzinami urzędowemi o nadejściu przesyłek poste restante	5.000
16.	Należytość manipulacyjna przy umowach co do badania uprawnienia do podejmowania przesyłek zgłaszającego się po ich odbiór	5.000
17.	Za wydanie zwykłych przesyłek w urzędzie, rocznie . .	20.000
18.	Roczna należytość za badanie uprawnienia zgłaszającego się po odbiór przesyłek pocztowych na podstawie specjalnej umowy	25.000
19.	Za skrytki zwykłe kwartalnie	250.000
	„ „ większe kwartalnie	500.000
20.	Należytość za dodatkowe dostarczenie czasopism	5000.—
21.	Należytość za wymianę zepsutych znaczków pocztowych	10.—
22.	Za kredytowanie opłat pocztowych za późniejszem rozliczeniem, za każde 1000 marek lub ich część	500
	najmniej miesięcznie	50.000
23.	Za doręczenie listu za dowodem doręczenia, poświadczenie doręczenia i zwrócenie dowodu doręczenia nadawcy.	10.000
24.	Za wystawienie zaświadczenia upoważniającego do podejmowania w urzędzie przesyłek pocztowych	10.000

Za zamówienie dodatkowych okazów gazet 5.000

26. Za bagaż podróżujących pocztą do 10 kg.:
a) do 10 km. 20.000
b) ponad 10 km. 40.000
od 10 kg. do 20 kg.:
a) do 10 km. 40.000
b) ponad 10 km 80.000

27. Za jazdę pocztą od kilometra 15.000

28. Za przekazanie czasopism w razie zmiany mieszkania abonenta w obrębie tej samej miejscowości o ile nowa dzielnica należy do okręgu doręczeń innego urzędu pocztowego, oraz za przekazanie czasopism w razie zmiany pobytu abonenta do zamiejscowych miejscowości lub innego urzędu : 5.000

29. Należytość manipulacyjna przy zamawianiu w drodze pocztowej:
a) czasopism dziennych od egzemplarza abonowanego czasopisma, miesięcznie 5.000
b) czasopism rzadziej wychodzących: od każdego numeru abonowanego przez odbiorcę czasopisma 100

Opłaty wyszczególnione pod II 4, 5, 13, 14a, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 i 29 obowiązują także w województwach poznańskiem i pomorskiem.

III Obrót z zagranicą.

1) Listy zwykłe:

a) do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier:
do wagi 20 gramów . . . . 15.000 mk.
za każde dalsze 20 gramów . . . . . 10.000 „

b) do innych krajów:
do wagi 20 gramów . . . . 20.000 mk.
za każde dalsze 20 gramów . . . . . 10.000 „

Waga listów nie może przekraczać 2 kilogramów, a wymiary w każdym z trzech kierunków nie mogą być większe niż 45 centymetrów lub jeżeli list ma formę rulonu—niż 75 centymetrów w kierunku długości i 10 centymetrów w średnicy.

2) Kartki pocztowe:

a) do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier:

za kartkę pojedyńczą lub za każdą z obu części kartki z opłaconą odpowiedzią . . . . 9000 mk.

b) do innych krajów:

za kartkę pojedyńczą lub za każdą z obu części kartki z opłaconą odpowiedzią . . . . 12000 mk.

Największy dopuszczalny wymiar kartek pocztowych: długość 14 centymetrów — szerokość 9 centymetrów, najmniejszy zaś wymiar: długość 10 centymetrów—szerokość 7 centymetrów.

3) Druki zwykłe i czasopisma:

za każde 50 gramów . . . . 4000 mk.

Dla wzajemnego ruchu czasopism między Polską a Czechosłowacją i Węgrami obowiązują taryfy wewnętrzne.

Waga druków zwykłych i czasopism nie może przekraczać 2 kilogramów. Waga pojedyńczo wysyłanych tomów dzieła może wynosić 3 kilogramy.

Wymiary najwyższe: jak dla listów.

4) Druki wypukłe dla ociemniałych:

a) do Czechosłowacji i Węgier:

za każde 500 gramów . . . . 100 mk.

b) do innych krajów:

za każde 500 gramów . . . . 2000 mk.

Waga druków wypukłych dla ociemniałych nie może przekraczać 3 kilogramów.

Wymiary najwyższe: jak dla listów.

5) Papiery handlowe:

za każde 50 gramów . . . . 4.000 mk.
najmniej jednak . . . . 20.000 „

Waga papierów handlowych nie może przekraczać 2 kilogramów.
Wymiary najwyższe: jak dla listów.

6) Próbki towarów:

za każde 50 gramów . . . . 4.000 mk.
najmniej jednak . . . . 8.000 „

Waga próbek towarów nie może przekraczać 500 gramów, a wymiary nie mogą być większe, niż 30 centymetrów na długość, 20 centymetrów na szerokość i 10 centymetrów na wysokość; lub, jeżeli mają formę rulonu, niż 30 centymetrów na długość i 15 centymetrów w średnicy.

7) **Różnolita zawartość** (złączenie w jedną przesyłkę próbek, druków i papierów handlowych.)
za każde 50 gramów . . . . 4.000 mk.

przyczem jeżeli przesyłka zawiera:

a) tylko druki i próbki:
najmniej . . . . 8.000 mk.

b) również papiery handlowe:
najmniej . . . . 20.000 mk.

Waga najwyższa: 2 kilogramy, przy dołączeniu zaś druków dla ociemniałych: 3 kilogramy.

Wymiary najwyższe; jak dla każdego poszczególnego rodzaju przedmiotów złączonych w jedną przesyłkę.

8) **Polecenie przesyłek listowych** . . . . . 20.000 mk.

9) **Zwrotne poświadczenie odbioru na przesyłkę poleconą:**
a) przy nadaniu . . . . 20.000 mk.
b) po nadaniu . . . . 40.000 „

10) **Reklamacja przesyłek zwykłych lub poleconych:** . . . . 40.000 mk

11) **Należytość za doręczenie pośpieszne** (przez ekspresa) . . 40.000 „

12) **Żądanie wycofania lub zmiany adresu:**
a) drogą pocztową . . . . 40.000 „
b) drogą telegraficzną, należytość za telegram według zwyczajnej taryfy zagranicznej.

Za nieopłacone lub niedostatecznie opłacone zagraniczne przesyłk listowe pobiera się od adresatów dopłatę w podwójnej wysokości brakującej opłaty, przyczem powyższa dopłata nie może być mniejsza niż 12000 mk.

Zasadniczo wszystkie przesyłki listowe w obrocie zagranicznym mają być w całości opłacone przez nadawców.

Nieopłacone lub niedostatecznie opłacone przesyłki listowe wszelkiego rodzaju należy zatem zwracać, o ile możności, nadawcom celem uzupełnienia brakującej opłaty.

Nieopłacone druki, czasopisma, próbki towarów i papiery handlowe wykluczone są od przewozu, a w razie niemożności zwrotu nadawcy uważane są jako przesyłki niedoręczalne.

B. TARYFA TELEGRAFICZNA.

I. Obrót wewnętrzny.

№ porz.	PRZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
1	Za telegramy zamiejscowe i miejscowe, państwowe (S) i prywatne zwykłe: opłata od wyrazu . . . . . najmniej jednak	 10000 100000	Kolejowe urzędy telegraficzne w miejscowościach, gdzie znajdują się także państwowe urzędy telegraficzne, pobierają dodatkową należytość na rzecz skarbu kolejowego, którą ustala każdocześnie Min. Kolei Żelaznych. Telegramy miejscowe pilne, z zapłaconą odpowiedzią, ze sprawdzeniem i o kilku adresach są niedozwolone. Telegramy państwowe (S) muszą mieć podpis i pieczęć urzędu wysyłającego. Najniższa opłata za telegram zwykły do 10 wyrazów wynosi 100000 mk., zaś za każdy następny wyraz 10000 mk.
2	Za telegramy zamiejscowe prywatne pilne (D): opłata od wyrazu . . . . . najmniej jednak	 30000 300000	Najniższa opłata za telegram pilny do 10 wyrazów wynosi 300000 mk., zaś za każdy następny wyraz 30000 mk. Telegramy pilne do stacji kolejowych przyjmuje się tylko na odpowiedzialność nadawcy.
3	Za zapłaconą odpowiedź zwykłą =RPx=: opłata od ilości wyrazów na odpowiedź za każdy wyraz po. . . . najmniej jednak . . . . . i ponadto należytość za blankiet na tę odpowiedź . .	10000 100000 1000	Najmniej można opłacić zgóry 10 wyrazów. Pozatem ilość wyrazów opłaconej odpowiedzi zwykłej, którą zawsze należy podać, jest nieograniczona.
4	Za zapłaconą odpowiedź pilną =RPDx=: opłata od ilości wyrazów na odpowiedź pilną za każdy wyraz po . . . . najmniej jednak . . . . . . i ponadto należytość za blankiet na tę odpowiedź . .	30000 300000 1000	Najmniej można opłacić zgóry 10 wyrazów. Pozatem ilość wyrazów opłacanej odpowiedzi pilnej, którą zawsze należy podać, jest nieograniczona.

№ porz.	PRZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
5	Za telegramy prasowe: opłata od wyrazu o 50 % niższa od opłaty za telegram zwykły t. zn. od wyrazu .	5000	Telegramy prasowe oznaczone przed nagłówkiem słowem „Presse" przyjmuje się za zniżoną opłatą tylko od godz. 18 do godz. 9. Telegramy prasowe pilne są niedozwolone. W telegramach prasowych są niedopuszczone znaki konwencjonalne z wyjątkiem =TMx= (patrz poz. 10).
6	Za telegramy prasowe Polskiej Agencji Telegraficznej: opłata od wyrazu	2000	Inne warunki jak pod 5.
7	Za sprawdzenie telegramu =TC=: 25 % opłaty telegramu zwykłego o takiej samej ilości słów jednakże bez dodatkowych opłat np. za odpowiedź, posłańca i t.p.		Telegramy państwowe (S) w mowie tajnej (umówionej lub szyfrowej) sprawdza się przy przetelegrafowaniu obowiązkowo.
8	Za poświadczenie odbioru: a) telegraf. zwykłe =PC= b) telegraf. pilne =PCD= c) pocztą =PCP= jak za list zwykły do 20 gramów wagi t. j.	 100000 300000 10000	O doręczeniu telegramu ze znakiem =PCP= zawiadamia się urząd nadawczy pismem służbowem (D. U. M. P. i T. № 5 str. 78 pkt. 18). W ruchu z zagranicą zawiadomienie to wysyła się listem opłaconym według zagranicznej taryfy.
9	Za doręczenie telegramu pocztą jako list polecony =PR= jako też za odebranie telegramu na poczcie jako list polecony =GPR= pobiera się należytość pocztową wyłącznie za samo polecenie listu t. j.	10000	Za doręczenie telegramu pocztą jako list zwykły nie pobiera się żadnej należytości.

№ porz.	PZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
10	Za telegramy o kilku adresach =TMx=:		Należytość za odpisy pobiera się tyle razy ile jest adresów mniej jeden.
	a) za odpis każdych 100 wyrazów lub części tychże telegramu zwykłego . . .	25000	Znaki konwencjonalne jak np. =RP=, =XPP=, =XPT= i t. d. umieszcza się zawsze przed tym adresem, do którego się odnoszą, z wyjątkiem =D=, =TC=, które umieszczone przed pierwszym adresem obok znaku =TMx= odnoszą się do wszystkich adresów.
	b) za odpis każdych 100 wyrazów lub części tychże telegramu pilnego	50000	
11	Za telegramy ze znakiem umówionym =XPT= i =XPP= opłaca się prócz normalnej należytości za sam telegram:		Za telegramy ze znakami =XPP= lub =XPT= różnicę między złożoną przedpłatą a rzeczywistemi kosztami za posłańca ponosi nadawca, któremu też zwraca się w danym razie ewentualną nadwyżkę. Jeżeli telegram doręczono inną okazją, a nie umyślnym posłańcem, wówczas zwraca się nadawcy cały depozyt
	a) jako przedpłatę (depozyt) na koszta doręczenia umyślnym posłańcem do wszystkich miejscowości .	100000	O doręczeniu telegramu =XPT= posłańcem zawiamia urząd oddawczy telegramem służbowym urząd nadawczy.
	b) za telegraficzne doniesienie (XPT) do urzędu nadawczego o wysokości wypłaconej posłańcowi należytości na żądanie nadawcy	100000	O doręczeniu telegramu =XPP= posłańcem zawiadamia urząd oddawczy bezpłatnem pismem służbowem urząd nadawczy.
	lub za pocztowe doniesienie (XPP) do urzędu nadawczego o wysokości wypłaconej posłańcowi należytości jak za zwykłą kartkę pocztową.		W obu wypadkach należy zawsze podać, ile wypłacono posłańcowi z kasy urzędu za odbytą drogę. Za doręczenie telegramu ze znakami =XPP= lub =XPT= nie pobiera posłaniec od adresata żadnej dopłaty (patrz Dz. U. M. P. i T. Nr. 5 ex 1923 str. 75 pkt. 10). Do kolejowych urzędów telegraficznych telegramy

№ porz.	PRZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
			=XPP= i =XPT= niedopuszczone, zaś telegramy ze znakiem konwencjonalnym = posłańcem = tylko na odpowiedzialność nadawcy.
12	Za telegramy nadawane telefonem przez abonentów za każde 100 słów lub część tychże	20000	W razie cofnięcia telegramu nadanego telefonem nie zwraca się należytości za pośrednictwo telefoniczne, lecz wpisuje się abonentowi do rachunku miesięcznego.
13	Za telegramy nadeszłe odtelefonowane abonentom za każde 100 słów lub część tychże.	10000	Telegramy odtelefonowane uważa się za doręczone, niemniej jednak przesyła się ich oryginały abonentom przez pocztę jako list zwykły bezpłatnie.
14	Za pokwitowanie nadanego telegramu prywatnego .	10000	Wydaje się tylko na wyraźne życzenie nadawcy.
15	Za duplikat pokwitowania nadanego telegramu . . .	40000	Prośba o wydanie duplikatu ani też sam duplikat nie podlegają opłacie stemplowej.
16	Za wydanie uwierzytelnionego odpisu telegramu nadanego lub nadeszłego:		Prośba o wydanie odpisu telegramu ani też sam odpis nie podlegają opłacie stemplowej.
	a) do stu słów	40000	Odpis sporządza się na zwykłym blankiecie telegraficznym np.:
	b) za każde dalsze 100 słów lub część tychże po . . .	10000	„*Odpis telegramu*“ (tytuł)
	c) za blankiet telegraficzny na odpis	1000	. . . . . (tekst telegramu) „Za zgodność“ (podpis i pieczęć urzędu).
17	Za każdy umówiony lub skrócony adres:		Adresat może zgłosić i opłacić także więcej aniżeli jeden adres umówiony lub skrócony dla swych telegramów.
	a) w Warszawie i Łodzi kwartalnie	200000	
	b) we wszystkich innych urzędach kwartalnie . . .	150000	

№ porz.	PRZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
18	Za doręczenie telegramów do kilku miejsc (biuro, mieszkanie) o różnych porach dnia w tej samej miejscowości: a) w Warszawie i Łodzi kwartalnie . . . . b) w innych urzędach kwartalnie	 200000 150000	Adresaci, którzy posiadają skrócony lub umówiony adres, mogą także żądać doręczania im telegramów do kilku miejsc o różnych porach dnia jednakże tylko po uiszczeniu opłaty pod poz. 18. Od abonentów zgłaszających umówiony lub skrócony adres w ciągu kwartału pobiera się należytość w kwocie proporcjonalnej licząc 30 dni za miesiąc, do których jednak dnia zgłoszenia się nie wlicza. Abonenci, którzy opłacili należytość za cały rok z góry, dopłacają różnicę z powodu podwyższenia taryfy w stosunku proporcjonalnym. Za świadczenia te, jeżeli trwają krócej aniżeli kwartał, pobiera się należytości w stosunku proporcjonalnym jak pod poz. 17.
19	Za cofnięcie telegramu jeszcze nie odtelegrafowanego	30000	Należytość potrąca się ze złożonej opłaty, resztę zwraca się nadawcy. Telegramu nadawcy nie zwraca się.
20	Za telegramy nadane na rachunek złożonej zaliczki opłata dodatkowa od każdego telegramu	10000	W razie cofnięcia takiego telegramu należytości dodatkowej nie zwraca się, lecz wpisuje nadawcy do rachunku.
21	Za wniesienie reklamacji z powodu niedoręczenia lub opóźnienia telegramu i t. p.	10000	Opłatę uiszcza się przez nalepienie znaczków pocztowych na podaniu, które nie podlega opłacie stemplowej. Jeżeli w jednem podaniu reklamowano kilka telegramów, uiszcza się należytość od każdego reklamowanego telegramu.

№ porz.	PRZEDMIOT	Należytości Marek	UWAGI
			Należytość za złożoną reklamację zwraca się, jeżeli przeprowadzone dochodzenia wykazały, że reklamacja była uzasadniona.
22	Za odebranie telegramu na poczcie (poste restante (GP) lub w telegrafie (telegraphe restant TR.)	5000	Opłatę pobiera się wyłącznie przy nadaniu telegramu.
23	Za doręczenie telegramu z adresem niedokładnym.	20000	Opłatę pobiera się od adresata, jeżeli go musiano poszukiwać z powodu niedokładnego adresu.
24	Za zwrot przedpłaty złożonej przez nadawcę (patrz poz. 11).	5000	Należytość ściąga się od nadawcy telegramu ze znakami =XPP= lub =XPT= przy zwrocie ewentualnej nadwyżki przedpłaty (depozytu) lub gdy się zwraca cały depozyt. Nadwyżka lub cały depozyt zwraca się w terminie sześciotygodniowym od dnia wysłania do nadawcy zawiadomienia o zwrocie.
25	Za blankiet telegraficzny nadawczy	1000	

II. Obrót z zagranicą.

Czechosłowacja: *)
opłata od wyrazu telegramu zwykłego . . . . . 20000 mk

Rumunja: *)
opłata od wyrazu telegramu zwykłego . . . . . . 20000 mk.

Węgry: *)
opłata od wyrazu telegramu zwykłego równa się pojedyńczej opłacie wewnętrznej plus 7 centymów za tranzyt przez Czechosłowację.

---

*) Należytości uboczne, mianowicie:
za =PC= należy pobierać jak za telegram o 5 wyrazach według stawek ustalonych dla tych krajów,
za =PCD= jak za pilny telegram o 5 wyrazach według stawek ustalonych dla tych krajów,
za =PR= jak za list polecony do zagranicy,
za =GPR= jak za polecenie listu do zagranicy i
za =TMx= według taryfy wewnętrznej.

W. M. Gdańsk: **)
opłata od wyrazu telegramu zwykłego wynosi 7 centymów.

Stawki podane w centymach przelicza się na marki polskie według każdocześnie obowiązującego ekwiwalentu franka złotego do marki polsk.

Stawki do innych krajów:
patrz „Zagraniczna taryfa telegraficzna" (Dodatek do Dz. Urz. M. P. i T. nr. 26 ex 1922)

C. TARYFA TELEFONICZNA

ważna na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Sieć telefoniczna. [1])

§ 1. Sieć telefoniczna Państwa Polskiego składa się z:

a) Sieci lokalnych,

b) Połączeń międzymiastowych, tworzących razem sieć międzymiastową.

Korzystanie z sieci lokalnej dostępne jest za opłatą abonamentu (§13).

Za korzystanie z sieci międzymiastowej opłaca się należytości od poszczególnej rozmowy (§ 27).

§ 2. Sieci lokalne służą do porozumiewania się między sobą mieszkańców pewnego określonego terytorjum, mającego własny ośrodek życia miejscowego (przeważnie terytorjum powiatu z ośrodkiem w mieście powiatowem).

Sieć lokalna może posiadać:

a) jedną tylko centralę główną lub

b) jedną centralę główną oraz jedną lub kilka centrali pomocniczych, zależnie od miejscowych warunków.

§ 3. Centrala główna sieci lokalnej mieści się przeważnie w mieście powiatowym, w poszczególnych wypadkach również w większym ośrodku przemysłowym lub handlowym.

Centrale pomocnicze znajdują się w mniejszych miastach.

Określenie charakteru poszczególnych centrali i przynależności ich do pewnej sieci lokalnej należy do kompetencji Dyrekcji Poczt i Telegr.

§ 4. Teren, obsługiwany przez centralę główną lub pomocniczą, stosownie do odległości od niej, dzieli się na dwie strefy;[2])

**) Należytości uboczne, mianowicie:
za =PC=, =PCD=, =PR=, =GPR= i =TMx= należy pobierać według taryfy zagranicznej.

[1]) Nie obowiązuje na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego.

[2]) Patrz § 35.

a) Pierwsza strefa obejmuje teren, leżący w promieniu 1-go, 2-ch lub 3-ch kilometrów od centrali głównej lub pomocniczej, a to zależnie od ilości abonentów danej sieci, mianowicie:

dla sieci z ilością do	100 abonetów	teren w promieniu	1	klm.
,, ,, ,, od	101 do 2000 abon.	,, ,,	2	,,
,, ,, ,, ,,	2001 wzwyż	,, ,,	3	,,

b) druga strefa obejmuje pozostały teren poza granicą pierwszej strefy.

§ 5. Sieć międzymiastową tworzą połączenia między wszystkiemi stacjami centralnemi oraz pomocniczemi odrębnych sieci lokalnych; dostępna jest ona do użytku publicznego za opłatą od poszczególnej rozmowy, której wysokość określa się w zależności od czasu trwania rozmowy i wzajemnej odległości krańcowych stacji łączących.

II. Należytości.

A. Opłaty za przyłączenie i przeniesienie aparatów.

§ 6. Kto chce zostać abonentem telefonicznym płaci za oddanie do użytku aparatu telefonicznego następujące należytości, a mianowicie:

a) [1]) abonenci zamieszkali w obrębie strefy pierwszej za połączenie z centralą bez względu na ilość abonentów tejże jednorazowo po 2.500.000 mk. za każde 100 mtr. lub ich część rzeczywistej długości linji telefonicznej.

b) abonenci zamieszkali w drugiej strefie oprócz opłaty podług punktu a) ponadto za każde 100 mtr. lub część ich rzeczywistej długości linji telefonicznej, położonej poza strefą pierwszą po 3.000.000 mk.;

c) za roboty instalacyjne w lokalu abonenta przy zakładaniu telefonu pobiera się jednorazowo 2.500.000 mk.

O ile zachodzi potrzeba ustawienia nowych słupów, obowiązek ich dostarczenia do miejsca budowy w odpowiedniej ilości i jakości ciąży na nowym abonencie.

W razach wyjątkowych słupy mogą być dostarczone przez Zarząd Poczt i Telegrafów za zwrotem wartości tychże i kosztów transportu do miejsca ustawienia.

§ 7. Przyłączenie aparatu dodatkowego, dzwonka dodatkowego lub kontaktów zatyczkowych uskutecznia się za jednorazową opłatą ryczałtową, a mianowicie:

a) za przyłączenie w tym samym pokoju co i aparat główny 2.500.000 mk.

b) za przyłączenie w tym samym mieszkaniu co i aparat główny 3.000.000 mk.

c) za przyłączenie w tym samym budynku co i aparat główny 3.500.000 mk.,

---

[1]) Patrz § 34.

d) o ile aparat dodatkowy ma być ustawiony w innym budynku, płaci abonent oprócz opłaty ryczałtowej (3.500.000 mk.) za linję, łączącą aparat główny z dodatkowym, jak za linję dla aparatu głównego, t. j. należytości według § 6 wraz z uwagą co do słupów.

§ 8. Do centrali państwowej mogą być również przyłączone za zgodą właściwej Dyrekcji P. i T. egzystujące lub nowopowstające telefoniczne centrale prywatne pod następującemi warunkami:

a) system urządzeń centrali prywatnej winien odpowiadać systemowi urządzeń centrali państwowej;

b) wszystkie aparaty, obsługiwane przez taką centralę mają się znajdować w jednej posiadłości;

c) liczba aparatów centrali prywatnej nie może być mniejszą niż 6;

d) obsługa oraz konserwacja centrali, aparatów i urządzeń wewnętrznych należy wyłącznie do właścicieli centrali prywatnej;

e) na każde 10 aparatów centrali prywatnej musi wypadać niemniej niż jedno połączenie z centralą państwową przyczem ich budowę uskutecznia się za opłatą należytości podług § 6.

Przy ilości aparatów dodatkowych do 5 włącznie urządzenie centrali i utrzymywanie aparatów wchodzi bezwzględnie w zakres działania Zarządu Poczt i Telegrafów podług norm dla aparatów dodatkowych. Obsługa centrali w tym wypadku należy do abonenta.

§ 9. Za przeniesienie aparatu głównego lub dodatkowego względnie dzwonka dodatkowego pobiera się jednorazowo opłaty jak następuje:

a) za przeniesienie w tym samym pokoju	2.500.000 mk.
b) za przeniesienie do innego pokoju tego samego lokalu	3.000.000 „
c) za przenies. do innego lokalu tego samego budynku	3.500.000 „
d) za przeniesienie do innego budynku na tej samej lub innej posesji, prócz ryczałtowej opłaty (3.500.000 mk.) według punktu c) dopłaca abonent za każde 100 metrów lub ich część rzeczywistej długości linji nowej lub przedłużenia użytkowanej dotychczas:	
w obrębie strefy pierwszej	2.500.000 „
„ „ drugiej	3.000.000 „
e) za wymianę aparatu telefonicznego ściennego na stołowy i odwrotnie na żądanie abonenta . . .	2.500.000 „
f) gdy dwóch abonentów zamienia wzajemnie mieszkania lub pomieszczenia zawodowe, w których są stacje telefoniczne i zatrzymują dawne swe numera tych stacji, pobiera się jednorazową ryczałtową opłatę od każdego abonenta po	750.000 „

Ponadto w sprawie nowych słupów obowiązują postanowienia § 6. Co do należytości budowlanych obowiązują te same zastrzeżenia co przy § 6.

§ 10. Opłaty powyższe pobiera się zgóry przed oddaniem telefonu do użytku. Zwraca się je tylko w tym wypadku, jeżeli aparat telefoniczny nie mógł być oddany do użytku abonenta z winy Zarządu Telefonów. Jeżeli jednak ubiegający się o telefon po wniesieniu podania a przed oddaniem mu telefonu do użytku, prośbę swą cofnął, a Zarząd Telefonów poniósł już do tej chwili jakie wydatki z powodu przygotowań lub rozpoczęcia budowy, jeżeli wogóle jakąkolwiek budowę rozpoczęto, winien jest proszący wydatki te zwrócić. Przy obliczaniu takich wydatków nie uwzględnia się wartości użytych już materjałów, jeżeli one nic nie straciły na tej wartości i dadzą się ponownie użyć.

§ 11. Za współużywanie państwowych słupów telegraficznych i telefonicznych dla prywatnych urządzeń tudzież za wynajęcie żył kablowych dla tych samych celów:

a) Na słupach drewnianych za każde 100 metrów pojedynczego przewodu rocznie . . . . 125.000 mk.

b) Na słupach żelaznych za każde 100 metrów pojedyńczego przewodu rocznie . . . . 300.000 „

w obu wypadkach bez różnicy ilości drutu przewodów państwowych na słupach umieszczonych.

c) Za wynajęcie pojedyńczej żyły kablowej za każde 100 metrów rocznie . . . . 375.000 „

d) Za wynajęcie podwójnej żyły kablowej za każde 100 metrów rocznie . . . . 750.000 „

Należytości wymienione pod lit. *a*, *b*, *c* i *d* § 11 za współużywanie państwowych urządzeń telegraficznych i telefonicznych przez prywatnych koncesjonarjuszów mieszczą już w sobie należytości za konserwację przewodów koncesjonowanych, którą wykonywać mają tylko techniczne organa państwowe. Dopuszczenie organów koncesjonarjuszy prywatnych do konserwacji tych przewodów jest niedopuszczalne ze względów zasadniczych. Wykonanie dowieszania na linjach państwowych koncesjonowanych przewodów telefonicznych należy wyłącznie do państwowych organów.

Wykonanie to uskuteczniać się będzie za zwrotem rzeczywistych kosztów budowy, t. j. robocizny i materjałów, lub też za zwrotem rzeczywistych kosztów robocizny przez koncesjonarjusza, o ile on sam dostarczy materjałów. Materjały dostarczone przez koncesjonarjusza winny w zupełności odpowiadać typom państwowym.

W razie wygaśnięcia, unieważnienia lub zrzeczenia się koncesji, zdjęcie prywatnych urządzeń telefonicznych z linji państwowych wyko-

nują tylko państwowe organa techniczne za zwrotem rzeczywistych kosztów, które ponosi koncesjonarjusz.

Koszty pod a) i b) winny być uiszczone przez koncesjonarjusza przed rozpoczęciem robót linjowych.

§ 12. Wszystkie przepisy i taryfy, zawarte w powyższych paragrafach, rozciągają się również na sieć podmiejską warszawską, którą należy uważać za sieć lokalną (§ 2), a jej centrale poza Warszawą za pomocnicze względem centrali głównej w Warszawie.

Dla abonentów załączonych bezpośrednio lub pośrednio t. j. za pomocą centrali pomocniczych, którzy pragną korzystać ze stałej komunikacji telefonicznej w obrębie całej sieci lokalnej w Warszawie, wysokość abonamentu zasadniczego określa się jak dla sieci o ilości abonentów ponad 5.000.

Abonenci warszawskiej sieci telefonicznej podmiejskiej, prócz opłat przewidzianych w § 11, obowiązani są opłacać jeszcze dodatkowe należytości za użytkowanie kabla podziemnego, zapomocą którego są połączeni z centralą podmiejską.

Opłata ta wynosi za każde bezpośrednie połączenie z tą centralą 6.000.000 mk. kwartalnie.

B. Opłaty abonamentowe za korzystanie z sieci lokalnej *)

§ 13. Wysokość opłaty abonamentowej dla abonentów połączonych z centralą główną lub pomocniczą zapomocą oddzielnych dla każdego abonenta przewodów, uzależnia się od:

a) kategorji abonamentu,

b) grupy, do której zaliczona jest dana sieć,

c) strefy, w obrębie której znajduje się aparat abonenta,

d) od tego, czy abonent załączony do stacji pomocniczej korzysta z komunikacji telefonicznej w obrębie całej sieci lokalnej za stałą roczną opłatą, czy też za opłatą poszczególnej rozmowy.

§ 14. Rozróżnia się następujące kategorje abonamentu:

a) Abonament prywatny. Do tej kategorji należą aparaty założone w mieszkaniach prywatnych i przeznaczone wyłącznie do użytku abonenta i jego rodziny. Aparaty w mieszkaniach osób zawodów wyzwolonych (lekarzy, adwokatów, inżynierów, dentystów, felczerów, akuszerek i t. p.), mogą być zaliczone do tej kategorji wtedy tylko, gdy osoby powyższe nie zatrudniają w tych mieszkaniach pomocników, lub innych pracowników, oraz gdy odwiedzająca ich klijentela nie ma dostępu do telefonu.

---

*) W województwie poznańskiem i pomorskiem nie obowiązują paragrafy: 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 i 21.

b) Abonament zbiorowy. Do tej kategorji zaliczają się aparaty urządzone w instytucjach państwowych, społecznych, handlowych lub przemysłowych, w kantorach, agenturach, sklepach, domach zdrowia. ambulatorjach, szkołach, kancelarjach, biurach adwokackich i t. p. i przeznaczone do użytku abonenta i osób u niego pracujących.

c) Abonament publiczny. Do tej kategorji zaliczają się aparaty dostępne dla publiczności, jako to: w hotelach, restauracjach, kawiarniach, cukierniach, teatrach, giełdach, klubach, salach ogólnych domów bankowych, dla lokatorów jednego domu i t. p., również i sklepach, gdzie aparat założony jest w miejscu dostępnem dla użytku publiczności,

d) Abonament towarzyski. Do tej kategorji zaliczają się aparaty dwóch, trzech lub czterech różnych abonentów, połączonych ze stacją centralną zapomocą jednego wspólnego przewodu.

§ 15. W zależności od ilości abonentów, załączonych do danej centrali bądź to głównej bądź pomocniczej, zalicza się ona do grupy:

I-ej przy ilości abonentów do 50
II-ej „ „ „ od 51 do 100
III-ej „ „ „ od 101 do 2000
IV-ej „ „ „ od 2001 do 5000
V-ej „ „ „ ponad 5000.

§ 16.*) Opłata abonamentowa w zależności od kategorji abonamentu i grupy wynosi w pierwszej strefie:

Grupa	Ilość abonentów sieci	W strefie pierwszej t. j. w promieniu km.	Abonam. kwartalny			Abonam. towarzyski kwartalnie		
			prywatny	zbiorowy	publiczny	w dwójkę	w trójkę	w czwórkę
			Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
I	do 50	1	450 000	1080.000	2250.000	270.000	180.000	135.000
II	od 51—100 . . .	1	900.000	1800 000	3600.000	540.000	360.000	270.000
III	od 101—2000 . .	2	1800.000	3150.000	6300.000	1080.000	810.000	630.000
IV	od 2001—5000 . .	3	2700.000	4950.000	7650.000	1800.000	1260.000	1080.000
V	ponad 5000 . . .	3	4500.000	7200.000	9000.000	2700.000	2160.000	1800.000

*) Abonenci katowickiej sieci okręgowej załączeni do central w Katowicach i Królewskiej Hucie należą do IV grupy abonamentu; abonenci innych central pomocniczych katowickiej sieci okręgowej należą do III grupy abonamentu.

Abonenci innych sieci poza katowicką siecią okręgową należą do grup od I—III, zależnie od ilości abonentów w danej sieci.

Abonenci poszczególnych czterech grup dzielą się na trzy kategorje według zasad przewidzianych w § 14 lit. a) b) i c).

Ponadto o ile do abonowanego aparatu załączone są dodatkowo aparaty i przyrządy, umieszczone w tym samym budynku, od abonenta pobiera się kwartalnie:

a) za każdy aparat dodatkowy 75 % opłaty abonamentowej za aparat główny (§ 16) w zależności od grupy.

b) za dzwonek dodatkowy . . . . mk. 168.000

c) za słuchawkę dodatkową (bez ryczałtu za załączenie) „ 168.000

d) za dodatkowy kontakt zatyczkowy . . . . „ 360.000

e) za aparat załączony na stałe do kontaktu stanowiący własność abonenta 50% opłaty abonamentowej za aparat główny (§ 16) w zależności od grupy.

f) za aparat załączony na stałe do kontaktu stanowiący własność skarbu pocztowego 75% opłaty abonamentowej za aparat główny (§ 16) w zależności od grupy.

§ 17. Oznaczona w § 16 opłata zasadnicza dotyczy abonentów w obrębie strefy pierwszej. Od abonentów położonych poza strefą pierwszą, pobiera się oprócz zasadniczej jeszcze opłatę za konserwację linji, a mianowicie: rocznie po mk. 300.000 za każde 100 metrów lub część tychże rzeczywistej długości linji leżącej poza strefą pierwszą.

Za stacje sezonowe pobiera się od abonentów opłaty: za abonament za ½ roku, a za konserwację linji za cały rok.

§ 18. W abonamencie towarzyskim opłatę za konserwację linji poza strefą pierwszą obliczoną w stosunku do rzeczywistej długości całej linji wraz z odgałęzieniami według § 17, uiszczają poszczególni udziałowcy według zasady, iż każdy z nich płaci:

a) za te części linji, z których korzysta wspólnie z innymi udziałowcami, należność podzieloną przez ilość udziałowców, korzystających z danej części linji,

b) za część linji, która służy do jego wyłącznego użytku — całkowitą należność.

§ 19. Jeżeli aparat dodatkowy umieszczony jest w innym budynku niż główny, pobiera się oprócz zasadniczej opłaty według § 16 ponadto opłatę za konserwację linji po 300.000 mk. rocznie za każde 100 metrów lub część tychże rzeczywistej długości linji, łączącej aparat główny z dodatkowym.

§ 20. Abonenci utrzymujący własnym kosztem prywatną centralę telefoniczną połączoną z centralą państwową, opłacają za każdą linję łączącą według kategorji abonamentu zbiorowego, za każdy zaś aparat dodatkowy załączony do centrali prywatnej po 1.500.000 mk. rocznie.

§ 21 *). Abonent stacji pomocniczej, który chce korzystać z komunikacji telefonicznej w obrębie całej sieci lokalnej za stałą opłatą roczną,

*) § 21 nie obowiązuje na polskim Górnym Śląsku (patrz uwaga do § 16).

oprócz zwykłego abonamentu według § 16 i należności za konserwację według § 17 dopłaca za odległość centrali pomocniczej od centrali głównej według poniższej tabelki:

Odległość stacji pomocniczej od centralnej licząc w kierunku prostym:	Opłata za odległość rocznie marek:
do 10 klm.	4.500.000
od 11 do 20 klm.	6.000.000
od 21 do 30 „	9.000.000
od 31 do 40 „	12.000.000
od 41 wzwyż	15.000.000

Abonenci centrali pomocniczej, opłacający powyższy dodatek za odległość, mają prawo wzywać do rozmów abonentów wszystkich innych centrali w obrębie całej sieci lokalnej, natomiast wzywanymi być mogą do rozmowy tylko przez tych abonentów centrali pomocniczych. którzy taki sam dodatek złożyli. Abonenci centrali głównej są uprawnieni wzywać do bezpłatnych rozmów abonentów tylko tych central pomocniczych, za których odległość złożyli powyższy dodatek. Czas trwania rozmowy może być jednak ograniczony do 6 minut, o ile istnieje więcej zgłoszeń na rozmowy za pośrednictwem tego samego przewodu, łączącego stację pomocniczą ze stacją centralną. Obsługa komutatora stacji pomocniczej odbywa się tylko w godzinach normalnych czynności danego urzędu.

Abonenci stacji pomocniczej, którzy nie złożyli powyższej opłaty za odległość, płacą za rozmowy z abonentami innych stacji w obrębie tejże sieci lokalnej każdorazowo na zasadach ustanowionych dla rozmów międzymiastowych.

§ 22. Zaliczenie sieci telefonicznej do tej lub innej grupy odnośnie do wymiaru opłat odbywa się perjodycznie na podstawie obliczenia ilości głównych aparatów abonentowych danej centrali w ostatnim dniu kwartału kalendarzowego, przyczem ilość stwierdzona w dniu 31/XII powoduje zmianę taryfy od dnia 1 kwietnia.

ilość stwier. w dn. 31/III powoduje zmianę tar. od 1 lipca
„ „ „ 30/VI „ „ „ „ 1 października
„ „ „ 30/IX „ „ „ „ 1 stycznia.

Aparaty służbowe przy ustalaniu tej ilości nie są brane w rachubę.

§ 23. Opłaty abonamentowe winny być wnoszone zgóry: pierwsza rata za czas od dnia otwarcia telefonu u abonenta do końca kwartału kalendarzowego zaraz po oddaniu telefonu do rozmów z abonentami miejscowej sieci i otrzymaniu rachunku, następne zaś raty za każdy kwartał kalendarzowy t. j. w terminach pierwszego stycznia, pierwszego kwietnia, pierwszego lipca, pierwszego października.

Opłaty abonamentowe winny być uiszczone przez abonenta najpóźniej w ciągu 7 dni od powyższych terminów bez specjalnego przypomnienia. Opłaty już wniesione zwrotowi podlegają tylko wtedy, jeżeli abonent nie z własnej winy nie mógł używać telefonu przez najmniej

30 dni, licząc od dnia, w którym o tem doniósł właściwemu urzędowi telefonicznemu. Zwrot oblicza się proporcjonalnie za całą ilość dni, podczas których telefonu nie używano.

§ 24. W razie nieuregulowania należności w ciągu 7 dni, aparat abonenta wyłącza się z centrali, a po upływie dalszych 7 dni usuwa się z lokalu abonenta. Aparat może być włączony do sieci względnie ponownie założony dopiero po uregulowaniu należności przez abonenta, przyczem winna być pokryta również należność za czas rozłączenia z siecią danego aparatu, i rzeczywiste koszta poniesione przez Skarb Pocztowy przy odnotowaniu i ponownem załączeniu aparatu, jeżeli aparat został zdjęty. W tym ostatnim wypadku prócz zaległych należności winien abonent wnieść dodatkową opłatę za ponowne założenie aparatu według § 6 punkt c.

§ 25. Abonenci nie mają prawa odstępować za opłatą umieszczonego u nich aparatu telefonicznego do użytku osób obcych.

W razie stwierdzenia nadużyć pod tym względem abonent pozbawiony będzie niezwłocznie komunikacji telefonicznej bez zwrotu wniesionych opłat.

C. Opłaty za rozmowy międzymiastowe.

§ 26. Czas trwania rozmowy międzymiastowej oblicza się według jednostek 3-minutowych, przyczem część 3 minut uważa się za całą jednostkę.

Odległość, według której określa się wysokość opłaty za jednostkę czasu oblicza się w linji powietrznej pomiędzy głównemi stacjami, do których bezpośrednio załączeni są rozmawiający abonenci względnie rozmównice.

Dla obliczenia tej odległości stosuje się system kwadratów taksowych według instrukcji podanej w spisie urzędów na str. VI.

§ 27. Rozmowy międzymiastowe podlegające opłacie dzielą się na państwowe i prywatne. Prywatne dzielą się na zwyczajne i pilne.

Opłata za jednostkę 3 min. rozmowy międzymiastowej wynosi:

na odległość do	25 kl.	po mk.	40.000
„ „ „	50 „	„	80.000
„ „ „	100 „	„	120.000
„ „ „	200 „	„	200.000
i za każde dalsze	100 „	„	40.000

Za rozmowy pilne pobiera się opłatę potrójną.

*§ 28. Abonenci mogą zgłaszać rozmowy międzymiastowe z abonentami innych sieci wymieniając naprzód nazwisko osoby, z którą

---

*) Dla wyjaśnienia dodaje się, że rozmowy międzymiastowe „zamawiać" można tylko na godziny nocne od 18 do 9 w formie abonamentu miesięcznego, za który opłaca się przypadające należności zgóry. Pozatem można rozmowy międzymiastowe tylko „zgłaszać" i to albo z podaniem nazwiska osoby z którą,

chce się mówić lub wzywać do rozmównicy osoby, nie abonujące telefonu, zamieszkałe w miejscowym okręgu doręczeń.

a) W pierwszym wypadku pobiera się oprócz opłaty za rozmowę: za przesłanie nazwiska osoby wezwanej do rozmowy piątą część opłaty, przypadającej za 3 minutową rozmowę do danej miejscowości; jeżeli rozmowę zgłoszono jako pilną, oblicza się tę jedną piątą część należytości od taksy za rozmowę pilną.

Jeżeli zgłaszający rozmowę czy to w centrali czy to w mównicy publicznej z jakiegokolwiekbądź powodu rozmowę cofnie, pobiera się za cofnięcie 1/5 część opłaty przypadającej za jednostkę zwykłej rozmowy w danej relacji. Za cofnięcie rozmowy prasowej pobiera się $^1/_5$ opłaty przypadającej za rozmowę prasową. Całą należytość zwraca się tylko w wypadkach, jeżeli zgłoszona rozmowa nie przyszła do skutku z winy urzędu lub też złego stanu przewodu albo aparatów. Zgłoszenia mają ważność do końca godzin urzędowych w centralach o służbie ograniczonej, a w centralach o służbie „N" do godz. 24. Jeżeli zgłoszone rozmowy w ciągu tego czasu nie mogły być przeprowadzone, muszą być ponownie zgłoszone dnia następnego, o ile zgłaszający trwa w zamiarze przeprowadzenia rozmowy.

b) W drugim wypadku:

oprócz opłaty za przesłanie wezwania obliczonej jak w p. a) ponadto za posłańca w obrębie miejscowego okręgu doręczeń 40000 mk.

§ 29. Jeżeli wzywający lub wezwany nie stawił się do rozmowy, rozmowę uważa się za cofniętą, przyczem pobiera się opłatę jak za cofnięcie rozmowy w wysokości jak powiedziano w § 28.

Za reklamacje wnoszone w sprawach rozmów telefonicznych międzymiastowych wynosi opłata jak za reklamacje pocztowe, którą się uiszcza przez nalepianie znaczków pocztowych na podaniu.

§ 30. Za rozmowy miejscowe prowadzone z rozmównic z abonentami tej samej co i rozmównica centrali pobiera się po 10.000 mk. za każde 3 minuty rozmowy, za rozmowy prowadzone z rozmównic z abonentami innych centrali opłaty według taryfy dla rozmów międzymiastowych.

D. Inne opłaty.

1. Połączenia poza godzinami urzędowemi.

§ 31. a) W ruchu miejscowym:

Za połączenie jednorazowe przez jedną noc lub jedno południe 20.000 mk.
Miesięcznie za jednorazowe dziennie . . . . 240.000 „
„ za dwurazowe dziennie . . . . 480.000 „

---

chce się mówić, albo bez takiej zapowiedzi. Przy zgłoszeniu należy wymienić miejscowość, numer telefonu, czas trwania rozmowy t. zn. trzy minuty lub sześć minut i rodzaj rozmowy t. zn. pilna czy zwykła. Jeżeli zgłaszający chce odać nazwisko osoby wezwanej ma to uczynić zaraz po wymienieniu numeru

b) W ruchu zamiejscowym:

W ruchu zamiejscowym dopuszczalne są stałe połączenia nocne tylko na krótką odległość jeżeli się temu nie sprzeciwiają względy technicznej natury i względy na korespondencję sieci przewodów, które w danym razie wchodzą w rachubę.

Zezwolenia udziela właściwa Dyrekcja Poczt i Telegrafów.

Prawo pierwszeństwa pomiędzy proszącymi przysługuje władzom państwowym, a w razie kolizji kilku władz, tej władzy która pierwsza się zgłosiła. Jeżeli jednakże między konkurującemi władzami jest policja państwowa, to jej bezwarunkowo należy się pierwszeństwo.

Jeżeli do uskutecznienia połączeń takich potrzebne są jakie specjalne urządzenia techniczne, winien proszący zwrócić koszty ich zakupna i przysposobienia do użytku.

W ruchu międzymiastowym pobiera się:

a) za każde połączenie dwóch abonentów różnych miejscowości z centralami telefonicznemi bez nocnej służby potrójną należytość za rozmowę, jednakże najmniej . . . . 480.000 mk.

b) za połączenie abonenta w miejscowości bez służby nocnej z miejscowością ze służbą nocną, za każdą rozmowę nocną opłatę taryfową, prócz tego za wykonanie połączenia tak jak w ruchu miejscowym 20.000 mk.

W ruchu międzymiastowym miesięczny abonament na połączenia poza godzinami urzędowemi jest niedozwolony.

2. Spis abonentów.

§ 32. Za spis abonentów, który otrzymuje każdy główny telefon abonentowy z urzędu, pobiera się cenę kosztów ustaloną przez Dyrekcję Poczt i Telegrafów, a zatwierdzoną przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów.

Doręczenie odbywa się bezpłatnie.

Za każdy dalszy egzemplarz spisu poza pierwszym egzemplarzem urzędowym czy to do użytku aparatu głównego czy to dla aparatów bocznych dopłaca żądający 25% dodatek do ceny kosztów.

To samo odnosi się do dodatków do spisu abonentów.

Każdy uczestnik posiadający jeden główny aparat abonentowy ma prawo do jednorazowego bezpłatnego umieszczenia w spisie; kto abonuje więcej aniżeli jeden aparat główny, ma prawo być tyle razy umieszczonym bezpłatnie, ile abonuje aparatów głównych.

Abonentów umieszcza się pod literą, którą sami oznaczą, w przeciwnym zaś razie, którą urząd uzna za stosowną.

Umieszczenie bezpłatne nie może przekraczać objętości trzech wierzy druku przy dwuszpaltowym układzie spisu.

Za każde umieszczenie dodatkowe pod innemi literami o objętości do trzech wierszy pobiera się po 200.000 mk.

Treść umieszczenia można zastosować naogół do życzeń abonentów, jeżeli przeciw temu nie zachodzą jakie ważne przeszkody.

3. Nadawanie telegramów telefonem.

§ 33. Za telegramy nadawane telefonem przez abonentów pobiera się za każde 100 słów lub część tychże . . . . 20.000 mk.

W razie jeżeli abonent nadany przez telefon telegram cofnie przed odtelegrafowaniem go, nie zwraca się mu należytości za pośrednictwo telefoniczne t. zn. wstawia się ją do rachunku miesięcznego prócz należytości za cofnięcie telegramu.

Za telegramy nadeszłe odtelefonowane abonentom pobiera się za każde 100 słów lub część tychże . . . . 10.000 mk.

Telegramy odtelefonowane uważa się za prawidłowo doręczone, niemniej jednak przysyła się ich oryginały abonentom przez pocztę jako listy zwykłe bezpłatnie.

III. Opłaty

ważne tylko na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego.

1. Abonament.

§ 34. Za każdy aparat główny oddalony nie więcej niż 5 klm. od głównej centrali telefonicznej, pobiera się roczny abonament, który wynosi:

w sieciach telefonicznych	do	50		abonentów	. . . .	4.500.000 mk.
„ „	od	51	do 100	abonent.	włącznie	7.500.000 „
„ „	„	101	„ 200	„	„	8.100.000 „
„ „	„	201	„ 500	„	„	10.500.000 „
„ „	„	501	„ 1000	„	„	12.000.000 „
„ „	„	1001	„ 5000	„	„	13.500.000 „
„ „	„	5001	„ 20000	„	„	16.500.000 „

§ 35. Jeżeli aparat główny położony jest dalej niż 5 klm. w linji powietrznej od centrali głównej, wówczas pobiera się za każde pełne 100 metr. lub część tychże długości przewodu leżącego poza granicą koła o promieniu 5 klm. dodatkową opłatę rocznie . . . 400.000 mk.

Długość przewodu, za który pobiera się tę dodatkową opłatę wymierza się wzdłuż najkrótszej drogi prowadzącej do tego aparatu, chociażby w rzeczywistości przewody prowadzone były drogami ubocznemi.

[1]) Teren w promieniu 5 klm. od centrali jest strefą pierwszą, teren poza kołem o promieniu 5 klm. strefą drugą.

§ 36. Za zwykły aparat boczny, który Zarząd Państwowych Telefonów urządza i utrzymuje we własnym zakresie, opłaca abonent:

a) za urządzony na tej samej posiadłości gdzie aparat główny, w ubikacjach mieszkaniowych lub zawodowych właściciela głównej stacji:

---

[1]) Patrz § 4 i § 6.

od każdej stacji rocznie . . . . 1.200.000 mk.
za każdą inną boczną stację rocznie . . . . . . 1.600.000 „

b) Jeżeli do połączenia stacji bocznej ze stacją główną użyto więcej niż 100 metr. podwójnego przewodu, wówczas płaci abonent za każde następne pełne 100 mtr. lub część tychże podwójnego przewodu rocznie. . . . . 400.000 mk.

c) Za boczne stacje, odległe w linji powietrznej od centrali więcej niż 5 klm. płaci abonent za każde następne, pełne 100 mtr. lub część tychże przewodu mierzonego od stacji głównej analogiczne dodatki jak przy stacjach głównych, wyszczególnione w § 35.

§ 37. a) Za każdy boczny aparat szeregowy, urządzony na tej samej posiadłości gdzie stacja główna, w ubikacjach mieszkaniowych lub zawodowych właściciela głównej stacji przy użyciu dostarczonych przez Państwowy Zarząd Telefonów szafek łącznikowych:

przy jednem połączeniu z centralą rocznie . . . . 1.600.000 mk.
„ dwóch połączeniach „ „ . . . . 2.400.000 „
„ trzech „ „ „ . . . . 3.000.000 „
więcej jak trzech połączeniach z centralą . . . . 3.600.000 „

b) Za każdy inny boczny aparat szeregowy:

przy jednem połączeniu z centralą rocznie . . . . 1.440.000 mk.
„ dwóch połączeniach „ „ . . . . 2.880.000 „
„ trzech „ „ „ . . . . 3.600.000 „
„ więcej jak trzech połączeniach z centralą . . 4.000.000 „

c) Za każde pełne 10 mtr. lub część tychże kabla, użytego do połączenia dostarczonych szafek łącznikowych między sobą przy jednem połączeniu z centralą rocznie . . . . 160.000 mk.
przy dwóch połączeniach z centralą rocznie . . . . . 240.000 „
„ trzech „ „ „ . . . . . 300.000 „
„ więcej jak trzech połączeniach za każde dalsze połączenie z centralą rocznie 80.000 mk. więcej, t. j. 380.000 mk. i t. d.

d) Przy połączeniach między stacjami bocznemi, zwyczajnemi aparatami i bocznemi stacjami o szeregowem załączeniu za każdą boczną stację z aparatem zwyczajnym dodatek rocznie . . . . . 160.000 mk.

e) Za przemianę bocznych stacyj o zwykłych aparatach na boczne stacje o szeregowem załączeniu, jakoteż za przełożenie i zmianę bocznych stacyj o szeregowym załączeniu, koszta własne z wyłączeniem kosztów szafki łącznikowej i materjału budowlanego.

f) Za specjalne urządzenia do ochrony kabli przed uszkodzeniem tychże koszta rzeczywiste.

g) Za urządzenia podsłuchowe za każdą szafkę, zaopatrzoną w takie urządzenie podsłuchowe, i za każdy przewód, który może być podsłuchany, rocznie . . . . 160.000 mk.

2. Inne urządzenia.

§ 38. Za bezpośrednie połączenie aparatów dwóch stacji oprócz dodatku za przewód według § 36, lit. c) za rozszerzenie wewnętrznych technicznych urządzeń w obydwóch stacjach, o ile one znajdują się w ubikacjach mieszkaniowych lub zawodowych tej samej osoby i na tej samej posiadłości, razem rocznie . . . . 960.000 mk.
w innym wypadku rocznie . . . . 1.800.000 „

§ 39. Opłata ryczałtowa za aparaty boczne, urządzone nie przez Państwowy Zarząd Telefonów:

1. Za każdą boczną stację, umieszczoną w ubikacji mieszkaniowej lub zawodowej właściciela stacji głównej i w obrębie tej samej posiadłości co stacja główna, rocznie . . . . 640.000 mk.
2. Za każdą inną boczną stację . . . . 960.000 „

§ 40. Za wykonane przez Zarząd Państwowych Telefonów urządzenia telefoniczne z gniazdami wtyczkowemi pobiera się:

1. Za każde gniazdo wtyczkowe rocznie . . . . . . 400.000 mk.
2. Za przewód łączący gniazda wtyczkowe między sobą i ze stacjami głównemi lub bocznemi za każde pełne 100 metr. lub część tychże podwójnego przewodu rocznie . . . . 160.000 mk.
3. Za każdą szafkę łącznikową przeznaczoną do włączenia się w gniazda wtyczkowe należytość jak za stacje boczne wedle stawek § 36.
4. Przy urządzeniach, oddalonych więcej niż 5 klm. od centrali za nadwyżkę długości przewodu mierzonego od stacji głównej te same dodatki budowlane, jak przy stacjach głównych według § 35.
5. Przy urządzeniach telefonicznych z gniazdami wtyczkowemi, których nie urządził Państwowy Zarząd Telefonów pobiera się za każdą szafkę łącznikową przeznaczoną do włączenia się w gniazda wtyczkowe należytość, jak za boczną stację wedle stawek § 39.

§ 41. Dodatkowe urządzenia przy stacjach telefonicznych (dzwonki, tarcze spadkowe, mikrofony, induktory, słuchawki) są dozwolone tylko w obrębie posiadłości stacji telefonicznej. Opłata wynosi:

1. Za każdy dodatkowy dzwonek rocznie . . . . . 160.000 mk.
2. Za każdą dodatkową tarczę spadkową rocznie . 160.000 „
3. Za drugi mikrofon rocznie . . . . 240.000 „
4. Za każdy dodatkowy dzwonek innej konstrukcji aniżeli używany przez Państwowy Zarząd Telefonów rocznie 240.000 „
5. Za dodatkowy induktor do aparatu telefonicznego dla baterji centralnych, rocznie . . . . 160.000 „
6. Za przyrząd do chwilowego wyłączenia aparatu telefonicznego lub słuchawki, rocznie . . . . 160.000 „
7. Za urządzenie dzwonkowe dołączone do tarcz spadkowych i za drugą słuchawkę nie pobiera się żadnych bieżących opłat.

8. Koszta sprawienia i utrzymania dodatkowych urządzeń od punktu 4 do 7 wraz z dodatkowemi materjałami zwraca abonent Zarządowi Państwowych Telefonów. Przedmioty kupione na rachunek abonenta stają się jego własnością. Dołączenia osobnych dzwonków, uskutecznione przez samego abonenta do stacji telefonicznych wykonanych przez Państwowy Zarząd Telefonów, muszą odpowiadać wymogom technicznym przepisanym przez Państwowy Zarząd Telefonów.

Należytość za każdy dzwonek wynosi rocznie . . . . 160.000 mk.

Za wszelkie inne małe roboty przy stacjach telefonicznych, jak np. zdjęcie i ponowne założenie przewodu pokojowego, za naprawę uszkodzonego przewodu pokojowego albo doziemnego i t. p. świadczenia, płaci abonent rzeczywiste koszta.

Za wszelkie inne dostarczone i wykonane dodatkowe urządzenia, nie objęte tym paragrafem, ustanawia Państwowy Zarząd Telefonów od wypadku do wypadku warunki dostarczenia, przymocowania i utrzymania tych urządzeń.

§ 42. Dołączony do aparatu telefonicznego drugi aparat telefoniczny ręczny uważa się za boczną stację (§ 36); opłata wynosi:

1. Przy stacjach głównych i bocznych, urządzonych przez Państwowy Zarząd Telefonów rocznie . . . . . . 640.000 mk.

2. Przy stacjach bocznych urządzonych nie przez Państwowy Zarząd Telefonów . . . . 300.000 mk.

§ 43. Za używanie przewodów, których koszta budowy przekraczają zwyczajne wydatki budowy, pobiera się oprócz przypadających zwykłych opłat 70% dodatku do kosztów nadzwyczajnych.

§ 44. Za aparaty, które są przeznaczone do umieszczenia w ubikacjach wilgotnych, płaci abonent 80% kosztów ich sprawienia. Oprócz tego pokrywa abonent koszta naprawy uszkodzonego z powodu wilgoci aparatu.

3. Różne opłaty.

§ 45. a) Należytość za codzienne podawanie dokładnego czasu abonentom rocznie . . . . 800 000 mk.

b) Za wcześniejsze zniesienie urządzeń telegraficznych i telefonicznych za każdą stację główną lub boczną . . . . 800.000 mk.

205.

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 1923 roku, w sprawie wynagrodzenia funkcjonarjuszów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych za nocną służbę.

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu urzędników i niższych funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 429) zarządza się co następuje:

§ 1. Określoną w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 1922 r. w sprawie wynagrodzenia funkcjonarjuszów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych za nocną służbę (Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 710) w § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10 poz 60) i w § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 87 poz. 678) jednostkę wynagrodzenia za nocną służbę zmienia się w następujący sposób:

a) dla urzędników w urzędach pocztowych, telegraficznych, telefonicznych i pocztowo-telegraficznych I klasy, na kwotę 5,000 mkp. II klasy, na kwotę 4,500 mkp. wszystkich innych klas, na kwotę 4,000 mkp.

b) dla niższych funkcjonarjuszów w wysokości 2/3 kwoty przypadającej dla urzędników.

§ 2. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 października 1923 roku.

Prezes Rady Ministrów: *Witos.*
Minister Poczt i Telegr.: *Moszczyński.*
Minister Skarbu: *Kucharski.*

206.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 13 października 1923 r. Nr. 1864/III w przedmiocie ustalenia najwyższej stawki przekazów czekowych Pocztowej Kasy Oszczędności.

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o Pocztowej Kasie Oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr. 48 z r. 1920), tudzież § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1922 r. w przedmiocie wprowadzenia niektórych zmian i uzupełnień w ustawodawstwie o obrocie czekowym, obowiązującem na ziemiach górnośląskich województwa śląskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 116 poz. 1048 z r. 1922) — zarządzam co następuje:

§ 1. Najwyższą stawkę przekazów czekowych Pocztowej Kasy Oszczędności ustala się na **20.000.000** (dwadzieścia miljonów) marek polskich, o ile przekazy czekowe mają być wypłacone w urzędach pocztowych uczestniczących w obrocie żyrowym P. K. O. z Oddziałami Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej.

Urzędami tymi są obecnie:

Bielsko 1 (Śląsk Cieszyński), Białystok 1, Brześć nad Bugiem, Bydgoszcz 1, Częstochowa, Drohobycz 1, Gniezno, Grodno, Grudziądz 1, Inowrocław, Jarosław 1, Jasło, Kalisz 1, Katowice, Kielce, Kołomyja 1, Kraków 1, Królewska Huta, Leszno, Lublin 1, Lwów 1, Łomża, Łódź 1, Nowy-Sącz 1, Ostrów pozn., Piotrków trybunalski, Płock, Poznań 1, Poznań 3, Przemyśl 1, Radom, Rybnik, Rzeszów 1, Sosnowiec, Stanisławów 1, Starogard, Tarnów 1. Tarnopol 1, Tczew 1, Toruń 1, Warszawa 1, Wilno 1 i Włocławek.

§ 2. Najwyższa stawka przekazów czekowych P. K. O., które mają być wypłacone we wszystkich innych urzędach i agencjach pocztowych wynosi **10.000.000** (dziesięć miljonów) marek polskich.

§ 3. Dotychczasowe przepisy pocztowe w sprawie doręczania odbiorcom do domu przekazów czekowych P. K. O. z pieniędzmi obowiązuje nadal bez zmiany.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1923 r. i z tym dniem traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 16 lipca 1923 r. Nr. 1331/III (Dz. Urz. M. P. i T. Nr. 32 poz. 135 z r. 1923).

Minister:
Moszczyński.

Zarządzenia.

207

Zakończenie likwidacji obrotu pieniężnego przekazami pocztowymi w pocztach polowych.

W związku z ukończeniem likwidacji obrotu pieniężnego przekazami pocztowymi w pocztach polowych, Główna Kasa Wojskowa Ministerstwa Spraw Wojskowych zaprzestanie z dniem 20 października 1923 r. sporządzania przekazów pocztowych przy użyciu datownika „Poczta etapowa Nr. 210", oraz kontrolnego stempla przekazowego Nr. 175. Odwołuje się przeto tut. okólnik Nr. 2920/V z 7/VI 1922 r., ogłosz. w dz. urzęd. Nr. 25/22 i zabrania się wypłaty przekazów po tym terminie nadanych, które w razie nadejścia należy przedłożyć ze sprawozdaniem za pośrednictwem przełożonej Dyrekcji Poczt i Telegrafów — do Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Nadchodzące ewent. reklamacje przekazów nadanych w pocztach polowych przedkładać winny Dyrekcje Poczt i Telegrafów — do Ministerstwa Poczt i Telegrafów do dalszego zarządzenia.

L. 3585/Pr z 10 października 1923.

208

Uzupełnienie instrukcji o poborze, przechowaniu i zarachowaniu druków manipulacyjnych.

Zamieszczoną w Dz. Urz. nr. 56 z roku 1922 Instrukcję o poborze, przechowaniu i zarachowaniu druków manipulacyjnych, uzupełnia się następująco: w dziale „wysyłka druków" § 13 po słowach: „a mianowicie" otrzymuje dalsze brzmienie: „w kwietniu i w maju oraz we wrześniu i październiku każdego roku".

L. 3826/XII z 11 października 1923.

209

Uzupełnienie instrukcji o postępowaniu ze zużytemi artykułami technicznemi.

Odnośnie do par. 18 Ogólnej Instrukcji o sposobie wykonania kontroli państwowej, poleca się zawiadomić Okręgowe Izby Kontroli Państwowej we właściwym czasie o terminach przetargów publicznych na sprzedaż zużytych artykułów technicznych nienadających się do dalszego użytku w resorcie Ministerstwa Poczt i Telegrafów, w myśl rozporządzenia nr. 1800/13, z dnia 20 czerwca r. b., ogłoszonego w Dz. Urz. nr. 30 r. b. instrukcja 128.

L. 4400/13 z dnia 15 października 1923 r.

210

Podwyższenie wkładki zawiązkowej w obrocie czekowym P. K. O. i opłat manipulacyjnych.

Dyrekcja Pocztowej Kasy Oszczędności podwyższa z dniem 1 listopada 1923 r. wkładkę zawiązkową w obrocie czekowym P. K. O. do 100,000 (sto tysięcy) marek, tudzież opłatę manipulacyjną w obrocie czekowym do 2.000 (dwa tysiące) marek.

Instrukcję dla urzędów pocztowych obowiązującą przy wykonywaniu czynności dla Pocztowej Kasy Oszczędności (str. 2 obrót czekowy. Otwarcie konta czekowego, ustęp 4 wkładka zawiązkowa, tudzież str. 8—VI. Opłaty a) należy stosownie uzupełnić.

L. 1854/III z 11 października 1923 r.

211

Podwyższenie ekwiwalentu franka złotego w obrocie między Polską, a zagranicą.

Od 15 października rb., podwyższono w ruchu telegraficznym, telefonicznym, paczkowymi listów wartościwych z Polski do zagranicy ekwiwalent franka złotego ze 120.000 na 140.000 marek.

Nr. 3714/IX z dn. 12 października 1923 r.

Od 17 października b. r., podwyższono w ruchu telegraficznym, telefonicznym, paczkowym i listów wartościowych z Polski do zagranicy ekwiwalent franka złotego ze 140.000 na 170.000 mk.

Nr. 3740/IX z dnia 15 października 1923 r.

212

Wycofanie drobnych znaczków pocztowych.

Ministerstwo P. i T. zarządza niniejszem wycofanie z obiegu niektórych znaczków pocztowych o drobnej wartości, a mianowicie opłaty, wszystkich od najniższych do 25 mk. włącznie, dopłaty, do 8 mk. włącznie.

Nr. 3771/XII z dnia 12 października 1923 r.

213

Podwyższenie ceny pokwitowań nadania telegramów.

Z dniem 1 listopada r. b. podwyższa się cenę sprzedażną pokwitowań nadania telegramów na 10,000 mk. za sztukę.

Gł. Skład mat. poczt., składnice dyrekcyjne i urzędy pocztowe posiadany zapas tych druków przewartościują i na dzień 1 listopada r. b. zaliczą według ceny podwyższonej.

L. 3916/XII z dnia 19 października 1923 r.

Okólniki.

Używanie właściwych worków pocztowych.

Urzędy stałe i ambulanse przy używaniu worków pocztowych w stosunku wymiennym z gdańskiemi urzędami pocztowemi W. M. Gdańska, nie przestrzegają przepisów instrukcji o używaniu worków pocztowych (Dz. U. M. P. i T. nr. 24 z 1922 r.): oraz postanowień art. XXII § 6 regulaminu wykonawczego madryckiej konwencji poczto wej, czem wywołują zażalenia Zarządu pocztowego W. M. Gdańska na posługiwanie się w szerokiej mierze workami gdańskiego pochodzenia ze strony polskich urzędów pocztowych, a szczególnie ambulansów.

Przypominając wymienione przepisy urzędom pocztowym i ambu lansom, zaznacza się. że W. M. Gdańsk we wzajemnym obrocie pocztowym należy uważać za zagranicę. Przy sporządzeniu odsyłek listowych dla gdańskich urzędów pocztowych W. M. Gdańska mają urzędy pocztowe i ambulanse używać wyłącznie polskich worków pocztowych własnego inwentarza, przeznaczonych do użytku z zagranicą. Znamiona użytych worków należy wpisywać w nagłówku lub ponad tytułem karty odsyłkowej. Worków pocztowych gdańskiego Zarządu pocztowego, otrzymywanych z odsyłkami od gdańskich urzędów pocztowych W. M. Gdańska, nie wolno używać do sporządzenia polskich odsyłek pocztowych zarówno w wewnętrznym obrocie jak i w obrocie z gdańskiemi urzędami pocztowemi W. M. Gdańska. Worki te mają polskie urzędy stałe i ambulanse niezwłocznie zwracać jako próżne do tych gdańskich urzędów pocztowych, od których nadeszły, wpisując znamiona worków do kart odsyłkowych. Ambulanse zwracają wymienione worki albo bezpośrednio albo za pośrednictwem swych przełożeństw.

Analogicznie winny postępować gdańskie urzędy pocztowe W. M. Gdańska z polskiemi workami pocztowemi. O ileby te urzędy użyły do sporządzenia odsyłki dla polskiego urzędu pocztowego lub ambulansu nie swego lecz polskiego worka, należy fakt ten zanotować w sprawozdaniu służbowem z podaniem znamion worka.

Znamiona worka nadeszłego z odsyłką gdańską a nie zapisanego w otrzymanej karcie odsyłkowej należy dodatkowo zanotować w tejże karcie.

Funkcjonarjusze urzędów pocztowych i ambulansów nie przestrzegający powyższego zarządzenia będą podlegać karom przewidzianym

w zarządzeniu L. 950/XII z 19/III—1923 r. (Dz. U. M. P. i T. nr. 15 poz. 75).

Wyjątkowo za zgodą gdańskiego Zarządu pocztowego zezwala się na stosowanie umowy zawartej w sprawie używania wzajemnego swych worków między urzędami pocztowemi Tczew 2 i Danzig 5, w myśl której oba urzędy przy wzajemnej wymianie odsyłek listowych mogą w razie potrzeby używać tak worków urzędu Tczew 2 jak urzędu Danzig 5.

L. 2171/VII dnia 5 października 1923 r.

Uzupełnienie spisu krajów biorących udział w wymianie listów z podaną wartością.

(Dz. Urz M. P. i T. № 31 z 1922 r.)

Strona	KRAJE	Kolumna	Zmiany i uzupełnienia
723	Argentyna	2	wpisać „1. Niemcy (Hamburg)" „ „2." przed Niemcy—Francja
723	Brazylja	2	wpisać „1. Niemcy (Hamburg)" „ „2." przed Niemcy—Holandja
726	Indje brytyjskie	1	skreślić miejscowości: Bender—Abbas, Bushire, Chahbar, Henjam, Jask Lingah
727	Japonja.	2	wpisać „1. Niemcy (Hamburg)" „ „2." przed Niemcy—Francja
727	Memel (Kłajpeda) .	1	wpisać gwiazdkę*
		2 3 4	skreślić obecne dane
729	Turcja	1	wpisać gwiazdkę * po słowie Turcja
		1 2 3 4	skreślić wszelkie inne dane
729	Kolonje brytyjskie c) Ameryka . .	1	wpisać po Montserrat „Nevis".

L. 9275/VI z 15 października 1923 r.

Odróżnianie jedno lub podobnie brzmiących nazw urzędów pocztowych.

Do Ministerstwa Poczt i Telegrafów nadchodzą liczne zażalenia publiczności na niesprawność komunikacji pocztowej z powodu mylnego kierowania przesyłek pocztowych, przeznaczonych do jedno lub podobnie brzmiących miejscowości.

Zażalenia te, jak to już stwierdzono, dowodnie wskazują, że urzędnicy przy przyjmowaniu i sortowaniu przesyłek pocztowych do takich miejscowości nie zwracają uwagi na bliższe określenia jedno lub podobnie brzmiących nazw urzędów pocztowych.

Stwierdzono również, że mimo niejednokrotne przypomnienia naczelnicy urzędów i kierownicy oddziałów oraz kierownicy agencji pocztowych nie poprawiają i nie uzupełniają spisu urzędów i agencji pocztowych według nadsyłanych wykazów.

Inspekcja urzędów pocztowych stwierdziła ponadto, iż nierzadkie są wypadki, że wykazy uzupełniające do spisu urzędowego, przetrzymywane są przez naczelników urzędów i nie są podawane do wiadomości personelowi.

Wobec tego wzywa się naczelników urzędów i kierowników agencji pocztowych pod osobistą odpowiedzialnością, aby celem usunięcia wskazanych niedomagań i zaniedbań, spis urzędów i agencji pocztowych natychmiast poprawili, na podstawie otrzymanych wykazów uzupełnień i polecili podwładnemu personelowi a zwłaszcza w oddziałach nadawczych i sortowniach, zwracać szczególną uwagę przy przyjmowaniu przesyłek pocztowych do podobnie brzmiących miejscowości, na właściwe ich adresowanie i kierowanie do wskazanego miejsca przeznaczenia.

Inspektorzy pocztowi mają czuwać nad wykonaniem tego zarządzenia a Dyrekcje pociągną winnych do surowej odpowiedzialności.

L. 2979/IV z dnia 8 października 1923 r.

Bliższe określenie nazwy urzędu pocztowego Łabiszyn powiat Szubin.

Celem odróżnienia nazwy czynnego urzędu pocztowego Łabiszyn, powiat Szubin od podobnie brzmiącej nazwy uruchomić się mającej agencji pocztowej Łabiszyn poleski, powiat Pińsk, ustalono dla nazwy urzędu pocztowego Łabiszyn, bliższe określenie Łabiszyn poznański.

Wobec tego należy w pismach i sprawozdaniach używać ustalonej nazwy wymienionego urzędu i stosownie do tego poprawić spis urzędu i agencji.

L. 3162 IV z 7 października 1923 r.

Zaginięcie pieczęci.

W urzędzie pocztowym Raków-Nowogródzki podczas godzin urzędowych zaginęła pieczęć urzędowa kauczukowa.

Zawiadamia się o tem, celem zapobieżenia nadużyciom, a w razie odnalezienia, powiadomienia Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Wilnie.

L. 57270/23 z 4 października 1923 r.

Podwyższenie dodatkowej opłaty za telegramy nadawane w kolejowych urzędach telegraficznych.

Ministerstwo Kolei Żelaznych podwyższyło od 15 października b. r. dodatkową opłatę, przewidzianą w art. 9 umowy zawartej z Minister-

stwem Poczt i Telegrafów z dnia 30 sierpnia 1919 r. (Dz. Urz. M. P. i T. Nr. 14 ex 1919), za telegramy nadawane w kolejowych urzędach telegraficznych, które leżą w miejscowościach posiadających urzędy pocztowo-telegraficzne, z 1.000 mk. na 2.000 mk. od wyrazu telegramu zwykłego

Powyższa dodatkowa opłata będzie pobierana niezależnie od opłaty ustalonej taryfą telegraficzną.

L. 3665/IX z dnia 10 października 1923 r.

GDAŃSKA TARYFA POCZTOWA.

(Ważna od 15 października 1923 roku).

	mk. niem.
Listy zwykłe do 20 gr.	15 miljonów
ponad 20 „ 100 „	21 „
„ 100 „ 250 „	24 „
„ 250 „ 500 „	27 „
Kartki pocztowe pojedyńcze	6 „
z odpowiedzią	12 „
Druki zwykłe do 25 gr.	3 „
ponad 25 „ 50 „	6 „
„ 50 „ 100 „	9 „
„ 100 „ 250 „	15 „
„ 250 „ 500 „	18 „
„ 500 gr. do 1 kg.	21 „
„ 1 kg. „ 2 „ (tylko pojedyńcze tomy książek)	27 „
Druki dla ociemniałych, za każdy kilogram	0.5 „
Papiery handlowe do 250 gr.	15 „
ponad 250 gr. „ 500 „	18 „
„ 500 „ „ 1 kg.	21 „
Próbki towarów do 100 gr.	9 „
ponad 100 gr. „ 250 „	15 „
„ 250 „ „ 500 „	18 „
Przesyłki mieszane do 250 gr.	15 „
ponad 250 gr. „ 500 „	18 „
„ 500 „ „ 1 kg.	21 „
Pakieciki do 1 kilograma	30 „
Należytość za polecenie	15 „
Zwrotne poświadczenie odbioru	15 „
Należytość ekspresowa	30 „

W zestawieniu opłat pobieranych w niektórych krajach za przesyłki listowe do Polski (Dz. Urz. nr. 24, z 1923 r., str. 465) należy przeprowadzić następujące zmiany:

1	2	3	4	5	6
Gdańsk (Wolne Miasto)	marka	15 mil.	6 mil.	3 mil.	1/2500

L. 9330/VI z 17 października 1923 r.

Droga dla telegramów do Finlandji i Wielkiej Brytanji.

Z dniem ogłoszenia niniejszego należy kierować telegramy adresowane do Finlandji najkrótszą drogą do Poznania, zamiast jak dotychczas do Grudziądza.

Telegramy adresowane do Wielkiej Brytanji można kierować z dniem ogłoszenia niniejszego nie tylko do Poznania, lecz także do Grudziądza.

Odpowiednio do powyższego należy poprawić okólnik L. 311/XI z dnia 24 lutego b. r. (Dz. Urz. Nr. 11 z 1923 r.) oraz taryfę telegraficzną (Dodatek do Dz. Urz. Nr. 26 z 1922 r. str. 7 i 11).

L. 1502/XI z dnia 11 października 1923 r.

Wykaz książeczek wkładkowych P. K. O., z których wypłaty doraźne są wzbronione.*)

№ książ.	Miejsce wystawienia	Dzień wystawienia	Nazwisko i imię	Kwota		UWAGA
				Złp.		
222334	P.K.O. Warszawa	17/VI 23	Jaraczewski Kazimierz	30	—	
223333	„ „	2/VIII 23	Chmielewska Marja	1	—	
230976	Truskawiec	20/VIII 23	Bełdowski Jan	40	—	
219370	P.K.O. Warszawa	5/VII 23	Szymański Piotr	100	—	

*) Zobacz Dz. Urz. № 24/1923 poz. 109.

Zguby i kradzieże legitymacji.

Asystentowi poczty Michalinie Faitównej z Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu, skradziono dnia 7/X b. r. legitymację nr. 2775, wystawioną dnia 19/II 1923 r. przez D. P. i T. w Poznaniu.

Dokument powyższy unieważniono. W razie nadużycia należy winnego oddać władzom bezpieczeństwa, a dokument wysłać do Dyrekcji P. i T. w Poznaniu.

Konkursy.

Na posadę kierownika urzędu pocztowo-telegraficznego III klasy w Kobryniu z uposażeniem według VIII stopnia służbowego.

Termin do wnoszenia podań w drodze służbowej: 3 tygodnie.

L. 56182 z 10 października 1923 r.

Na posadę kierownika urzędu pocztowo-telegraficznego IV klasy w Stołpcach z uposażeniem według IX stopnia służbowego.

Termin wnoszenia podań w drodze służbowej: 3 tygodnie.

L. 59001/I z 12 października 1923 r.

Na posadę naczelnika urzędu pocztowego V klasy w Gładyszowie w okręgu Dyrekcji Poczt i Telegrafów we Lwowie.

O posadę tą mogą się ubiegać urzędnicy pocztowi w X i XI stopniu służbowym.

Termin do wnoszenia podań 3 tygodnie.

L. 93867/IIa z 4 października 1923 r.

Na posadę kierownika urzędu pocztowego VI-tej klasy, 1) w Zakopanem 2, 2) w Rzepienniku strzyżewskim okręgu Dyrekcji krakowskiej.

O posadę tę ubiegać się mogą urzędnicy XII-go ewentualnie XI-go stopnia służbowego, oraz podurzędnicy trzech najwyższych stopni płacy.

Termin do wnoszenia podań 3 tygodnie.

L. I/64857 z dnia 24 września 1923 r.

1) na posadę kierownika urzędu pocztowego VI-tej klasy w Aleksandrowicach (Śląsk Cieszyński) w okręgu Dyrekcji poczt i telegrafów w Krakowie.

O posadę tę ubiegać się mogą urzędnicy XII-go i XI-go stopnia służbowego względnie podurzędnicy pocztowi trzech najwyższych stopni płac.

Termin do wnoszenia podań 3 tygodnie.

2) na posadę kierownika urzędu pocztowego IV-tej klasy w Szczawnicy, w okręgu Dyrekcji poczt i telegrafów w Krakowie.

O posadę tą ubiegać się mogą urzędnicy IX-go stopnia służbowego.

Termin do wnoszenia podań 3 tygodnie.

L. I/66171 z dnia 28 września 1923 r.

Dział urzędowy Dyrekcyj Poczt i Telegrafów.

BYDGOSZCZ.

Wiadomości osobowe.

Przemianowanie niższych funkcjonarjuszy na urzędników:

Sekretarzami poczt. w X stopniu służbowym: *Rocławski Franciszek* i *Raszej Ignacy* w Chełmie, *Świtajski Feliks* w Chojnicach, *Jachowski Jan* i *Schmelter Józef* w Grudziądzu, *Bieszkie Augustyn* w Tczewie.

Asystentami poczt. w XI st. służb. *Talaśka Józef* w Grudziądzu i *Sakowski Konstanty* w Laskowicach.

Przeniesienia:

Gabryś Bronisław asystent poczt. i *Lisik Jan* asystent poczt. z U. P. Bydgoszcz 1 do U. P. Bydgoszcz 2, *Kasprzyk Józef* praktykant XII st. sł. z U. P. Dąbrowa do Wysokiej, *Charecki Włodzimierz* sekretarz poczt. z Fordonu do Nakła, *Watkowski Andrzej* asystent poczt. z Gniewu do Chojnic 2, *Niemiec Władysław* asyst. poczt. z U. P. Grudziądz do Chojnic 2, *Miernik Adam* asyst. poczt. z U. P. Grudziądz do U. P. Bydgoszcz 1, *Gajtkowski Bronisław* asyst. poczt. z U. P. Książki do Lubicza, *Manikowski Franciszek* prakt. XII st. z Laskowic do Chełmna, *Wyczyński Leon* asyst. poczt. z Mroczy do Nowego, *Bobek Stanisław* prakt. XI st. z Osieka do Pucka, *Gzella Elżbieta* asyst. poczt z Pelplina do Wejherowa, *Orzeł*

Józef asyst. poczt. z Pucka, jako kierownik do U. P. Hel, *Schmidt Józef* asyst. poczt. ze Starogardu do U. P. Mrocza, *Pokorski Józef* sekr. poczt. ze Świecia n/Wisłą do Dyrekcji Poczt i Telegrafów Bydgoszcz, *Rogozińska Marta* asyst. poczt. z Terespola do Tczewa 1, *Ślusarski Stanisław* sekr. poczt. z Torunia do Chełmży, *Kantor Paweł* prakt. XII st. z Torunia 1 do Terespola, *Postolski Józef* prakt. X st. z Wyrzyska do U. P. Bydgoszcz 2, *Kliche Maksymiljan* asyst. poczt. z Wysokiej do U. T. Bydgoszcz.

Rezygnacje:

Kiełczyńska Gertruda asyst. poczt. z Dyrekcji Poczt i Telegrafów Bydgoszcz, *Krajczycki Tadeusz* sekretarz poczt. z U. P. Bydgoszcz 1, *Wirkowska Janina* asyst. poczt. z U. T. Bydgoszcz, *Gzella Klara* prakt. XII st. z U. P. Pelplin, *Sławińska Marja* asyst. p. z U. P. Starogard, *Osiński Alojzy* prakt. XII st. z U. P. Terespol, *Lewandowski Alfons* prakt. XI st. z U. P. Toruń 1, *Martin Paweł* prakt. XI st. z U. P. Toruń 1, *Stróżyk Marja* asyst. p. z U. T. Toruń.

Wypowiedzenie stosunku służbowego:

Zelasko Czesław praktykant XII st. z Lubicza, *Igielska Anastazja* asyst. poczt. z Wąbrzeźna.

Przyjęcie do służby pocztowej:

Jastrzębska Genowefa b. asyst. poczt. do D. P. i T. Bydgoszcz, *Schachtschneider Konrad* prakt. XII st. do D. P. i T. Bydgoszcz, *Krupczyński Ignacy* prakt. XII st. do U. T. Bydgoszcz, *Gackowski Józef* prakt. XII stopnia i *Pryjdun Michał* prakt. XI st. do U. P. Chojnice 1. *Malich Antoni* prakt. XI st. do Fordonu, *Berestecki Andrzej* b. asyst. p. do U. P. Gniew.

KRAKÓW.

Znamiona wykazów stanu kasy przedkładanych z powodu zmiany w osobie kierownika urzędu.

Wykazy stanu kasy przedkładane Dyrekcji z powodu zmiany w osobie kierownika urzędu muszą być na zewnątrz odpowiednio oznaczone. W tych wypadkach ustępujący kierownik urzędu winien umieścić u góry na pierwszej stronie wykazu stanu kasy następujący wyraźny napis:

„sporządzony z powodu oddania kierownictwa urzędu przez . . . . (imię, nazwisko i charakter służbowy) nowemu kierownikowi . . . . (imię, nazwisko i charakter służbowy".

Nowy kierownik urzędu przedkładając z końcem tego samego miesiąca wykaz stanu kasy tylko za czas swojej służby, ma umieścić również u góry na pierwszej stronie takiego wykazu stanu kasy napis:

„Kierownictwo Urzędu objęte przez rachunkozdawcę" . . . . (imię, nazwisko i charakter służbowy) dnia . . . . . .

Nadto w obu wypadkach należy przytoczyć dokładnie rozporządzenie Dyrekcji poczt, na podstawie którego nastąpiła zmiana w osobie kierownika urzędu.

L. 6/59557 z dnia 5/X 1923.

Wiadomości osobowe.

Mianowania.

Terlecki Kazimierz i *Batko Tadeusz*, praktykantami technicznymi w XI stop. służbowym w Krakowie.

Przeniesienia.

Bernacki Antoni, oficjał pocztowy z Tuchowa do Dąbrowy k./Tarnowa.

Włoszczakówna Helena, asystent pocztowy, z Krakowa, na posadę kierownika urzędu pocztowego w Chochołowie.

Gutowska Stefanja, asystent pocztowy z Krzeszowic do Nowego Targu.

Przeniesienie w stan spoczynku.

Eisenberg Elżbieta, st. oficjał poczt. II klasy z Bielska 1.

Rezygnacja.

Jezierski Wiesław, oficjał pocztowy w Krakowie 14.

Zwolnienie ze służby.

Figwer Józef, praktykant pocztowy z Krakowa.

Wydalenie.

Figiel Józef, asystent pocztowy w Oświęcimiu 1.

Zmarł.

Belon Franciszek, oficjał pocztowy z Cieszyna.

SPRAWOZDANIE

z działalności Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Do niniejszego numeru Dz. Urz. M. P. i T. dołącza się oddzielny dodatek: Sprawozdanie Ministerstwa Poczt i Telegrafów z czynności w okresie od 1 maja 1922 do 30 kwietnia 1923.

Dodatek otrzymują wszystkie urzędy pocztowe, z wyjątkiem agencyj pocztowych.

L. 1839/III z dnia 8 października 1923.

Adres Administracji: Ministerstwo Poczt i Telegrafów Warszawa, Plac Napoleona № 8, II piętro, pokój № 4.

Cena prenumeraty na 4 kwartał 1923 r. — 60.000 mk.
Cena egzemplarza pojedyńczego 20.000 mk.

Cena ogłoszeń: 1 wiersz petitowy lub jego miejsce w kolumnie dwuszpaltowej: 8.000 mk.

Druk Piotra Laskauera, Warszawa, Marjensztad 8.

DODATEK

DO DZIENNIKA URZĘDOWEGO

Ministerstwa Poczt i Telegrafów

№ 47. | WARSZAWA, DNIA 27 PAŹDZIERNIKA 1923. | Rok V.

SPRAWOZDANIE

Ministerstwa Poczt i Telegrafów

z czynności

w okresie od 1 maja 1922 do 30 kwietnia 1923.

Druk Piotra Laskauera, Warszawa, Marjensztad 8.

SŁOWO WSTĘPNE.

Przedstawiając niniejsze sprawozdanie z czynności w okresie od 1 maja 1922 do 30 kwietnia 1923 r. muszę zauważyć przedewszystkiem, że w tym czasie obszar polskiej administracji poczt i telegrafów osiągnął swoją pełnię, bo został zlikwidowany osobny zarząd poczt i telegrafów b. Litwy środkowej, a urzędy pocztowe i telegraficzne Ziemi Wileńskiej były w maju 1922 przejęte przez Wileńską Dyrekcję Poczt i Tel., która przeniosła się z powrotem z Grodna do Wilna, a po wcieleniu przyznanej Polsce części Górnego Śląska, utworzyło Ministerstwo Poczt i Telegrafów w lipcu 1922 r. w Katowicach jako siedzibie województwa śląskiego osobny Inspektorat Poczt i Tel., który zajął się tam zorganizowaniem polskich urzędów pocztowych i telegraficznych. Dla zaznajomienia pracowników pocztowych na Górnym Śląsku z obowiązującemi przepisami został opracowany i wydany dla nich osobny zbiór rozporządzeń Min. Poczt i Tel.

Prace przygotowawcze, poprzedzające to rozszerzenie terytorjalnego zakresu działania Ministerstwa Poczt i Telegrafów odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej, były najeżone niemałemi przeszkodami, które przy dobrej woli i chęci pracowników pocztowych zostały pokonane.

Zewnętrzne warunki i okoliczności pracy organizacyjnej omówione w poprzedniem sprawozdaniu naogół nie wiele się poprawiły w okresie ostatnim, ponieważ niepomyślne stosunki gospodarcze i finansowe, w szczególności walutowe, nadal utrudniają działalność administracyjną, skutkiem czego rozwój instytucji poczt i telegrafów postępuje powoli. W szczególności daje się odczuwać coraz bardziej brak kredytów na budowę nowych gmachów pocztowych i telegraficznych.

W jednym tylko kierunku żywiej posunęliśmy się naprzód a mianowicie, tworząc podstawę pod służbę radjotelegraficzną, budową wielkiej transatlantyckiej centrali radjotelegraficznej pod Warszawą, dla komunikacji bezpośredniej z Ameryką — dzięki życzliwej pomocy w tem dziele ze strony Ministerstwa Skarbu.

Mimo wspomnianych niepomyślnych stosunków sprawność poczt, telegrafów i telefonów w Polsce — jak to podnoszą głosy bezstronne — polepsza się coraz bardziej, ponieważ młody personel naogół coraz wię-

cej nabiera wprawy zawodowej, a mimo ciężkich czasów dla ludzi żyjących ze skromnych płac państwowych, ożywiony jest jaknajlepszemi chęciami wśród twardej pracy.

Wydając niniejsze — trzecie już z rzędu sprawozdanie roczne — odwołuję się do całego ogółu pracowników naszej instytucji—a w szczególności do tych, którzy pierwsi stanęli do odbudowy urzędów pocztowych po wypędzeniu okupantów z Warszawy i Lublina, którzy bronili polskości poczty we Lwowie, którzy polszczyli poczty w Poznańskiem, którzy nieraz wśród niebezpieczeństwa życia organizowali polskie urzędy pocztowe na kresach wschodnich, do tych którzy ułatwiali nam wśród zamętu plebiscytowego i oporu wrogów drogę do spolszczenia poczt i telegrafów na Górnym Śląsku — do tych wszystkich odwołuję się, aby mimo wszelkich obecnych trudności materjalnych wytrwali niezachwianie w pracy dla dobra rozwoju poczt i telegrafów w Polsce.

Wymaga tego od nas wierność służby dla Polski, dla cywilizacji i dla pomyślności gospodarstwa narodowego.

Minister

Moszczyński.

I.

ORGANIZACJA MINISTERSTWA I SPRAWY OGÓLNE.

W ustroju Ministerstwa Poczt i Telegrafów opierającym się na statucie ogłoszonym w „Monitorze Polskim" Nr. 74 z 1 kwietnia 1921 r. nie było zmian zasadniczych, z wyjątkiem przesunięć pojedyńczych referatów w obrębie departamentu pocztowego, gdzie wszelkie sprawy celne zostały skupione w wydziale 4, a przez wydział 5-ty przejęte sprawy dotyczące ruchu listów amerykańskich, z wyjątkiem wypłat odszkodowań, przyczem w wydziale 6-tym pozostały sprawy dotyczące ruchu paczkowego z Ameryką, oraz sprawy wypłaty odszkodowań za wszelkie przesyłki amerykańskie. Pozatem przeniesiono tylko sprawy personelu składów głównych M. P. i T. z depart. gospodarczego do wydziału 2-go (osobowego) w departamencie administracyjnym.

Etat osobowy Ministerstwa, opłacany z Działu I, wynosił w dniu 30 kwietnia 1923 — 206 sił urzędniczych, a mianowicie:

1	Kierownik Ministerstwa	II st. służ.
1	Podsekretarz Stanu	III „ „
3	siły urzędnicze	IV „ „
18	sił urzędniczych	V „ „
45	„	VI „ „
35	„	VII „ „
31	„	VIII „ „
32	„	IX „ „
30	„	X „ „
10	„	XI „ „

Funkcjonarjuszów niższych:

1	szofer	IX stop. płacy
2	woźnych etat.	IV „ „
8	„ „	III „ „
4	woźnych pozaetat.	III „ „
6	gońców starszych	I „ „
2	„ młodszych kontraktowych,	

razem 23.

Podział urzędników Ministerstwa na aprobantów, siły referendarskie i kancelaryjne przedstawia się następująco:

aprobantów	21
sił referendarskich i rachunkowych	135
„ kancelaryjnych	47
inspektorów	3

Ruch służbowy za czas od 1/5 1922 do 30/4 1923 r.

przyjęć do służby w M. P. i T.	6
posunięć do wyższego stopnia sł.	26
przeniesień	8
zwolnień ze służby	9

Wyjazdów służbowych zagranicę było sześć, między niemi dla zawarcia umowy pocztowo telegraficznej z Rosją sowiecką.

Wyjazdów służbowych w kraju	70
Konferencji międzyministerjalnych było	87
Interpelacji Sejmowych załatwiono	23

Dziennik Urzędowy W okresie sprawozdawczym wyszło numerów Dziennika Urzędowego M. P. i T. 58, t. j. o 4 numery więcej, aniżeli w okresie poprzednim.

Bibljoteka ministerjalna. Bibljoteka wzrosła mniej więcej o 100 pozycyj katalogowych mimo znacznego ograniczenia kredytu na kupno nowych dzieł.

Do bibljoteki nabywano przeważnie wydawnictwa zagraniczne ściśle fachowe.

Dochody i Wydatki w r. 1922. Dochody na rok 1922 były preliminowane na sumę 14.444.213.000 marek, osiągnęły zaś sumę 25.297.719.330 marek. Nadwyżka ta pochodzi z podwyższania taryf pocztowych, telegraficznych i telefonicznych w ciągu roku 1922 w związku ze spadkiem wartości marki polskiej. Jeszcze większa jest różnica między preliminowanymi na rok 1922 wydatkami a ich rzeczywistą sumą, bo wydatki z początkiem roku tego były obliczane na 15.532.152.000 mk., osiągnęły zaś sumę 35.792.425.471 mk., co przypisać należy wzrostowi płac, oraz cen.

Z porównania dochodów z wydatkami (zobacz załączoną tabelę) wynika w roku 1922 niedobór około 10 miljardów mk. Niedobór ten zawiera w sobie głównie wydatki inwestycyjne i nadzwyczajne w sumie 8.926.388.039 mk. (w tem na budowę Radjotelegraficznej Centrali Transatlantyckiej wydano 4.238.899.000 mk., a na budowę nowych linji telefonicznych 2.065.545.774 mk.

Koszty utrzymania personelu wyniosły 22.989.885 789 mk. a rzeczywiste koszty utrzymania ruchu 3.873.151.643 mk. Ta ostatnia kwota wykazuje jak stosunkowo niewiele wydaje się na utrzymanie ruchu względnie że oszczędza się wydatnie w tym zakresie. Personelu instytucja ma niewiele, jeśli się zważy, że w r. 1922 na tysiąc mieszkańców przypadało we Francji 3,97 w Czechosłowacji 3.00, w Austrji 3.21, a w Polsce tylko 1.01 funkcjonarjuszów pocztowych.

Budżet w r. 1923 Okoliczności spowodowane dewaluacją marki polskiej, jakie utrudniały opracowanie preliminarzy budżetowych w poprzednich latach, wystąpiły z jeszcze większą

DOCHODY
Ministerstwa Poczt i Telegrafów
za 1922 r.

w markach polskich.

Obszar administracyjny	OGÓŁEM	OPŁATY				Inne dochody	*) Świadczenia	Prócz tego na rzecz Min. Skarbu i Robót Publiczn.
		pocztowe	telegraficzne	telefoniczne	radjotelegraficzne			
RAZEM . . .	25.297.719.330	12.608.439.696	6.484.492.441	5.082.640.209	14.870.138	597.279.377	509.997.469	79.048.612
Zarząd Centralny . . .	442.252.286	1.870.498	3.371.095	13.886.011	294.639	422.830.043	—	—
Bydgoszcz . . .	1.678.877.054	781.725.558	269.337.586	559.626.418	—	5.716 226	62.471.266	229 445
Gdańsk	9.162.653	5.466.327	1.462.472	—	—	2.233.854	—	1.018.810
Katowice	516.922.744	318.052.234	89.593.350	99.954.324	—	2.912.002	6.410.834	11.946
Kraków . . .	3.822.990.044	2.162.297.688	762.777.104	848.662.384	—	48.535.403	717.465	17.609.789
Lublin	1.608.273.010	885.971.953	412.073.970	229.698.078	—	2.711.314	77.817.695	5.896.428
Lwów	3.932.985.937	2.432.228.411	830.249.485	552.790.889	—	37.762.961	79.954.191	24.814.306
Poznań . . .	2.882.505.634	1.217.674 888	494.554.115	1.053.212.149	—	25.922.824	91.141.658	847.349
Warszawa	9.252.062 181	4.158.832.966	3 275.467.159	1.611.433.079	14.575.499	38.371.860	153.381.618	22.587.551
Wilno	1.151.011.085	644.319.173	345.606.105	113.376.877	—	9.606.188	38.102.742	6.032 988
Izba Kontroli Rachunkowej Poczt i Telegrafów w Bydgoszczy . . .	676.702	—	—	—	—	676.702	—	—

*) Tu mieszczą się datki osób i instytucyj prywatnych na budowę linji telegraficznych i telefonicznych.

WYDATKI
Ministerstwa Poczt i Telegrafów
za 1922 r.

Obszar administracyjny	OGÓŁEM	Koszty utrzymania personelu	Rzeczywiste koszty utrzymania ruchu	Inwestycyjne (na budowę)	Prócz tego na rzecz Minist. Skarbu i Robót Publicznych
RAZEM . . .	35.792.425.471	22.989.885.789	3 876.151.643	8.926.388.039	426.016.651
Zarząd Centralny *)	9.934.495.691	599.160.281	1.066.716.342	8.268.619.068	—
Bydgoszcz . . .	2.601.941.682	2 359.567.799	224.478.064	17.895.819	1.695.865
Gdańsk	85.887.478	71.527.402	14.360.076	—	9.955.672
Katowice .	1.737.305.571	1.472.946·393	187.821.332	76.537.846	366.863.700
Kraków	3 544.879.906	3 037.020.983	378.790.675	129.068.248	313.903
Lublin . . .	1.576.387.439	1.216.610.032	296 960.813	62.816.594	2.934.203
Lwów	4.563 227.913	3 961.837.548	510.202.820	91.187.545	19.846.863
Poznań	3.473.746.557	3.136.426.372	293.752.237	43 567.948	24.405.720
Warszawa	6.484.257.534	5.758.929 320	619.573.311	105.754.903	—
Wilno	1.482.603.424	1.099.668.490	252.812.850	130.122.084	—
Główny Skład Materjałów poczt i telegrafów	105.821.099	80.695.603	24.910.788	214.708	—
Izba Kontroli Rachunkowej Poczt i Telegrafów	201.871.177	195.495.566	5.772.335	603.276	725

*) Koszty utrzymania personelu wyłącznie Zarządu Centralnego Ministerstwa Poczt i Telegrafów wynoszą 379.077.254 mk. i rzeczowe 23.867.017 mk. ogółem = 402.944.271 mk.

siłą przy zestawieniu preliminarza na rok 1923, ponieważ pod koniec r, 1922 ceny i płace w związku ze spadkiem marki i podrożeniem walut zagranicznych postępowały gwałtownie w górę. Stosownie do tego trzeba było zakończony już preliminarz przeliczać tak po stronie wydatków jak i po stronie dochodów. Te ostatnie musiało się ponownie ustalać w stosunku do podwyższanych stawek taryf pocztowych, telegraficznych i telefonicznych. Takie przeliczanie względnie przerabianie preliminarza, aby mógł być aktualnym jest pracą chwiejną i utrudnia orjentację budżetową opierającą się między innemi na porównywaniu kwot wydatków bieżących z kwotami wydatków w latach poprzednich.

Od takich trudności mogłoby administrację uwolnić tylko oparcie budżetu na stałym mierniku wartości lub też wprowadzenie nowej waluty.

Z tego powodu pomysł Ministerstwa Skarbu wprowadzenia stałego miernika wartości w gospodarstwie państwowym powitało Ministerstwo Poczt i Telegrafów jako zwiastuna zapowiadającego ułatwienie pracy budżetowej i możność ustalenia polityki taryfowej.

Ogólne sumy preliminarza budżetowego na r. 1923, ułożonego w markach polskich wedle cen z miesiąca stycznia 1923 r. zostały przeliczone na złote polskie wedle relacji 1 złoty = 3 600 mkp.

Preliminarz ten w ogólnem zestawieniu przedstawia się następująco:

A. ADMINISTRACJA.

Dział	Dział	Dochody		Razem
		zwyczajne	nadzwyczajne	
I	Zarząd Centralny .	302.300.000	—	302.300.000
II	Urzędy pocztowe .	171.450.704.000	2.367.000.000	173.817.704.000
IIa	Urzędy pocztowe na Górnym Śląsku	4.505.281.000	107.000.000	4.612.281.000
III	Główny Magazyn materj. poczt.-telegr	—	—	—
IV	Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	—	—	—
	Razem: 1) w markach p.	176.258.285.000	2.474.000.000	178.732.285.000
	2) w złotych p.	48.960.635	687.222	49.647.857

Dział	Dział	Wydatki		Razem
		zwyczajne	nadzwyczajne	
I	Zarząd Centralny .	2.780.213.000	—	2.780.213.000
II	Urzędy pocztowe .	158.911.127.000	34.872.601.000	193.783.728.000
IIa	Urzędy pocztowe na Górnym Śląsku	6.180.472.000	900.000.000	7.080.472 000
III	Główny Magazyn materj. poczt.-telegr.	631.139.000	25.000.000	656.139.000
IV	Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	885.274.000	—	885.274.000
	Razem: 1) w markach p.	169.388.225.000	35.797 601.000	205.185.826.000
	2 w złotych p.	**47.052.284**	**9 943.778**	**56.996.062**

B. PRZEDSIĘBIORSTWA.

Dział	Nazwa przedsiębiorstwa	Czysty dochód	Deficyt	Wydatki nadzwyczajne
V	Wytwórnia aparatów telegraficznych i telefonicznych	290.341.000	—	—
VI	Radjotelegraf	865.434.000	—	6.065.000.000
	Razem: 1) w markach p. . .	1.155.775.000	—	6.065.000.000
	2) w złotych p.	**328.048**	—	**1.684.722**

Preliminarz powyższy dzieli się na dwie główne części, a mianowicie pierwszą pod nazwą A. Administracja i drugą pod nazwą B. Przedsiębiorstwa.

Budżet A. obejmuje następujące działy:

Dział I Zarząd Centralny, w którym przedstawione są dochody i wydatki Ministerstwa Poczt i Tel., Dział II, w którym mieszczą się dochody i wydatki urzędów pocztowych łącznie z dyrekcjami poczt

i tel., Dział IIa, w którym mieszczą się dochody i wydatki urzędów pocztowych na Górnym Śląsku, Dział III określa wydatki Głównego Magazynu materjałów pocztowych i telegraficznych w Warszawie i Dział IV, w którym obliczone są wydatki Izby Kontroli Rachunkowej Poczt i Tel. mieszczącej się w Bydgoszczy.

Budżet B. obejmuje: dział V t. j. wytwórnię aparatów telegraficznych i telefonicznych, tudzież Dział VI, zawierający dochody i wydatki radjotelegrafu.

Budżet A. ułożony jest podług zwyczajnych i nadzwyczajnych dochodów i wydatków, zaś budżet B. wykazuje czysty dochód, deficyt i wydatki nadzwyczajne.

Dochody budżetu A. wynoszą łącznie 49.647.857 złotych, zaś wydatki 56.996.062 złotych, z czego wynika niedobór 7.348.205 złotych. Niedobór ten ma swą przyczynę w wydatkach nadzwyczajnych łącznie z inwestycjami, które wynoszą 9.943.778 złotych, albowiem wydatki eksploatacyjne wynoszące 47.052.284 złotych są niższe od dochodów zwyczajnych obliczonych w kwocie 48.960.635 złotych.

Czysty dochód z przedsiębiorstw (budżet: B.) obliczono na 328.048 złotych. Dochodowi temu jednak należy przeciwstawić wydatki nadzwyczajne w sumie: 1.684.722 złotych.

W zestawieniu ogólnem budżetu Ministerstwa Poczt i Telegrafów na rok 1923 wynik końcowy jest następujący:

Ogólny dochód (we wszystkich działach)	49.975.905 zł.
Ogólny wydatek ,, ,, ,, ...	58.680.784 zł.
Ogólny niedobór . .	8.704.879 zł.

Ogólna suma wydatków nadzwyczajnych wynosi: **11.628.500** złotych.

Równowaga budżetowa Ministerstwa Poczt i Telegrafów znacznie pomyślniej przedstawiałaby się, gdyby ono otrzymywało od Dyrekcji Pocztowej Kasy Oszczędności zwrot swych wydatków personalnych i rzeczowych na urzędy pocztowe, o ile one działają jako zbiornice P. K. O. Zaznacza się też, że administracja poczt pokrywa znaczne wydatki związane z wypłatą rent ubezpieczeń społecznych, które do niej nie należą.

Nie od rzeczy będzie tu wzmianka, że niedobory budżetowe poczt i telegrafów po wojnie światowej okazały się nawet w takich państwach, które w tę wojnę wcale nie były zamieszane, a miały przedtem urządzenia pocztowe udoskonalone. Szczególnym przykładem w tej mierze jest Szwajcarja, posiadająca przytem dobrą walutę, gdzie w r. 1921 dochody osiągnęły o 16,8 miljonów franków mniej, niż one były preliminowane. Sam dochód ze sprzedaży wartościowych znaczków pocztowych spadł tam w r. 1921 o 14 miljonów franków w porównaniu z rokiem poprzednim.

Ten ubytek dochodów pocztowych w Szwajcarji przypisuje się częściowo kryzie niektórych tamtejszych gałęzi przemysłu jakoteż pogorszeniu się stosunków walutowych krajów sąsiednich, co wpłynęło na zmniejszenie się dochodów z ruchu pocztowego i telegraficznego z zagranicą.

Statystyka. Statystykę pocztową, telegraficzną i telefoniczną za rok 1921 wydał Główny Urząd Statystyczny drukiem jako załącznik „Miesięczn. Statystyczn.".

Główne dane statystyczne ruchu pocztowego, telegraficznego i telefonicznego w Polsce za rok 1922 podaje się w załączonej tabeli, szczegółowe zaś dane będą ogłoszone wkrótce w powyższem wydawnictwie G. U. S. Statystykę tę z tekstem w języku francuskim przesyła się wszystkim zagranicznym Zarządom Poczt i Telegrafów, w zamian za co otrzymuje się podobne ich publikacje do użytku Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

(Patrz tablicę na załączonej wklejce).

Wypłata rent inwalidzkich i rent ubezpieczeń społecznych za pośrednictwem poczty. Na podstawie ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin, oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku ze służbą wojskową (Dz. Ust. R. P. №32, poz. 195 z roku 1921) i ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r., zmieniającej niektóre postanowienia cyt. wyżej ustawy (Dz. Ust. R. P. № 67, poz. 608), oraz w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych, Ministra Spraw Wewnętrznych, Ministra Poczt i Telegrafów, Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Skarbu z dnia 4 kwietnia 1923 r., w przedmiocie przejęcia przez Ministra Skarbu agend zaopatrzenia inwalidów wojennych i pozostałych—agendy przyznawania, wymierzania i wypłaty należności pieniężnych przypadających inwalidom wojennym i pozostałym po inwalidach wojennych, po poległych i zmarłych, należą do zakresu działania Ministra Skarbu.

Agendy przyznawania, wymierzania i wypłaty zaopatrzeń inwalidzkich przejmą Izby Skarbowe w Warszawie, Krakowie i Poznaniu.

W myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych, Ministra Spraw Wewnętrznych, Ministra Poczt i Telegrafów, Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Skarbu z dnia 4 kwietnia 1923 roku, w przedmiocie przejęcia i przekazania agend zaopatrzenia pieniężnego inwalidów wojennych i pozostałych na obszarze b. zaboru pruskiego—Izba Skarbowa w Poznaniu przejmie stopniowo w roku bieżącym agendy przyznawania, wymierzania i wypłaty należności pieniężnych przypadających inwalidom wojennym i pozostałym.

Stopniowe likwidowanie agend zaopatrzenia inwalidów i pozostałych w Dyrekcjach Poczt i Telegrafów w Poznaniu i Bydgoszczy będzie się odbywało w miarę przyznawania i wymiaru rent przez Izbę Skar-

bową w Poznaniu, na skutek porozumienia pomiędzy Dyrektorem Izby Skarbowej w Poznaniu, a Prezesami Dyrekcyj Poczt i Telegrafów w Poznaniu i Bydgoszczy.

Do czasu rozpoczęcia wypłaty wspomnianych rent przez Izbę Skarbową w Poznaniu będą wypłacały nadal zaopatrzenie pieniężne, względnie zaliczki—urzędy pocztowe podległe Dyrekcjom Poczt i Telegrafów w Poznaniu i Bydgoszczy, na rachunek Ministerstwa Skarbu.

W ten sposób Zarząd pocztowy będzie zupełnie zwolniony od czynności związanych z administracją, wypłatą i ewidencją zaopatrzeń inwalidzkich na obszarze b. dzielnicy pruskiej, tudzież od bezzwrotnych wydatków, spowodowanych wspomnianemi czynnościami.

O ile chodzi o wypłatę zaopatrzenia inwalidów i pozostałych na polskiej części Górnego Śląska—to przejęcie agend przyznawania i wypłaty tych zaopatrzeń przez Ministra Skarbu i odciążenie Zarządu pocztowego będzie mogło nastąpić dopiero po rozciągnięciu polskiego ustawodawstwa o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin na polską część Górnego Śląska.

Renty z ubezpieczeń społecznych na obszarze b. dzielnicy pruskiej są nadal wypłacane przez urzędy pocztowe, skutkiem czego instytucja pocztowa zajmuje się również ich administracją i ewidencją i ponosi bezzwrotne wydatki rzeczowe i personalne w związku z wypłatą tych rent przez urzędy pocztowe.

Starania Ministerstwa Poczt i Telegrafów, aby czynności instytucji pocztowej ograniczyć jedynie do samej wypłaty rent, tudzież aby wydatki rzeczowe i personalne związane z wypłatą rent ubezpieczeń społecznych były zwracane Zarządowi pocztowemu — nie odniosły skutku.

Zmiana w przedmiocie wypłaty rent ubezpieczeń społecznych w b. dzielnicy pruskiej nastąpi z chwilą uregulowania sprawy ubezpieczeń społecznych w drodze ustawodawczej jednolicie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt ustawy o ubezpieczeniach społecznych przygotowuje Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

II.

DZIAŁ OSOBOWY.

Organizacja personelu i statystyka personalna.

W roku 1922 ukończono klasyfikację urzędów pocztowo-telegraficznych we wszystkich 3 dzielnicach i na jej podstawie ustalono etat personalny na r. 1923. Według wyników klasyfikacji preliminowano tedy w poszczególnych okręgach dyrekcyjnych następujący etat personalny na r. 1923.

Dyrekcja	Zarząd		Urzędy pocztowe i agencje				Ilość urzędów i agencji	Wypada przeciętnie na jeden urząd
	Urzędnicy	Niżsi funkcj.	Urzędnicy	Agenci	Niżsi funkcj	Razem		
Warszawska	196	24	3587	43	2883	6513	347	18.7
Lubelska	82	12	978	17	806	1801	157	11.5
Wileńska	88	9	855	94	905	1854	248	7.4
Lwowska	262	35	2273	103	2232	4608	669	6.8
Krakowska	180	36	1925	35	1611	3571	347	10.2
Poznańska	210	22	1521	349	2774	4644	480	9.6
Bydgoska	152	14	1144	311	2215	3670	413	8.9
Insp. Katowice	90	10	851	52	1001	1904	125	15.—
Gdańska	6	2	49	—	35	84	2	42.—
Izba Kontroli rach. Bydgoszcz	272	9	—	—	—	—	—	—

Wyższa przeciętna w niektórych okręgach dyrekcyjnych tłomaczy się większą ilością urzędów I klasy; dotyczy to zwłaszcza Okręgu Warszawskiego, w którym bez mała połowa ogólnej ilości personelu przypada na urzędy p. t. w stolicy.

Ogólny stan personelu w urzędach pocztowo-telegraficznych (bez Dyrekcji) wynoszący według powyższego zestawienia 28649 osób był według stanu z końca kwietnia 1923 niższy o około 1500 osób. Brak ten częściowo uzupełniano siłami kontraktowemi, w braku sił etatowych, częściowo zaś stanowił rzeczywistą oszczędność. O poważniejszej atoli redukcji personelu wobec rozwoju i wzmagania się ruchu pocztowo-telegraficznego i konieczności rozbudowy sieci pocztowo-telegraficznej, zwłaszcza w województwach wschodnich, nie może być mowy.

Unifikacja personelu i pragmatyka służbowa.

W okresie sprawozdawczym unifikacja personalna we wszystkich 3 dzielnicach poczyniła dalsze postępy, choć nie mogła być jeszcze w zupełności przeprowadzoną. Najważniejszą przeszkodą do jednolitego zorganizowania personelu jest brak dotychczas jednolitej ustawy o służbie cywilnej, gdyż jak wiadomo art. 118 ustawy z 17 lutego 1922 o służbie cywilnej urzędników i funkcjonarjuszy państwowych wyłączył z pod jej działania pracowników pocztowo-telegraficznych. Interpretując powyższy przepis ustawowy Rada Ministrów na posiedzeniu w sierpniu 1922 powzięła uchwałę, iż ogólnej ustawie o służbie cywilnej podlegają urzędnicy i funkcjonarjusze władzy centralnej t. j. Ministerstwa Poczt i Telegrafów i podległych Okręgowych Dyrekcji Poczt i Telegrafów, jako władz administracyjnych, natomiast nie podlegają jej urzędnicy i funkcjonarjusze, zajęci w służbie eksploatacyjnej t. j. w urzędach pocztowo-telegraficznych.

Stosownie do tej uchwały Ministerstwo Poczt i Telegrafów wprowadziło w życie ogólną ustawę o służbie cywilnej w odniesieniu do urzędników i funkcjonarjuszy samego Ministerstwa i podległych Okręgowych Dyrekcji P. i T. natomiast opracowany już projekt odrębnej pragmatyki dla wszystkich urzędników i funkcjonarjuszy pocztowo-telegr. poddało odpowiedniej przeróbce i tak zmieniony projekt odrębnej pragmatyki dla urzędników i funkcjonarjuszy, zajętych w pocztowo-telegraficznej służbie eksploatacyjnej w miesiącu lutym 1923 przedłożyło Prezydjum Rady Ministrów do ustawowego traktowania.

W ostatnim atoli czasie wyłoniła się koncepcja przez odpowiednią nowelizację ogólnej ustawy o służbie cywilnej umożliwić zastosowanie jej i do funkcjonarjuszy, wyjętych z pod jej działania stosownie do art. 118 ogólnej ustawy o służbie cywilnej.

Natomiast ustawę o postępowaniu dyscyplinarnem z 17 lutego 1922 zastosowano i wprowadzono w życie w odniesieniu do wszystkich urzędników i funkcjonarjuszy pocztowo-telegraficznych, a więc także wobec wyłączonych z pod działania ustawy o służbie cywilnej i na jej podstawie utworzono przy wszystkich okręgowych Dyrekcjach na obszarze Rzplitej Polskiej komisje dyscyplinarne, które rozpatrują sprawy dyscyplinarne według jednolitych zasad proceduralnych, zaś dzielnicowych przepisów materjalnych.

Szkolnictwo zawodowe.

Szczególną uwagę poświęca Ministerstwo P. i T. szkolnictwu zawodowemu. Ilość odbytych kursów pocztowo-telegraficznych powiększyła się w roku sprawozdawczym o 10, a więc do 39, a ilość wykształconych na tych kursach słuchaczów do 2527.

W ilości 10 kursów 1 kurs, mianowicie w Warszawie, przeznaczony był wyłącznie dla urzędników, będących już od dłuższego czasu w służbie, lecz nieposiadających zawodowego wykształcenia (kurs dokształcający). Natomiast w okręgu innych Dyrekcji P. i T. urzędnicy tego rodzaju uczęszczają na normalne kursa zawodowe. Jeden zaś kurs w Izbie Kontroli Rachunkowej w Bydgoszczy wykształcił 74 kandydatów specjalnie w służbie rachunkowej.

Z uwagi, iż urzędnicy powoływani na kursa zawodowe z urzędów prowincjonalnych nie mogą w miejscu odbywania kursów (zasadniczo w siedzibie Dyrekcji) znaleźć pomieszczenia, jak również z uwagi na drożyznę utrzymania, M. P. i T. w przyszłości ma zamiar ograniczyć ilość kursów do najniezbędniejszej potrzeby i tylko dla nowowstępujących kandydatów, natomiast przez wydanie odpowiednich podręczników umożliwić urzędnikom przygotowanie się w domu do egzaminu. Akcję tę już zapoczątkowano wydaniem przy finansowej pomocy M. P. i T. w formie pożyczki podręcznika do nauki administracji i przepisów osobowych przez radcę Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Bydgoszczy Karola Philippa.

W opracowaniu jest również podręcznik do nauki fizyki. Brak na razie osobnego podręcznika, zawierającego całość przepisów ruchu pocztowo-telegraficznego, przepisy odnośne ogłaszane są jednakże sporadycznie w wydawanym przez M. P. i T. dzienniku urzędowym i służyć mogą za podstawę przygotowania się do egzaminu.

Natomiast kwestja wyższych kursów administracyjnych i wyższych egzaminów w szczególności kierowniczego, rachunkowego i administracyjnego, z przyczyn od M. P. i T. niezależnych, nie mogła być jeszcze pomyślnie załatwioną.

Górny Śląsk. Wraz z objęciem całej przyznanej Polsce części Górnego Śląska w czerwcu 1922 nastąpiło też objęcie służby pocztowo-telegraficznej na tym terenie w bezpośredni Zarząd M. P. i T., które Zarząd ten sprawuje przez utworzony w Katowicach Inspektorat. Działalność jego rozciąga się tylko na górnośląską część województwa śląskiego, podczas gdy instytucje pocztowo-telegraficzne cieszyńskiej części województwa śląskiego podlegają nadal Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Krakowie. Cała troska M. P. i T. skierowaną była w tym kierunku, aby z chwilą objęcia administracji pocztowo-telegr. na Górnym Śląsku, tym najbardziej uprzemysłowionym terenie Rzeczypospolitej, nie ucierpiała sprawność ruchu pocztowo-telegraficznego i telefonicznego. Zadanie nie było łatwe, gdyż z jednej strony tylko nieznaczna część byłych niemieckich średnich urzędników pocztowo-telegraficznych przeszła do służby polskiej, z drugiej zaś M. P. i P. trzymało się zasady, by w służbie zatrudnić tylko i wyłącznie górnoślązaków i tylko w koniecznej potrzebie przydzielać tam siły z innych dzielnic Polski.

W porównaniu z ilością urzędników (wszystkich kategorji) utrzymywaną na przyznanej Polsce części Górnego Śląska przez były Zarząd Niemiecki, ilość tę odrazu zredukowano ryczałtowo o 30% i określono zapotrzebowanie na 1955 (941 urzędników średnich i 1011 urzędników niższych). Zapotrzebowanie to w 97% pokryto górnoślązakami, a zaledwie niespełna 3% pokryto siłami, przydzielonemi z innych dzielnic Polski. Prócz nieznacznej, jak wyżej zaznaczono, ilości urzędników średnich i pewnej części pomocniczych sił urzędniczych z b. służby niemieckiej w przeważnej części pokryto zapotrzebowanie przez przemianowanie b. urzędników niższych (szafnerów) na urzędników średnich, resztę pokryto przez przyjęcie sił nowych, których część już uprzednio do tego celu w innych dzielnicach Polski przysposobiono. Znaczna część nowoprzyjętych sił rekrutuje się z b. powstańców.

Dzięki ofiarnej i patrjotycznej współpracy wszystkich wyżej wymienionych ruch pocztowo-telegraficzny, został w całej pełni utrzymany, i pomimo nieuniknione w takich przełomowych chwilach usterki, wynikające głównie z powodu nieprzygotowania narazie wielkiej części personelu do nowych zadań, rozwija się normalnie i pomyślnie. Obecnie

zdążać będzie M. P. i T. zgodnie zresztą z całym Rządem jak i władzami województwa śląskiego do ujednostajnienia między innemi także przepisów personalnych przez stopniowe wprowadzenie dotyczących polskich ustaw i rozporządzeń.

Sprawy uposażeniowe i emerytalne.

W okresie sprawozdawczym współpracowało M. P. i T. przez swych delegatów w naradach nad projektami nowej ustawy uposażeniowej i emerytalnej, które mają niebawem uzyskać moc ustaw.

Należytości uboczne.

W łączności z projektem nowej ustawy uposażeniowej opracowało M. P. i T. projekt należytości ubocznych w służbie pocztowo-telegraficznej, do których prócz już istniejących na podstawie specjalnych rozporządzeń (należytości za obsługiwanie poczty w pociągach kolejowych tzw. ambulansowe, za służbę nocną, tantjemy telegraficzne, dodatek specjalny dla radiotelegrafistów) włączono jeszcze inne należytości, uwzględniające pewne specjalne wymogi służby pocztowo-telegraficznej. Projekt opracowano na wzór projektu nowej ustawy uposażeniowej a mianowicie przez określenie zasadniczych należytości w punktach, których wartość miałaby określać każdorazowo ustalona — stosownie do stosunków drożyznianych i zmiany wartości pieniądza, mnożna.

Ponieważ ustawowe uregulowanie powyższej kwestji okazało się niemożliwem, M. P. i T. odnośny projekt przedłoży pod uchwałę Rady Ministrów po wejściu w życie nowej ustawy uposażeniowej.

III.

DZIAŁ POCZTOWY.

Rozwój sieci pocztowej.

Zarząd Pocztowy chcąc uprzystępnić publiczności korzystanie z usług instytucyj pocztowych w jaknajszerszym zakresie starał się w bieżącym okresie podobnie jak w ubiegłych latach, rozszerzyć sieć urzędów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych w granicach możliwości i przyznanego kredytu budżetowego. Szczególną uwagę zwrócono na rozszerzenie sieci urzędów i agencyj pocztowych na wschodnich obszarach Polski wciąż jeszcze ze względów technicznych trudności skąpo zaopatrzonych w instytucje pocztowe.

W czasokresie tym uruchomiono w województwach wschodnich Polski 14 urzędów i 46 agencyj pocztowych, w innych zaś dzielnicach Państwa 5 urzędów i 19 agencji.

Poza uruchomionemi urzędami i agencjami pocztowemi w liczbie powyżej wyszczególnionej, Zarząd Pocztowy wskutek zmiany stosunków prawno-politycznych i objęcia władzy suwerennej na obszarze ziemi

ROZWÓJ

sieci pocztowej i zmiany ustroju urządzeń pocztowych za czas od 1/V 1922 r. do 20/IV 1923 r.

Nazwa Dyrekcji P. i T.	Stan z 1/V 1922 — Ilość		1923 rok — Ilość				Stan faktyczny z 20/IV 1923 — Ilość		Ilość				
									zatwierdzonych, a nie otwartych		projektowanych na rok 1923		
	urzęd	agenc.	przemienionych urzędów na agencje	nowo-uruch urzędów i przejętych w zw. z włączeniem ziemi wileńskiej i G. Śląska	czasowo zwiniętych agencji	nowo-uruch., wzgl. przemianowanych urzędów na ag. i przejętych agenc.	urzędów	agencji	urzęd.	agenc.	urzęd.	agenc.	pośrednictw pocztowych i pocztowo-telegraficznych
Warszawa	287	44	—	5 z ag. na u. 2	10 z ag. na u. 2	21	294	53	3	5	26	46	—
Lublin	126	16	—	9	2	8	135	22	2	3	13	23	—
Wilno	115	16	—	5 28	3	61 35 }	148	100	—	24	32	52	—
Kraków	327	26	60	1	14	7 60	268	79	—	2	7	11	... 181
Lwów	613	74	165	—	24	6 165	448	221	—	15	6	12	... 244
Poznań	131	382	—	—	33	—	131	349	—	—	—	—	... 349
Bydgoszcz	102	318	—	—	7	—	102	311	—	—	—	—	... 471
Gdańsk	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—
Inspektor. P. i T. Katowice	—	—	—	52	—	73	52	73	—	—	—	—	... 63
	1702	876	225	103	95	436	1580	1208	5	49	85	144	1 = 308
Razem . . .	2578						2788						

wileńskiej i pasa neutralnego pomiędzy Polską a Litwą Kowieńską, objął w bezpośrednią administrację na obszarze ziemi wileńskiej 18 urzędów i 5 agencyj pocztowych i zatwierdził uruchomienie na obszarze pasa neutralnego 5 urzędów i 5 agencyj pocztowych.

Z objęciem przez Polskę suwerenności nad polską częścią Górnego Śląska, przejął Zarząd pocztowy górnośląskiej części województwa śląskiego 52 urzędy i 73 agencje.

Wreszcie uruchomiono na terenie Gdańska nowy urząd pocztowy przeładowawczy na gł. dworcu gdańskim pod nazwą „polski urząd pocztowy Nr. 2 w Gdańsku".

Ilość zatem urzędów pocztowych w Polsce w okresie sprawozdawczym wzrosła o 95 urzędów i 148 agencyj pocztowych. Wyniki rozwoju sieci pocztowej przedstawia załączony wykaz (zobacz str. 18).

Pozatem istnieje w państwie 1308 pośrednictw pocztowych i pocztowo-telegraficznych, których stan w poszczególnych okręgach dyrekcyjnych przedstawia się następująco:

Dyr. Kraków	181
„ Lwów	244
„ Poznań	349
„ Bydgoszcz	471
Insp. Katowice	63

Ustrój instytucyj pocztowych.

Ze zmianą stosunków rozwoju przemysłu i handlu i ożywienia się życia społecznego zachodziła potrzeba stosownie do wzrostu ruchu pocztowego przemiany ustroju urzędów i agencyj poczt i dostosowania ich do zmienionych stosunków społecznych.

W następstwie tego Ministerstwo Poczt i Telegrafów utworzyło VI klasę urzędów pocztowych i zmieniło organizację agencyj pocztowych w ten sposób, że w miejsce dotychczasowego podziału agencyj pocztowych na 3 stopnie, podzieliło agencje na 2 stopnie. Do urzędów pocztowych zaliczono te urzędy, względnie umożliwiono podniesienie do stanu urzędów tych agencji, których liczba jednostek pracy dochodzi rocznie do 50000.

Do agencyj pocztowych I stopnia zaliczono agencje o obrocie rocznym sięgającym ponad 20.000 a do agencyj II stopnia, agencje do 20.000 jednostek pracy.

W ten sposób uzyskano możność przemianowania agencyj pocztowych I stop. na urzędy pocztowe VI kl. w tych wypadkach w których z powodu warunków niezależnych od Zarządu Pocztowego, nie można utrzymać agencyj pocztowych I stopnia.

Aby zapewnić należyte funkcjonowanie agencyj pocztowych Ministerstwo Poczt i Telegrafów w miarę zmiany warunków ekonomicznych, podwyższało wynagrodzenie agentom w okresie sprawozdawczym czterokrotnie.

W związku z reorganizacją agencyj wprowadzono we wszystkich agencjach pocztowych służbę doręczeń, przyznając kierownikom agencji na utrzymanie posłańców do służby doręczeń, wynagrodzenie od 40 000 do 60.000 mkp. miesięcznie stosownie do stopnia agencji, wynagrodzenie zaś kierowników agencji pocztowo-telegraficznych I stopnia 110.000 mk., dla agencyj pocztowo-telegraficznych II stopnia 70.000 mk.

Znaczna podwyżka wynagrodzenia dla agentów była podyktowana troską Zarządu Pocztowego o utrzymanie tego typu urządzeń pocztowych, które w zachodniej dzielnicy Państwa odgrywają poważną rolę w sieci pocztowo-telegraficznej. W okresie sprawozdawczym ukończono ostateczną klasyfikację wszystkich urzędów i agencyj pocztowych w Polsce, i urządzono czynności przygotowawcze z ostatecznym terminem do 30/6 1923 r. do sklasyfikowania urzędów i agencyj pocztowych górnośląskiej części województwa śląskiego. Przez dokonanie klasyfikacji zunifikowano dotychczasowe odmienne typy urzędów i agencyj pocztowych, których ustrój opierał się na różnych dzielnicowych przepisach, wydanych przez byłe rządy zaborcze. Pozatem klasyfikacja dostarczyła materjału dowodowego dla gospodarki ekonomicznej, wykazując i ustalając jaki ilościowo personel pocztowy jest potrzebny dla podtrzymania ruchu pocztowo-telegraficznego w każdym urzędzie i w każdej agencji pocztowej.

Organizacja Dyrekcji P. i T.

Dla zorganizowania ustroju Dyrekcyj Poczt i Telegrafów na jednolitych zasadach, Ministerstwo Poczt i Telegrafów wydało Statut organizacyjny dla Dyrekcji Poczt i Telegrafów i Instrukcję służbową dla Dyrekcyj Poczt i Telegrafów. Wymieniony Statut organizacyjny zasadniczo obejmuje podział Dyrekcji Poczt i Telegrafów na 4 wydziały, które dzielą się na odpowiednią ilość oddziałów, stosownie do wielkości zakresu działania poszczególnych Dyrekcji.

Organizacja Inspektoratu poczt i telegrafów w Katowicach.

W czerwcu 1922 objęto administrację przyznanej Państwu części plebiscytowej G. Śląska. Dla administrowania urzędami i agencjami pocztowemi przejętemi na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego, utworzono Inspektorat Poczt i Telegrafów w Katowicach. Ustrój Inspektoratu Poczt i Telegrafów w Katowicach opiera się na zasadach Statutu organizacyjnego dla Dyrekcji Poczt i Telegr. i Instrukcji służbowej dla Dyrekcyj Poczt i Telegrafów.

Do bezpośredniego czuwania nad sprawnością służby pocztowej, telegraficznej i telefonicznej w części górnośląskiej województwa śląskiego i utrzymania ciągłości służby w jednem ręku, ustanowiono w łonie Ministerstwa osobnego urzędnika którego równocześnie mianowano delegatem międzyministerjalnego komitetu dla spraw śląskich, wyłonionego dla skoordynowania działalności Rządu odnośnie województwa śląskiego.

W obecnym stanie rzeczy urzędy wykonawcze poza władzami administracyjnemi, jakiemi jest Ministerstwo Poczt i Telegrafów jako II i ostatnia instancja, a Dyrekcje Poczt i Telegrafów tudzież Inspektorat Poczt i Telegrafów w Katowicach jako I instancja dzielą się na:

1) urzędy klasowe o 5 klasach z personelem etatowym;

2) urzędy pośrednie VI klasy z kierownikiem etatowym i podwładnym personelem pozostającym w stosunku prywatnym do kierownika urzędu;

3) urzędy niższego typu z personelem kontraktowym t. z. agencje pocztowe;

4) pośrednictwa pocztowe i pocztowo-telegraficzne.

Ustawodawstwo.

Ustrój władz pocztowych I instancji i urzędów wykonawczych, nie jest jednak dotychczas ustawowo usankcjonowany i opiera się na wewnętrznych rozporządzeniach Ministrów Poczt i Telegrafów i na podstawie ustawy z dnia 27/V 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu.

Usankcjonowanie ustroju władz pocztowych w drodze ustawodawczej, nastąpi po uprzedniem wydaniu ustaw pocztowej, telegraficznej i telefonicznej.

Działalność poczty, telegrafu i telefonu opiera się na ustawie o wyłączności poczty, telegrafu i telefonu z r. 1919. Ustawa powyższa opracowana w zaczątkach pocztownictwa polskiego nie odpowiada już obecnemu rozwojowi instytucji pocztowej i zmienionym warunkom. Stosunek poczty do kolei musi uledz zmianie tak co do przewozu poczty i dostarczenia budynków dla poczty na dworcach kolejowych, jak i co do budowy i konserwacji przewodów telegraficznych na trasach kolejowych.

Również stosunek poczty do Pocztowej Kasy Oszczędności z powodu wyeliminowania się tejże instytucji z pod Zarządu pocztowego musi uledz zmianie. Projekt pocztowej, telegr. i telef. ustawy nowej jest w opracowaniu. Projekt ten poza zmianą stosunku poczty do kolei i P. K. O. unifikuje postanowienia pruskiej ustawy pocztowej, telegraficznej i telefonicznej obowiązującej obecnie w całości na ziemiach Górno-Śląskich i częściowo ziemiach b. zaboru pruskiego.

Z chwilą objęcia przez Polskę władzy suwerennej na ziemi wileńskiej, stan prawny wymagał zaprowadzenia na tym obszarze ustaw i rozporządzeń obowiązujących w Państwie. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29/V. 1922 r. (Dz. U. Rz. P. № 43/922) rozciągnęło na obszar Ziemi Wileńskiej moc prawną ustawy z dn. 27/V 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu, tudzież ustawy z dnia 13/XII 1920 o pocztach, telegrafach i radjotelegrafach w czasie wojny (Dz. U. Rz. P. P. № 7/1921).

Ustalenie okręgów dyrekcyjnych.

Dotychczasowe okręgi dyrekcyjne zachowały z małemi wyjątkami granicę administracji pocztowej po b. okupantach. Okręgi niektórych Dyrekcyj są za obszerne co wpływa ujemnie na tok administracji i kontroli nad urzędami. Ponadto okręgi te rozciągają się na rozmaite części kilku województw, co powoduje rozbieżność w kwestjach wymagań politycznych, narodowościowych i gospodarczych. Regulacji tych okręgów nie można było dotychczas ustalić z powodu nieustalenia granic Państwa. Po dokonanem wytyczeniu granic wschodnich Państwa, sprawa ustalenia okręgów dyrekcyjnych stała się aktualną. Projekt odnośny, opracowano i po uzgodnieniu z granicami województw, których zmianę zamierza przeprowadzić Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, wprowadzi się go w życie.

Przepisy pocztowo-celne.

Dotychczasowe postępowanie celne z przesyłkami pocztowemi, opiera się na szeregu przepisów wewnętrznych wydanych w formie instrukcji po uprzedniem porozumieniu z władzami skarbowemi. Przepisy pocztowo-celne obowiązują, aż do czasu wydania przepisów celnych jednolitych na zasadzie ustawy celnej, wszystkie urzędy pocztowe w Polsce. Celem udogodnienia odprawy celnej przesyłek pocztowych, podzielono obszar Państwa na okręgi celne, przydzielając do okręgu celnego pewną ilość urzędów pocztowych dla których odprawia celnie przesyłki dany urząd pocztowo-celny.

W okresie sprawozdawczym w związku z podjęciem zagranicznego ruchu paczkowego z państwami zagranicznemi utworzono i zorganizowano urzędy pocztowo-celne Chojnice 2, Leszno 2, Grajewo, Wilno 2, Stanisławów 2, Lwów 1. W toku prac organizacyjnych znajduje się uruchomienie urzędu pocztowo celnego w Zdołbunowie i w Stołpcach, a urzędu wymiany w Brześciu n/B. Uruchomienie nastąpi z chwilą podjęcia ruchu pocztowego z Rosją.

Dla ułatwienia wykonywania zadań związanych z czynnościami wymiany poczty zagranicznej, usamodzielniono urzędy pocztowe, dotychczas będące filjalnemi urzędami, Leszno 2, Zbąszyń 2 i Chojnice 2.

Przepisy probiercze.

Z powodu podjęcia ruchu paczkowego zagranicznego, okazała się potrzeba uregulowania postępowania z przesyłkami zawierającemi złoto i srebro, które przy wwozie do Polski podlegają cechowaniu i należytościom probierczym. Po uzgodnieniu interesów poczty z interesami skarbowymi i handlowymi, wydano instrukcję o postępowaniu z przesyłkami, których zawartość podlega cechowaniu i należytościom probierczym. Stosownie do ilości istniejących w Polsce urzędów probierczych, podzielono obszar Państwa w ten sposób, że urzędy pocztowe okręgu Dyrekcji P. i T. lwowskiej i lubelskiej przydzielono do urzędu probierczego we Lwowie, urzędy okr. Dyr. wileńskiej do

urzędu prob. w Wilnie, urzędy okr. Dyr. krakowskiej i Inspektoratu P. i T. w Katowicach do urzędu probierczego w Krakowie, a urzędy okr. Dyrekcji bydgoskiej, poznańskiej i warszawskiej do urzędu probierczego w Warszawie.

Służba inspekcyjna.

W miarę postępu rozwoju poczty i wyszkolenia praktycznego personelu przystąpiono do zorganizowania służby inspekcji urzędów i agencyj pocztowych. W tym celu podzielono obszary administracyjnie podlegające poszczególnym Dyrekcjom P. i T. na stałą ilość okręgów inspektorskich a mianowicie: Okręg Dyrekcji w Warszawie podzielono na 2 okręgi st. inspektorów i 4 okr. inspektorów.

okręg Dyrekcji	w Poznaniu	na 1	okr. st. insp.	i 5	ok. inspk.
„ „	w Bydgoszczy	„ 1	„ „ „	i 4	„
„ „	w Krakowie	„ 1	„ „ „	i 6	„
„ „	we Lwowie	„ 2	„ „ „	i 10	„
„ „	w Lublinie	„ 1	„ „ „	i 2	„
„ „	w Wilnie	„ 1	„ „ „	i 2	„
„ Inspektoratu	w Katowicach	„ —	„ „ „	2	„

Inspekcję i kontrolę nad pol. urzędami pocztowemi w Gdańsku wykonywuje pol. Dyrekcja Poczt i Telegrafów w Gdańsku.

Kontrola służby wykonawczej w urzędach poczt. polega na przepisach Instrukcji dla inspektorów pocztowych, wydanej przez M. P. i T. dn. 9/II 1921 r. № 847/Pr.

Spis urzędów pocztowych.

Wobec ciągłych zmian w stanie urzędów pocztowych Ministerstwo Poczt i Telegrafów wydało w okresie sprawozdawczym 12 dodatków do spisu urzędowego urzędów i agencyj pocztowych.

Ponadto wydano jako dodatek spis urzędów i agencyj pocztowych na pol. części Górnego Śląska i dodatek do spisu urzędów pocztowych dla użytku państw zagranicznych.

Odbiór i przysyłanie poczty za pomocą wymiany torb zamkniętych.

Celem udogodnienia adresatom zamieszkałym w zamiejscowym okręgu doręczeń urzędów pocztowych, przez które przechodzą kursy pocztowe, odbioru i nadawania przesyłek zwykłych listowych i zawiadomień urzędowych, wprowadzono odbiór i nadawanie wymienionych przesyłek za pomocą wymiany torb zamkniętych.

Ten sposób odbioru i nadawania przesyłek daje adresatom za uiszczeniem nieznacznej należytości możność komunikowania się z urzędem pocztowym tylokrotnie, ile razy przechodzą przez daną miejscowość kursy pocztowe.

Spis miejscowości w Polsce.

Celem zapobieżenia mylnemu kierowaniu korespondencji do miejscowości, w których nie ma urządzeń pocztowych zaprojektowało Ministerstwo Poczt i Telegrafów w porozumieniu z gł. urzędem statystycznym wzgl. Ministerstwem Spraw Wewnętrznych opracowanie spisu wszystkich miejscowości w Polsce z wyszczególnieniem urzędów państwowych, gmin i ich przynależności do urzędów pocztowych. Spis, którego prace potrwają dłuższy czas, jest w stadjum prac przygotowawczych nad zebraniem i ułożeniem potrzebnego materjału.

Sprawy pocztowe w obrocie krajowym.

Rozpoczętą w okresie ubiegłym unifikację różnorodnych przepisów dzielnicowych prowadzono intensywnie dalej, rozszerzając ją również na część górnośląską województwa śląskiego. Pozatem licznemi zarządzeniami upraszczano i ulepszano tak służbę nadawczą jak i oddawczą wprowadzając w ten sposób ruch pocztowy na normalne tory.

Do ważniejszych prac unifikacyjnych należy ustalenie postępowania przy nadawaniu i odbiorze urzędowych i prywatnych przesyłek wojskowych (l. dz. 3735/V Dz. Urz. Nr. 34 z 22) jakoteż ujednostajnienie przepisów o postępowaniu z niedoręczalnemi przesyłkami pocztowemi i pełnomocnictwami pocztowemi, które to przepisy wprowadzono na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem części górnośląskiej Województwa Śląskiego.

Przesyłki listowe.

Uwzględniając życzenia sfer handlowo-przemysłowych wprowadzono w większych urzędach pocztowo-telegraficznych przyjmowanie za osobną opłatą poleconych przesyłek listowych także poza godzinami przepisanemi dla ich nadawania (L. 2459/V Dz. Urz. nr. 28 z 1922).

Korespondencja amerykańska.

W dziale korespondencji amerykańskiej wprowadzono ściślejszą kontrolę w sortowniach i urzędach pocztowych jakoteż zabezpieczenie wyprawianych odsyłek.

Według obliczeń statystycznych za czas od 1/5 1922 do 30 kwietnia 1923 r. nadeszło do Polski listów zwyczajnych zamkniętych 9.069.000 poleconych zamkniętych 1.716,686 przesyłek listowych otwartych (kartek, druków, czasopism, próbek) 803.762 poleconych otwartych 103.871.

Rozporządzenie M. P. i T. z dnia 25/7 1921 r. L. 13495/683/V (dz. urz. nr. 50 z 1922) o postępowaniu z korespondencją amerykańską rozszerzono również na część górnośląską województwa śląskiego.

Paczki i listy wartościowe.

Idąc na rękę sferom kupieckim i przemysłowym dopuszczono na całym obszarze Rzeczypospolitej paczki prywatne do wagi 20 klg., deklarowaną zaś wartość prywatnych paczek i listów

wartościowych podniesiono do kwoty 500.000 mk. (L. 6043/V dz. urz. nr. 57 z 1922).

Z przedmiotów dozwolonych warunkowo pocztą, dopuszczono paczki zawierające celuloid i wyroby celuloidowe (L. 4539/V dz. urz. nr. 41 1922).

Na prośbę Ministerstwa Spraw Zagranicznych Bibliotece Min. Spr. Zagr. oraz instytucjom rządowym i naukowym w kraju, które na mocy konwencji brukselskiej z 15/3 1886 r. o wymianie międzynarodowej dokumentów urzędowych oraz publikacji naukowych i literackich przesyłają za granicę i odbierają z za granicy urzędowe wydawnictwa, przyznano w obrocie wewnętrznym ulgę taryfową w wysokości 50% od wagi paczek (L. dz. 997/V dz. urz. 13 z 1923).

Dla odciążenia ambulansów pocztowych ustalono, że paczki do 50.000 marek wartości uważać należy za zwykłe paczki, ponad 50 000 marek wartości za wartościowe (L. 281 dz. urz. 9 z 1923).

Przekazy pocztowe i telegraficzne. Pobrania.

Granice dopuszczalnej kwoty przekazów pocztowych i telegraficznych oraz obciążenia pobraniem poleconej przesyłki listowej, paczki i listu wartościowego podniesiono do 500.000 marek (6043/V dz. urz. 57 z 1922).

Doręczanie przesyłek pocztowych.

Granice wartości doręczanych odbiorcom do domu listów wartościowych i paczek oraz kwot przekazowych rozszerzono do 500.000 marek w miejscowym, do 50 000 w zamiejscowym okręgu doręczeń (L. 6043/V dz. urz. 57 z 1922).

Celem ułatwienia podejmowania przesyłek pocztowych osobom, które je odbierają na poczcie, wprowadzono pocztowe książki odbiorcze, za pomocą których okaziciel książki może być upoważniony do odbioru za adresata przesyłek rejestrowanych względnie kwot przekazowych lub dokumentów oddawczych na te przesyłki. Nowość ta, dotychczas na terenie b. dzielnicy rosyjskiej nieznana okazała się bardzo praktyczną (L. 2549/V dz. urz. 26/22).

INNE OGÓLNE ZARZĄDZENIA.

Wprowadzenie opłaty pocztowej gotówką.

Z powodu często zmieniających się taryf, połączonego z tem braku znaczków wyższej wartości i wyłaniających się trudności w zarachowywaniu opłat znaczkami niższej wartości wprowadzono pobieranie opłat w gotówce za paczki i za listy wartościowe. Zarządzenie to okazało sie bardzo racjonalne, z jednej bowiem strony wpłynęło na to, że adresy pomocnicze do paczek nadchodzą wcześniej do miejsca przeznaczenia, z drugiej zaś strony zmniejszyły się wydatki połączone z kosztownym nakładem znaczków.

(L. 3466 Dz. Urz. nr. 8 1923).

Zaprowadzenie kontroli opłat pocztowych.

W związku z wprowadzonem zaliczaniem opłat pocztowych gotówką musiano uregulować ich kontrolę. Dokonano tego w ten sposób, że w każdej Dyrekcji Poczt przydzielono pewną ilość urzędów i agencji pocztowych o jednej sile do tak zwanego urzędu kontrolnego, którego obowiązkiem jest szczegółowe sprawdzenie ksiąg nadawczych i innych dokumentów co do należytego zaliczenia opłat w gotówce.

Niezależnie od tego kontrolę opłat przy nadaniu poruczono pocztowym urzędom oddawczym i wymiany, urzędnikom inspekcyjnym oraz Izbie Kontroli Rachunkowej.

Kontrolę opłat w gotówce w urzędach o więcej aniżeli jednej sile urzędniczej powierzono naczelnikowi danego urzędu względnie urzędnikowi kontrolnemu poza tem urzędnikom inspekcyjnym i Izbie Kontroli Rachunkowej (L. 5636/V dz. urz. 8/23).

Odszkodowania.

Stosownie do zmian walutowych zmieniono stawki odszkodowania. Odszkodowanie za zaginioną poleconą przesyłkę listową podniesiono do 5.000 marek. Odszkodowanie za listy wartościowe i paczki ustalono w ten sposób, że za zaginięcie, brak lub uszkodzenie zawartości wypłaca się odszkodowanie według zwyczajnej wartości jaką zaginione, brakujące, lub uszkodzone przedmioty posiadały w chwili i miejscu nadania przesyłki, z tem jednak zastrzeżeniem, że suma odszkodowania nie może przekraczać wartości podanej przez nadawcę; przy paczkach zaś bez podanej wartości, kwoty 1.000 marek za każdy kilogram wagi brutto, przyczem część kilograma liczy się za cały kilogram (L. 127/V dz. urz. 8/23).

Służba pocztowa w czasie wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Licząc się z tem, że w okresie przedwyborczym i w czasie samych wyborów do Sejmu i Senatu ruch pocztowy znacznie wzrośnie, jak niemniej zdając sobie sprawę, że sprawne funkcjonowanie poczty jest dla technicznego przeprowadzenia wyborów nadzwyczaj ważne, wydało Ministerstwo P. i T. zarządzenia mające na celu zapewnienie należytego wywiązania się urzędów pocztowych z poruczonych im zadań. W tym celu wydano dla urzędów pocztowych specjalną instrukcję regulującą służbę nadawania i doręczenia przesyłek a zarazem zryczałtowano organom wyborczym opłaty pocztowe za nadane i doręczane przesyłki (L. 4338/V dz. urz. 37/22). Zarządzone pośpieszne traktowanie korespondencji w sprawach wyborów osiągnęło cel zamierzony w zupełności.

OBRÓT Z ZAGRANICĄ.

Uwagi ogólne.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły poważniejsze zmiany w ułożeniu się stosunków Polski do państw zagranicznych odnośnie do obrotu pocztowego.

Coraz większa ilość odsyłek listowych, paczek i listów wartościowych wskazuje, że stosunki z zagranicą z każdym prawie dniem się ożywiają i że rozwój komunikacji idzie szybko i równomiernie z rozwojem gospodarczym Państwa. Dotyczy to w szczególności obrotu z temi państwami zagranicznemi, z któremi Polska zawarła swego czasu specjalne umowy pocztowe, niemniej jednak wzrost ruchu pocztowego uwidacznia się także i w innych relacjach jak naprzykład w stosunku do Danji, Holandji, Francji i Belgji.

Przez zawarcie umowy z Socjalistycznemi Republikami na terenie dawnego Imperjum Rosji (jako całością) weszła Polska pod względem służby pocztowej w orbitę zagadnień o pierwszorzędnem pod względem komunikacyjnem znaczeniu i oczekuje z tego powodu znacznych korzyści, nietylko pod względem finansowym, w ścisłem tego słowa znaczeniu, ale i pod względem moralnym wskutek oddawania znacznych usług państwom interesowanym w obrocie z Rosją przez pośredniczenie w wymianie korespondencji.

Jeśli dotychczas nie było sposobności zawarcia specjalnych umów z innymi sąsiadami Polski jak naprzykład z Niemcami, Estonją, Łotwą i Litwą, to powodem tego jest chwilowa sytuacja polityczna, która odracza narazie definitywne nawiązanie bliższych stosunków. Nie mniej jednak przygotowano wszelkie potrzebne do zawarcia umów pocztowych materjały tak, że rokowania odnośne mogą być każdej chwili przez polski Zarząd pocztowy podjęte.

Wielkie nadzieje, jakie Polska pokładała w fakcie przyznania jej swobodnego i nieograniczonego prawa korzystania z portu gdańskiego, niestety, zawiodły. Nie licząca się z prawami Polski administracja pocztowa W. M. Gdańska zmusza do walczenia o każdy przywilej przyznany Polsce, czy to na podstawie Traktatu Wersalskiego, czy to Konwencji Genewskiej, czy też wreszcie umowy polsko-gdańskiej. Walka ta objawia się w utrudnieniu rokowań, w podnoszeniu nieuzasadnionych pretensji, w negowaniu niezaprzeczalnych praw polskiego Zarządu pocztowego.

W śród takich warunków, nic dziwnego, że faktyczne uprawnienia nasze w W. M. Gdańsku są do tej pory nieznaczne i że wysiłki celem uzyskania silnej tam placówki tylko z trudem dają się osiągać.

Z Litwą stosunki pocztowe nienawiązane. Jak dotąd, nie można oczekiwać aby państwo to przyjęło na siebie obowiązek lojalnego wykonywania zobowiązań, wynikających z faktu należenia do Wszechświatowego Związku Pocztowego.

Odsyłki listowe. Rok 1922, w drugiej swej połowie, stanowił dalszy etap rozwoju listowego ruchu pocztowego z zagranicą.

Z dniem 1 czerwca zaprowadzono bowiem tak zwane międzynarodowe pociągi kolejowe na przestrzeni Lwów—Kraków—Bogumin—Wiedeń (wzgl. Praga) Bukareszt i Wiedeń (wzgl. Praga)—Bogumin—Warszawa — Wilno — Ryga, oraz uzyskano połączenie pocztowe wschodniej Małopolski z Czechosłowacją przez Zagorz — Medzilaborce. W związku z tem i wskutek zniesienia cenzury korespondencji zagranicznej uregulowano z dn. 1 czerwca 1922 odprawę odsyłek listowych zagranicznych, mając na oku szybkość przewozu poczty. Osiągnięto to w ten sposób, że dotychczasowe ośrodki dla odsyłek zagranicę w Polsce, mianowicie stałe urzędy pocztowe Warszawa 1, Kraków 2, Lwów 2, Poznań 3, Bydgoszcz, Toruń, Tczew, Wilno, Bielsko, Cieszyn zostały odciążone od przerabiania materjału zagranicznego przez to, iż znaczna część tego materjału przypadła do opracowania ambulansom w pociągach kolejowych, kursujących między Załuczem a Lwowem, Lwowem a Krakowem, Krakowem a Piotrowicami i Warszawą a Krakowem, jak np. ambulansom Kraków — Piotrowice 134, 135, Kraków — Lwów 16, Lwów — Załucze 34, 164 i 165 i t. d. i przesyłki, niedochodząc już do zbiorczych urzędów stałych, mogły być zaraz po drodze kierowane przez ambulanse do zagranicy w odsyłkach zamkniętych odnośnego ambulansu.

Z przejściem części Górnego Śląska pod zarząd polski w czerwcu 1922 r., uregulowano wzajemny ruch sąsiedzki z niemiecką częścią Górnego Śląska.

W obrocie z Rumunją ulepszono komunikację pocztową, zaprowadzając odsyłki z Warszawy do rumuńskich urzędów wymiany i kierując te odsyłki drogą przez Lublin — Lwów zamiast przez Kraków — Lwów.

Z Litwą kowieńską nie było oficjalnego ruchu pocztowego, chociaż wysyłano zwykłą korespondencję do Litwy drogą przez Niemcy w przechodzie otwartym.

Przy końcu roku 1922 urzędy litewskie zaczęły nie doręczać przesyłek z Polski, a pocztowy zarząd litewski zwrócił się do zarządu Niemiec i Łotwy aby nie przyjmowały do przewozu przesyłek nadanych w Polsce i adresowanych do miejscowości na Litwie kowieńskiej.

Polski zarząd pocztowy widział się przez to zmuszonym wstrzymać z dniem 15 grudnia 1922 wszelki ruch pocztowy z Litwą kowieńską.

Komunikację pocztową z Rosją sowiecką podtrzymywano nieoficjalnie za pośrednictwem Łotwy. Dopiero 24 maja 1923 r., zawarto w Moskwie między Polską a państwami Rosji sowieckiej (Rosją, Ukrainą, Białorusią i republikami kaukaskiemi) umowę pocztowo-telegraficzną, umożliwiającą bezpośrednią wymianę odsyłek listowych. Odnośne rokowania prowadzili w Moskwie jako delegaci Rządu Polskiego Podsekre-

tarz Stanu inż. Włodzimierz Dobrowolski i st. referent Stanisław Łukasiewicz.

Ważne polepszenie komunikacji pocztowej nastąpiło w roku 1923 z Łotwą i Estonją, gdyż 20 kwietnia zaprowadzono komunikację kolejową z Warszawy do Dźwińska przez nowo zbudowany most przez Niemen pod Grodnem.

Wypadki na obszarze Ruhry w lutym i marcu 1923 r. oddziaływały bardzo niekorzystnie na przewóz poczty w obrocie z Belgją i Francją.

Ogólna ilość różnych odsyłek listowych, wysyłanych codziennie z Polski do zagranicy wynosiła w grudniu 1922 r. 229 odsyłek, zaś nadchodzących do Polski 212 t. j. o 50 wzgl. 56 odsyłek więcej aniżeli z końcem roku 1921.

Tranzyt odsyłek listowych przez Polskę.

Tranzyt odsyłek listowych przez Polskę nie doznał zmiany. Wzmocni się ten ruch z ustaleniem bezpośredniej komunikacji z Rosją, co będzie miało miejsce po zatwierdzeniu umowy polsko-rosyjskiej.

Odsyłki listowe w obrocie z zagranicą.

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
			EUROPA	
			Anglja	
Warszawa 1	1	—	Londyn	
Kraków 2	1	1	"	Niemcy
Poznań 3	1	1	"	
			Austrja	
Warszawa 1	1	1	Wiedeń 28 (dworzec)	
Lwów 2	1	1	"	
Kraków 2	1	1	"	
Cieszyn	1	1	"	Czechosłowacja
Ambulans Lwów—Kraków 16	1	1	"	
Warszawa 1	1	1	Wiedeń 1 (miasto)	
Lwów 2	1	1	"	
Kraków 2	1	1	"	
Bielsko 1	—	1	"	
Ambulans Piotrowice — Kraków 135	1	1	"	
			Belgja	
Warszawa 1	1	1	Bruksela 1	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
Warszawa 1	1	1	Antwerpja 6	Niemcy
"	1	1	Ambulans Hebesthal Bruksela Nr. 3	
Poznań 3	1	1	"	
			Bułgarja	
Warszawa 1	—	1	Sofja	
Lwów 2	1	1	"	Rumunja
Warszawa 1	—	1	Ruszczuk	
Lwów 2	1	1	"	
			Czechosłowacja	droga bezpośrednia przez Piotrowice względnie Cieszyn
Warszawa 1	1	1	Praga	
Kraków 2	1	1	"	
Warszawa 1	1	1	Bogumin 1	
Kraków 2	1	1	"	
Bielsko 1	1	1	"	
amb. Żywiec—Piotrowice 333	1	1	"	
amb. Kraków—Piotrowice 135	1	1	"	
amb. Kraków — Piotrowice 134	1	1	"	
Katowice	1	1	"	
Warszawa 1	1	1	Ambulans Praga Bogumin 76	
Kraków 2	1	1	"	
Cieszyn	—	1	"	
Katowice	1	1	"	
amb. Kraków — Piotrowice 135	1	1	"	
amb. Piotrowice — Kraków 135	1	1	Piotrowice	
amb. Kraków — Piotrowice 134	1	1	"	
Cieszyn polski	1	1	Cieszyn czeski	bezpośrednio
amb. Kraków — Cieszyn 136	1	1	"	
amb. Bielsko — Cieszyn 341	1	1	"	
Zagorz 2	1	1	Amb, Kosice—Mezilaborce	
amb. Przemyśl — Stroże	1	1	"	
			Danja	
Warszawa 1	1	1	Kopenhaga	Niemcy

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
			Estonja	
Warszawa 1	1	1	Tallina — Eesti Reval	Łotwa
Wilno 2	1	—	"	
			Finlandja	
Warszawa 1	1	1	Helsingfors	Niemcy - Szwecja
"	—	1	Abo	
			Francja	
Warszawa 1	1	1	Paryż	Niemcy
Kraków 2	1	1	"	
Poznań 3	—	1	"	
Warszawa 1	1	1	Strasburg 2	
			Amb. Paryż—Valenciennes	
Kraków 2	—	1	"	Niemcy
Poznań 3	—	1	"	
"	1	—	Erquelines 2	
			Gdańsk	bezpośrednio
Warszawa 1	1	1	Gdańsk	ma kilka bezpośred-
amb. Warszawa — Gdańsk Nr. 5	1	1	"	nich połączeń z obszarem W. M. Gdań-
Tczew 2	1	1	"	ska
			Grecja	
Warszawa 1	1	1	Ateny	Czechosłowacja —A-
Kraków 2	1	1	"	ustrja—Włochy
"	1	—	Salonika	
Warszawa 1	1	1	"	
			Hiszpanja	
Warszawa 1	1	—	Amb. Irun—Madryt	Niemcy – Francja
"	—	1	Madryt	
"	—	1	Barcelona	
			Holandja	
Warszawa 1	1	1	Amb. Benthaim - Amsterdam	
Kraków 2	1	—	"	
Poznań 3	1	—	"	
			Jugosławia	
Warszawa 1	1	1	Subotica 2	Czechosłowacja —
Kraków 2	1	1	"	Węgry
"	1	—	Maribor 2	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
			Litwa	Ruch zastanowiony
			Łotwa	
Warszawa 1	1	1	Ryga	
Wilno 2	—	1	"	
Warszawa 1	1	1	Leepaia (Libawa)	bezpośrednio
"	—	1	Daugawpils (Dźwińsk)	
Wilno 2	1	1	"	
"	—	1	Amb. Ryga—Kałkuny	
Warszawa 1	—	1	"	
			Niemcy	
Warszawa 1	1	1	Berlin W 8, C 2, O 17	
Kraków 2	1	1	"	
Poznań 3	1	1	"	
Tczew 2	1	1	"	
Bydgoszcz 2	1	1	"	
Toruń 1	1	1	"	
"	—	1	Amb Berlin—Deutsch Eylau (Iława)	
Bydgoszcz 2	—	1	"	
Tczew 2	—	1	"	
Warszawa 1	—	1	"	
Tczew 2	1	1	Amb. Berlin—Marienbur (Malborg)	
amb. Bydgoszcz—Piła 222	1	—	Schneidemühl 2 (Piła)	bezpośrednio
Tczew 2	1	1	Elbing (Elbląg)	
Bydgoszcz 2	1	1	"	
Toruń 1	1	1	"	
amb. Toruń – Gardeja	1	1	Garnsee – (Gardeja)	
amb. Toruń—Iława	1	1	Deusth Eylau (Iława)	
Wejherowo	1	1	Lauenburg (Lędzbork)	
Bydgoszcz 2	—	1	"	
Tczew 3	1	1	amb. Zbąszyn—Berlin nr. 4	
"	1	1	Otentach	
"	1	1	Krouzburg (Kluczbork)	
Kępno	1	1	Krouzburg 9 (Kluczbork)	
Grajewo	1	1	Prostkon (Prostków)	
Warszawa 1	1	1	Konigsborg (Królewiec)	
amb. Kraków — Żywiec 138	1	1	Breslau-Epostamt 5	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
amb. Kraków — Piotrowice 134	1	1	Breslau-Bpostamt 5	
amb. Cieszyn — Kraków 136	1	1	"	
amb. Lwów — Kraków 137	1	1	"	
Oświęcim 2	1	1	amb. Hindenburg-Breslau 5 (Wrocław)	
Kraków 2	1	1	"	
Sosnowiec	1	1	"	
amb. Oświęcim Hindenburg	1	1	Hindenburg (Zabrze)	
"	1	1	amb. Hindenburg-Wrocław 5	
amb. Mysłowice-Hindenburg	1	1	Hindenburg	
"	1	1	amb. Hindenburg-Wrocław 5	
Katowice	1	1	Hindenburg	bezpośrednio
"	1	1	amb. Hindenburg-Wrocław	
Lubliniec	1	1	amb. Lubliniec-Wrocław	
amb. Katowice — Lubliniec	1	1	"	
amb. Katowice — Sumina	1	1	Ratibor (Raciborz)	
Król. Huta	1	1	Beuthen (Bytom)	
"	1	1	amb. Bytom-Wrocław	
			Norwegja	
Warszawa 1	1	1	Krystjanja	Niemcy — Danja
			***) Rosja**	*) będzie zawarta osobna umowa
			Rumunja	
"	1	—	Bukareszt	
Lwów 2	1	1	"	
"	1	1	Czerniowce (Cernauti)	bezpośrednio
Warszawa 1	1	1	"	
"	1	1	amb. Grigore Ghica Voda Bucaresti	
Lwów 2	1	1	"	
Śniatyn	1	1	Czerniowce	
Załucze	1	1	"	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
			Szwajcarja	
Warszawa 1	1	1	Zurych (Zürich)	Niemcy
Kraków 2	1	1	"	Czechosł.-Niemcy
Warszawa 1	—	1	amb. Zür - Schaffhausen	Niemcy-Czechosł.
Kraków 2	—	1	"	
			Szwecja	
Warszawa	1	1	amb. morski Sassnitz-Tralleborg	Niemcy
			Turcja	
Warszawa 1	1	—	Konstantynopol	Rumunja
Lwów 2	1	—	"	
			Węgry	
Warszawa 1	1	1	Budapeszt 72	
Kraków 2	1	1	"	
Lwów 2	1	1	"	
amb. Kraków — Piotrowice 135	1	1	"	
amb. Lwów — Kraków 16	1	1	"	
amb. Lwów — Kraków 137	1	—	"	
amb. Kraków — Piotrowice 134	1	—	"	
			Włochy	
Warszawa 1	1	1	Tryjest	
Kraków 2	1	1	"	
"	—	1	amb. Wenecja-Udine 189	
Warszawa 1	—	1	"	
"	—	1	amb. Bolonja - Udine 201	
Kraków 2	—	1	"	
"	—	1	Wenecja-Tervisio 203	
Warszawa 1	—	1	"	
"	—	1	Udine	
Kraków 2	—	1	"	
"	—	1	Medjolan	
Warszawa 1	—	1	"	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki		Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
	odprawia	otrzymuje		
			A Z J A	
			Palestyna	
Warszawa 1	1	—	Jaffa	
Lwów 2	1	—	„	
Warszawa	1	—	Jerozolima	
Lwów 2	1	—	„	Rumunja—Turcja
„	1	—	Tel Aviv	droga morska
Warszawa 1	1	—	„	
„	1	—	Haifa	
Kraków 2	—	1	amb. Kantara Haifa	Włochy — Austrja —
Warszawa 1	—	1	„	Czechosłow.
			Syrja	
„	1	—	Bejrut	Rumunja—Turcja droga morska
			Syberja Wschodnia	
„	1	—	Władywostok	Stany Zjednoczone Ameryki północnej
			Japonja	
Warszawa	1	—	Jokohama	„
			A F R Y K A	
			Egipt	
Kraków 2	1	1	Aleksandrja	Włochy — Austrja—
„	—	1	Kaïr	Czechosłow.
„	—	1	Port Said	
			UNJA POŁUDNIOWO-AFRYKAŃSKA	
Warszawa 1	1	—	Kapsztad (Capetown)	Niemcy — Anglja — droga morska
			AMERYKA	
			Stany Zjednoczone Ameryki północnej	
Warszawa 1 i Kra-	1	—	Nowy-York	Niemcy — Holandja
„ ków 2	1	—	Buffalo	lub Belgja — droga
„	1	—	Boston	morska
„	1	—	Brooklyn	
„	1	—	Chicago	
„	1	—	Filadelfja	

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
Warszawa 1 i Kraków 2	1	—	Rochester	
„	1	—	Waszyngton	
Kraków 2	—	1	Nowy-Jork	droga morska-Anglja lub Belgja albo Francja—Niemcy
„	—	1	Boston	
„	—	1	Brocklyn	
„	—	1	Chicago	
„	—	1	Filadelfja	
„	—	1	Paterson	
„	—	1	St. Louis	
„	—	1	Detroit	
			Kanada	
Warszawa 1 i Kraków 2	1	1	Montreal	droga jak Nowy-Jork
„	1	1	Toronto	
„	1	1	Winnipeg	
Lwów 2	1	—	Montreal	
„	1	—	Toronto	
„	1	—	Winnipeg	
			Argentyna	
Warszawa 1	1	1	Buenos Aires	droga morska Francja—Niemcy
			Brazylja	
Warszawa 1	1	1	Rio-de-Janeiro	

Uwaga: Korespondencja do krajów tu niewyliczonych bywa wysyłaną w odsyłkach do jednego z wyżej podanych krajów.

Głównemi urzędami wymiany odsyłek zagranicznych są urzędy pocztowe: Warszawa 1, Kraków 2 i Lwów 2. Nadto w obrocie z Niemcami urzędy wymiany w Poznaniu, Bydgoszczy, Toruniu i Tczewie.

Najważniejszemi drogami, na których wysyłano i otrzymywano odsyłki zagraniczne, były linje kolejowe Warszawa—Poznań—Zbąszyń — Berlin, dla odsyłek do Niemiec, Europy zachodniej, południowo-zachodniej, Skandynawji i Ameryki. Warszawa—Trzebinia—Piotrowice—Bogumin—Wiedeń, względnie Praga—dla odsyłek do Czechosłowacji, Węgier, Austrji i krajów południowo-europejskich.

Warszawa—Toruń —Gdańsk, względnie Toruń — Królewiec dla odsyłek do Gdańska i krajów bałtyckich.

Piotrowice—Kraków—Lwów—Załucze—Czerniowce dla odsyłek do Rumunji i Bułgarji, Turcji i Małej Azji.

Kraków—Oświęcim—Wrocław—Berlin dla odsyłek z Krakowa, Rumunji do Niemiec, Europy zachodniej, południowo-zachodniej, Skandynawji i Ameryki. Kraków—Piotrowice—Bogumin dla odsyłek z Krakowa do Czechosłowacji, Austrji, Węgier i krajów południowo-europejskich oraz z Rumunji do Czechosłowacji i Austrji.

Warszawa —Wilno—Dźwińsk dla odsyłek do Łotwy i Estonji.

Odsyłki lotnicze.

Pocztowy Urząd wymiany w Polsce	Odsyłki odprawia	Odsyłki otrzymuje	Nazwa odsyłki	Droga wysyłania
Warszawa 1	1	1	Paryż	Przewożone są samolotami franko-rumuńskiego towarzystwa żeglugi powietrznej, Warszawa, Krucza 46 Czas eksploatacji od 15 lutego do 31 października *) Przewożone samolotami do Paryża dalej drogą zwykłą
"	1	1	Strasburg	
"	1	1	Praga	
"	1	1	Wiedeń	
"	1	1	Budapeszt	
"	1	—	Bukareszt	
"	1	—	Konstantynopol	
"	1	—	*) Nowy Jork	
"	1	—	*) Montreal	Przewożone samolotami przedsiębiorstwa żeglugi napowietrzn. Aerolloyd Warszawa, Wiejska 14
"	1	1	Gdańsk	
Lwów 1	1		"	

Połączenie pocztowe przez Gdańsk.

Drogą morską z portu gdańskiego jedynie ruch paczkowy z Polski do Anglji i Ameryki oraz odwrotnie odbywał się dosyć regularnie. Z paczkami nadchodziły czasem także odsyłki listowe, które polski urząd pocztowy Gdańsk 1 wysyłał do centrali dla amerykańskich odsyłek listowych w Krakowie.

Dnia 13 listopada 1922 r., zawarło Ministerstwo Poczt i Telegrafów specjalną umowę z towarzystwem żeglugi: Zjednoczona Korporacja bałtycka w Londynie, Filja w Warszawie, co do przewozu z Gdańska do New Yorku paczek i próżnych worków z Polski do Ameryki. Pierwszy transport odpłynął 8 grudnia 1922.

Jest to jedyne przedsiębiorstwo, utrzymujące bezpośrednie połączenie okrętowe Gdańska, a więc i Polski z Ameryką.

Poczta lotnicza.

Oprócz istniejącej od 12 kwietnia 1921 roku pocztowej komunikacji lotniczej na przestrzeni Warszawa—Praga—Paryż, wznowionej 15 lutego 1922 r., zaprowadzono 10 sierpnia 1922 r. komunikację pocztową lotniczą z Wiedniem i Budapesztem, zaś we wrześniu wzgl. październiku tego samego roku komunikację z Bukaresztem i Konstantynopolem. Komunikację tę zawieszono 14 listopada 1922 r.

Dnia 5 września 1922, uruchomiono na mocy umowy zawartej 31 sierpnia 1922 ze spółką „Aerolloyd" przewóz poczty listowej i paczek

samolotami na linji napowietrznej Gdańsk —Warszawa — Lwów, który trwał do 1 grudnia 1922 r.

W roku 1923 rozpoczęła się komunikacja lotnicza na linji Warszawa—Paryż 16 lutego, na linji Gdańsk—Warszawa—Lwów 21 marca, a na linji Warszawa—Wiedeń—Budapeszt 15 kwietnia.

15 maja tegoż roku zaprowadzono odsyłki lotnicze do Belgradu i Bukaresztu.

Nie zaprowadzono połączenia lotniczego z Konstantynopolem w r. 1922, z powodu przewrotów politycznych na Wschodzie.

Inne działy służby pocztowej w obrocie zagranicznym.

Czyniąc zadosyć potrzebom sfer handlowych i przemysłowych, nawiązał polski Zarząd pocztowy rokowania ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej, Kanadą, Anglją i Irlandją, Estonją, Łotwą, Palestyną i W. M. Gdańskiem w sprawie podjęcia obrotu wzajemnego paczkowego. Rokowania te wydały pomyślne wyniki tak, że obecnie do wszystkich prawie państw należących do światowego Związku Pocztowego można wysyłać i otrzymywać od nich paczki.

Te same względy zniewoliły polski Zarząd pocztowy do podjęcia ze wszystkiemi państwami należącemi do Związku pocztowego obrotu listów wartościowych.

Rozpoczęty w maju 1922 obrót przekazowy z Francją rozwija się nader korzystnie, a o rozwoju tym świadczy najlepiej dołączone zestawienie. (Zobacz str. 39).

Doświadczenie pouczyło, że zasady na których oparto obrót przekazowy z Francją są dla Skarbu Państwa bardzo korzystne i przynoszą dochody sięgające kwot miljardowych; to też projektowane swego czasu zaprowadzenie obrotu przekazowego ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej zostanie obecnie zrealizowane i faktyczne zapoczątkowanie tego obrotu jest już tylko kwestją najbliższych tygodni.

Z chwilą zaprowadzenia obrotu przekazowego ze Stanami Zjednoczonymi odpadnie potrzeba utrzymania kosztownego aparatu sortowni listów amerykańskich, przypuszczać bowiem należy, że nadawcy amerykańscy we własnym, dobrze zrozumianym interesie, będą raczej korzystać z obrotu przekazowego niż narażać się na straty wskutek kradzieży pieniędzy, przesyłanych w listach.

Zamierzenia Zarządu pocztowego rozszerzenia obrotu przekazowego w stosunku do innych państw zagranicznych, choćby tylko do najbliższych sąsiadów, nie mogły być narazie zrealizowane, wskutek ustawicznych wahań kursowych obcych walorów—nie mniej jednak sprawa podjęcia obrotu przekazowego z W. M. Gdańskiem, jako placówką dla polskich sfer handlowych b. ważną, musi być w najbliższej przyszłości unormowana.

Obrót przekazowy z Francją.

Rok	Miesiąc	Ilość przekazów	franków	cs.	marek polskich
1922	maj	631	75.223	00	25,981.748
	czerwiec	5.700	703.231	55	246,960.962
	lipiec	3.660	447.753	93	191,397.353
	sierpień	4.590	562.015	95	322,582.263
	wrzesień	6.330	738.337	95	413,542.635
	październik . . .	7.380	881.432	45	658,970.778
	listopad	8.820	996.866	15	999,549.593
	grudzień	10.320	1,059.294	05	1,260,870.579
1923	styczeń	10.650	1,109.198	55	1,693,649.886
	luty	10.110	1,044.454	80	2,443,368.234
	marzec	14.760	1,473.785	41	3,691,385.236
	kwiecień	10.350	1,132.223	99	3,096,486.563
	maj	10.260	1.141.663	25	3,475,690.438

PRZEWÓZ POCZTY.

Przewóz kolejami.

W przewozie poczty kolejami nastąpiło znaczne polepszenie, mimo, że nie wszystkie przeszkody, (brak wagonów pocztowych i braki dotyczące personelu ambulansowego) które w latach poprzednich tamowały organizację komunikacji pocztowej, zdołano w zupełności usunąć.

Dodatni wpływ na komunikację pocztową wywarło ustalenie i ulepszenie połączeń kolejowych, oraz przychylne uwzględnianie potrzeb przewozu poczty przez Zarząd kolejowy. Do należytego zorganizowania kursów pocztowo kolejowych w całym Państwie w znacznym stopniu przyczyniają się konferencje komunikacyjne z współudziałem delegatów wszystkich dyrekcji pocztowych odbywające się raz w roku przed wprowadzeniem nowego planu jazd kolejowych.

Wzrost komunikacji pocztowej w obecnym okresie sprawozdawczym w stosunku do poprzedniego przedstawia się następująco:

Rodzaj połączenia	Kursowało dziennie W r. 1921/1922 od 1/VI—31/V	Kursuje dziennie W r. 1922/1923
Ambulanse urzędnicze	53	76
Ambulanse konduktorskie	102	109
Konwoje pocztowe (przewóz zamkniętych worków przez organy pocztowe)	149	156
Konwoje kolejowe (przewóz poczty listowej przez organy kolejowe) .	85	113
Przewóz poczty w zamkniętych przedziałach	32	32
Razem .	421	486

Przez pomnożenie połączeń pocztowych w bieżącym okresie komunikacyjnym poprawiono komunikację Warszawy z Wilnem i Województwami — łódzkiem, śląskiem, tarnopolskiem, stanisławowskiem, wołyńskiem i poleskiem.

Ponadto stworzono bezpośrednią komunikację pocztową między Poznaniem a Krakowem — przez Śląsk niemiecki, przyspieszając, przez to transport poczty o 12 godzin.

Co do połączeń zagranicznych — zorganizowano w tymże okresie komunikację pocztową Warszawy z Łotwą i Estonją przez Wilno—Zemgale, z Czechosłowacją i krajami południowemi przez Katowice — Dziedzice, oraz z Rumunją przez Lwów—Załucze.

Wagonów dodatkowych (z paczkami) przewieziono w obecnym okresie sprawozdawczym 2013.

Tabor pocztowo-kolejowy.

Jedną z głównych przeszkód, która nie dozwala postawić komunikacji pocztowej na wysokości zadania, jest niedostateczna ilość zdolnych do obiegu wagonów pocztowych.

Wprawdzie Zarząd kolejowy dokłada wszelkich starań, aby wagony pocztowe przyprowadzić do stanu używalności, poddając je gruntownej naprawie, jednak znaczna część taboru pocztowo-kolejowego, wskutek dłuższego obiegu bez konserwacji w czasie wojny została tak zniszczona, że wagony pozornie naprawione po kilku tygodniowym obiegu ulegają nowym uszkodzeniom — w szczególności zagrzewaniom się osi.

Masowe zagrzewania się osi zdarzają się w zimie w czasie mrozów oraz w lecie w czasie upałów. Powoduje to brak wagonów do obiegu i zmusza przełożeństwa ambulansowe do przesyłania poczty w przedziałach wagonów osobowych lub bagażowych. Oczywiście w takich okresach może być przewożona w ambulansach jedynie poczta najpilniejsza (gazety, listy) natomiast inne przesyłki, a przedewszystkiem paczki zalegają w punktach węzłowych, tworząc chwilowe zatory paczkowe. W tych wypadkach paczki wysyła się do właściwych punktów węzłowych wagonami towarowemi, co rzecz naturalna powoduje pewne opóźnienia w transporcie.

Usiłowania Zarządu pocztowego zdążające do usunięcia tych niedomagań przez uzyskanie nowych wagonów, mimo ustawicznych zabiegów nie zostały dotychczas zupełnie zrealizowane z powodu przyczyn niezależnych od Zarządu pocztowego.

Obecny stan ilościowy wagonów pocztowych przedstawia się następująco:

ILOŚĆ WAGONÓW POCZTOWYCH				
	osi			
Przejętych od:	4	3	2	Razem
Austrji	40	5	134	179
Niemiec	3	53	9	65
Rosji	7	5	—	12
Razem .	50	63	143	256
Nowo-wybudowanych przez Państwo Polskie . . .	10	25	—	35
W budowie . .	15	—	—	15
Razem .	75	88	143	306
Potrzebnych do normalnego przewozu poczty (łącznie z zapotrzebowaniem dla rojektowanych od 1/VI 23 ambulansów) . .	95	98	143	336
Niedobór .	20	10	—	30
Przeznaczonych do wycofania z obiegu w najbliższym okresie	12	13	15	40

Niedobór wagonów pocztowych, który obecnie pokrywa się wagonami pocztowo-bagażowemi, będzie usunięty stopniowo w miarę przyznania kredytów na ten cel Zarządowi kolejowemu.

Budowę 40 wagonów w miejsce przeznaczonych do wycofania z obiegu przewiduje Zarząd pocztowy w okresie pięcioletnim.

Przewóz poczty drogami kołowemi.

Warunki przewozu poczty drogami kołowemi w roku sprawozdawczym nie zmieniły się na lepsze. Koszty utrzymania środków przewozowych w związku z ogólnym wzrostem drożyzny stale wzrastają. Wzrastają również wymagania przedsiębiorców, którzy, licząc się z ciągłym postępem drożyzny, stawiają żądania nieraz wyższe, niż to usprawiedliwia faktyczny wzrost kosztów utrzymania środków przewozowych w danym czasie.

Z tych względów Ministerstwo Poczt nie mogło przeprowadzić rozpoczętej w swoim czasie likwidacji własnych (rządowych) przedsiębiorstw przewozowych, które pomimo nieco kosztowniejszej gospodarki, stanowią jednak dość poważną konkurencję prywatnym przedsiębiorstwom.

Rozwój komunikacji samochodowej, postępuje bardzo powoli. Dotychczas ani jedna linja samochodowa nie zdołała utrzymać regularnej komunikacji, tak, że poza kilku wypadkami Zarząd pocztowy nie może korzystać prawie zupełnie z tego rodzaju komunikacji. Również nie przybyło w roku sprawozdawczym żadnych nowych linji kolejowych.

Mimo tak niesprzyjających okoliczności komunikację pocztową drogami kołowemi znacznie polepszono tak pod względem ilościowym, jako też i jakościowym.

Koszty transportu poczty drogami kołowemi, nie licząc własnych przedsiębiorstw, wyniosły w roku 1922 — 320.000.000 mkp. i stale wzrastają. I tak kiedy w lutym 1922 wynosiły one 12.500.000 to już w lutym roku 1923 — wynosiły 125.000.000 mkp. czyli wzrosły 10-cio krotnie.

IV.

DZIAŁ TELEGRAFICZNO - TELEFONICZNY.

Służba techniczna.

Na podstawie materjału, oświetlonego przez obrady Zjazdu technicznego, odbytego w Warszawie w grudniu 1921 r., przystąpiono do ustalenia zasad organizacji wykonawczej służby technicznej, jednolitej dla całego państwa. Organizacja tej gałęzi służby w b. trzech zaborach wykazywała z natury rzeczy wiele analogji, w wielu punktach jednak znaczne różnice. Posiadała ona atoli jedną cechę wspólną, mianowicie system pewnych, w ten lub inny sposób zorganizowanych, okręgów terytorjalnych. Zachowując istotną cechę organizacyjną, jednolity ustrój wykonawczej

służby technicznej oparto również na zasadzie okręgowej, dzieląc obszar dyrekcyjny na Techniczne Zarządy Telegrafów i Telefonów. Każdy Zarząd na obszarze, który obejmuje, ma za zadanie utrzymać w sprawności wszelkie urządzenia techniczne telegrafu i telefonu. Z pod kompetencji Zarządów wyjęta jest jednak pewna ilość samoistnych urzędów telegraficznych i telefonicznych, które ze względu na rozmiar i rodzaj swych urządzeń posiadają własną, organizacyjnie z niemi złączoną, służbę techniczną. Urzędami takiemi są obecnie: Urząd Telefonów Międzymiastowych w Warszawie, Urzędy Telegraficzne w Warszawie, Łodzi, Poznaniu-Bydgoszczy, Grudziądzu i Toruniu oraz Urzędy radjotelegraficzne w Poznaniu, Krakowie i Grudziądzu.

Organizowanie Techn. Zarządów nie jest jeszcze uskutecznione we wszystkich okręgach dyrekcyjnych. Gdzieniegdzie panuje jeszcze stan przejściowy. Przyczyna leży w znacznym braku odpowiednio kwalifikowanego personelu technicznego, który to brak daje się odczuwać nadzwyczaj ujemnie.

Ustalenie zasady ustroju wykonawczej służby technicznej jest dopiero pierwszym krokiem w pracy organizacyjnej. W organizacji służby występuje jednak cały szereg zagadnień szczegółowych, których uregulowanie będzie wymagało dalszej pracy.

Szkolnictwo techniczne.

Wspomniany wyżej brak kwalifikowanego personelu technicznego stoi na przeszkodzie należytemu postawieniu służby. Przyczyna braku leży w tem, że publiczne średnie szkolnictwo techniczne w Polsce jest wogóle rozwinięte w rozmiarach zupełnie niewystarczających. Los ten jest udziałem również szkolnictwa elektrotechnicznego, w szczególności zaś szkolnictwa z dziedziny telegrafji i telefonji, które jest prawie zupełnie zaniedbane. Kwestja wyszkolenia personelu technicznego stała się w instytucji poczt i telegrafów sprawą piekącą, co uwydatniło się już na wspomnianym Zjeździe technicznym w r. 1921.

Celem choćby częściowego usunięcia złego stanu rzeczy, w granicach, nie przekraczających jego możności, Ministerstwo Poczt i Telegrafów, po ustaleniu zasad co do kwalifikacji, wymaganych przy przyjęciu kandydatów do służby technicznej, zaprowadziło dla praktykantów w tej służbie podstawowy egzamin techniczny, poprzedzony trzymiesięczną praktyką przy robotach linjowych oraz 9-cio miesięcznym kursem. Kursy te i egzaminy odbywają się przy Dyrekcjach Poczt i Telegrafów.

Podstawowy egzamin techniczny i odnośny kurs obejmuje wiadomości wymagane od urzędnika technicznego telegrafu i telefonu w zakresie, jak sama nazwa wskazuje, podstawowym. Utrzymany jest na poziomie średnim.

Programem odnośnego egzaminu oraz kursu objęte są następujące przedmioty: część ogólna, fizyka ogólna, elektryczność i magnetyzm,

telegrafja, telefonja, radjotelegrafja, budowa i konserwacja linji telegraficznych i telefonicznych, nauka ruchu telegraficznego i telefonicznego, prace warsztatowe, ratownictwo.

W roku sprawozdawczym urządzono podstawowe kursy techniczne, zbiorowe, t. j. każdy dla kandydatów z kilku okręgów dyrekcyjnych, w trzech miastach, mianowicie w Warszawie, we Lwowie i w Poznaniu. Powyższy egzamin rozciągnięto również i na tych urzędników technicznych niższych stopni służbowych, których kwalifikacje zawodowe wymagają uzupełnienia. Zrewidowano kwalifikacje ogółu urzędników technicznych do IX stopnia służbowego włącznie i na niektórych z nich nałożono obowiązek złożenia podstawowego egzaminu technicznego w całości lub z ulgami.

Przewiduje się, iż podstawowy egzamin techniczny będzie dawał uprawnienie do osiągnięcia stanowisk do IX stopnia służbowego włącznie, dla osiągnięcia zaś stanowisk w wyższych stopniach służbowych obowiązywać będzie egzamin drugi. W toku są też prace nad wprowadzeniem kierowniczego egzaminu technicznego, któryby dawał uprawnienia do osiągnięcia wyższych stanowisk w technicznej służbie wykonawczej i podreferendarskiej.

W granicach swej możności Ministerstwo Poczt i Telegrafów dąży do podniesienia poziomu wykształcenia zawodowego swych urzędników technicznych średniego typu. Sprawa może być jednak z zupełnie pomyślnym skutkiem rozwiązana dopiero wtedy, gdy publiczne średnie szkolnictwo zawodowe, elektrotechniczne, będzie w Polsce postawione należycie i uwzględniać będzie również dział telegrafji i telefonji.

Sprawa kształcenia inżynierów - teletechników.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów zainteresowało się również sprawą wyszkolenia inżynierów, fachowców w dziale teletechniki, t. j. w dziale telegrafji, telefonji, radjotelegrafji, sygnalizacji, znaczny bowiem brak inżynierów w jego resorcie odbija się nadzwyczaj niekorzystnie na toku służby. Przyczyna tego braku oprócz niskiego wymiaru uposażeń urzędniczych, która to kwestja leży poza sferą decyzji Ministerstwa Poczt i Telegrafów, spowodowana jest znikomą wogóle ilością inżynierów-teletechników w społeczeństwie. Wprawdzie Politechniki warszawska i lwowska wydają corocznie pewną ilość inżynierów-elektryków, jednak inżynierowie ci na ogół poświęcają się technice prądów silnych. Teletechnika na Politechnikach w Polsce traktowana jest jeszcze w rozmiarze zbyt szczupłym w stosunku do jej pola działania.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów, jako najwięcej w sprawie tej zainteresowane, przeprowadziło akcję przygotowawczą, poczem zainicjowało konferencję szerszą, poświęconą kwestji kształcenia inżynierów-teletechników. Dwudniowa konferencja odbyła się z końcem lutego 1923 r. W konferencji tej wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Poczt

i Telegrafów, Ministerstwa Kolei Żelaznych, Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Spraw Wojskowych, MinisterstwaW. R. i Oświecenia Publicznego, Politechniki Warszawskiej i Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich. Konferencja oświetliła dokładnie sprawę i doprowadziła do uzgodnienia poglądów. Uznano, że sprawę kształcenia inżynierów-teletechników należy traktować jako konieczność państwową. W rezultacie powięto szereg uchwał.

Uchwały te żądają rozszerzenia programu działu teletechnicznego na Politechnice warszawskiej, utworzenia odrębnego Wydziału elektrotechnicznego i katedry teletechniki na Politechnice lwowskiej, utworzenia instytutu doświadczalnego z dziedziny prądów słabych i szybkozmiennych, przygotowania fachowców dla przemysłu krajowego z tejże dziedziny. Opracowanie programów naukowych oddano w ręce Politechniki warszawsskiej, przeprowadzenie sprawy Ministerstwu W. R. i Oświecenia Publicznego, w którego kompetencji leżą kwestje wyższego szkolnictwa.

Zrealizowanie powyższych uchwał, ujmujących całość zagadnienia niewątpliwie postawiłoby sprawę kształcenia inżynierów-teletechników na należytym poziomie. Przy odpowiedniej akcji możnaby sprawę posunąć znacznie, począwszy już od roku naukowego 1923/24 na Politechnikach.

Sprawa znajduje się obecnie w ręku Ministerstwa W. R. i Oświecenia Publicznego, od ktorego przedewszystkiem zależy jej rozwiązanie

Wykupno miejscowych sieci telefonicznych w miastach prowincjonalnych b. zaboru rosyjskiego.

W okresie sprawozdawczym oszacowano i wykupiono od b. prywatnego koncesjonarjusza miejscową sieć telefoniczną w Kaliszu.

Akcja wykupna takich sieci dobiega do końca, pozostaje bowiem jeszcze do oszacowania i wykupna jedynie miejscowa sieć telefoniczna w Równem na Wołyniu.

Budowa i eksploatacja linji telegraficznej Indo-Europejskiej.

Koncesjonowane przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów prywatne przedsiębiorstwo dla budowy i eksploatacji linji telegraficznej indo-europejskiej, rozpoczęło na wiosnę roku 1922 budowę tej linji i ukończy ją przypuszczalnie w połowie roku 1923.

Przedsiębiorstwu temu wydzierżawiło Ministerstwo w okresie sprawozdawczym jeden przewód telegraficzny państwowy aż do ukończenia budowy własnych linji Towarzystwa, a to celem rozpoczęcia eksploatacji ze wschodem. Towarzystwo to, urządziwszy w budynku głównego telegrafu państwowego w Warszawie swoją centralę telegraficzną, opatrzoną w aparaty szybkodziałające typu Wheatstone'a, prowadzi już obecnie korespondencję telegraficzną dość ożywioną z Warszawy z Teheranem i Indjami Wschodniemi, pośrednicząc w ten sposób za pomocą warszawskiej swej stacji między Anglją a pomienionymi krajami wschodnimi.

Ujednostajnienie warunków technicznych dla materjałów i aparatów telegraficznych i telefon.

Opracowane zostały warunki techniczne na drut bronzowy, i kabel telefoniczny obołowiony.

W opracowaniu są warunki techniczne na aparaty telefoniczne.

Słownictwo techniczne.

Jest w opracowaniu nomenklatura części składowych aparatu telegraficznego „Morsé" i stukawki oraz aparatu telefonicznego.

Przepisy bezpieczeństwa przy skrzyżowaniach i równoległym przebiegu przewodów o prądzie stałym i silnym.

Zapoczątkowane w poprzednim okresie sprawozdawczym opracowanie przepisów bezpieczeństwa przy skrzyżowaniach i równoległym przebiegu przewodów o prądzie słabym i silnym zostały ukończone i przesłane Ministerstwu Robót Publicznych.

Opracowano również kwestję uprawnień na urządzenia elektryczne prądów silnych.

Na podstawie tych dat Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem P. i T. wyda rozporządzenie wykonawcze do ustawy elektrycznej.

Udzielenie koncesji Polskiej Akcyjnej Spółce Telefonicznej = dawniej „Cedergren".

Na podstawie statutu Spółki Akcyjnej pod nazwą: „Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna", zatwierdzonego przez Ministra Przemysłu i Handlu i Ministra Skarbu dnia 23 maja 1922 r., Ministerstwo Poczt i Telegrafów udzieliło na zasadzie ustawy o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu pomienionej Spółce koncesji na budowę, przebudowę i eksploatację sieci telefonicznych miejscowych w Warszawie, Łodzi, Lwowie, Borysławiu wraz z zagłębiem naftowem, Sosnowcu wraz z zagłębiem węglowem, Lublinie i Białymstoku na 25 lat od dnia 1 lipca 1922 r.

Spółka ta w której rząd bierze udział jako akcjonarjusz posiadający $^3/_7$ kapitału akcyjnego, dawne Towarzystwo Telefoniczne „Cedergren" jako akcjonarjusz posiadający również $^3/_7$ kapitału akcyjnego, oraz kapitał prywatny w $^1/_7$ kapitału akcyjnego, objęła wymienione wyżej sieci telefoniczne we własne posiadanie i zarząd z dniem 1 lipca 1922 r.

W myśl warunków zastrzeżonych koncesją Spółka przystąpiła w wymienionych miejscowościach do budowy nowych central telefonicznych o polu wielokrotnem i centralnej baterji do naprawy zniszczonych poważnie w czasie wojny przewodów telefonicznych napowietrznych i kablowych oraz do ich powiększenia.

Akcję w tym kierunku podzieliła Spółka na dwa okresy: pierwszy wcześniejszy, mający za zadanie wszystkim sieciom wniesionym do przedsiębiorstwa jako aport rządowy, które ucierpiały bardzo wskutek

operacji wojennych, t. j. w Łodzi, Lwowie, Lublinie, Sosnowcu, Borysławiu i Białymstoku, zapewnić w stosunkowo nie długim czasie zatamowany wojną rozwój naturalny, pod względem przyłączenia pewnej najkonieczniejszej ilości abonentów telefonicznych, drugi późniejszy, bardziej planowy, którego zadaniem będzie budowa osobnych budynków na pomieszczenie central telefonicznych najnowszego typu i rozszerzenie poszczególnych sieci do rozmiarów zaspakajających w zupełności potrzeby komunikacji telefonicznej w wymienionych miejscowościach.

Nowe połączenie telegraficzne i telefoniczne.

W okresie sprawozdawczym wybudowano nowe bezpośrednie międzymiastowe połączenia telefoniczne: Warszawa—Katowice 2, Warszawa—Bydgoszcz 1, Warszawa—Wilno 1, Warszawa—Grudziądz 1, Warszawa—Wołkowysk 1. Wobec zwiększenia się ilości rozmów, urządzono dodatkowe połączenia telefoniczne między miastami, które połączenia telefoniczne już posiadały: Warszawa—Gdańsk drugie połączenie, Warszawa—Sosnowiec drugie połączenie, Warszawa—Kraków trzecie połączenie i Łódź—Poznań drugie połączenie. Rozszerzono centralę telefoniczną w Krakowie o 600 numerów i przystąpiono do rozszerzenia centrali w Katowicach. Ponadto wybudowano cały szereg krótszych połączeń telefonicznych wewnątrz państwa i na kresach wschodnich, oraz wybudowano kilka sieci telefonicznych dla sejmików powiatowych i przyłączono do sieci państwowej około 1000 abonentów prywatnych.

W dziedzinie telegrafu urządzono bezpośrednie połączenie telegraficzne między Poznaniem i Lwowem i między Poznaniem i Krakowem. Ustawiono szybkodrukujące wielokrotne aparaty Baudot'a dla komunikacji Warszawy z Wilnem. Wykonano kilka mniejszych budów celem przygotowania przewodów dla komunikacji Polski z Rosją. Ponadto przez odbudowanie zniszczonych i wybudowanie nowych linji cały szereg miejscowości na kresach wschodnich został połączony telegrafem z resztą Państwa.

RADJOTELEGRAF.

Budowa radjocentrali transatlantyckiej w Warszawie.

W okresie sprawozdawczym wykonano:

W ciągu ubiegłego roku sprawozdawczego budowę poszczególnych części radjocentrali częściowo ukończono, częściowo doprowadzono do stanu końcowego.

I. Stacja nadawcza na terenie fortu II A.

W końcu marca 1922 r. przystąpiono do pierwszych robót związanych z budową dwu budynków stacyjnych — silnicowego i radjonadawczego i fundamentów pod wieże. Budowę gmachów ukończono

w ciągu jednego sezonu budowlanego i zaopatrzono je w instalacje centralnego ogrzewania, co umożliwiło prowadzenie robót montażowych w budynkach w ciągu zimy. Budowę 40 fundamentów pod wieże ukończono w początkach października. Oprócz budynków wykonano szereg fundamentów pod maszyny: pod silnik Diesel'a 750 konny, turbogenerator o mocy 500 kw., 2 alternatory wysokiej częstotliwości syst. Alexanderson'a, następnie wykonano fundamenty pod różne drobne maszyny: pomocnicze urządzenia wewnątrz budynków i pod różne urządzenia zewnętrzne. Również wykonano betonową sadzawkę dla urządzenia kondensacyjnego parowej turbiny, betonowy basen dla chłodni wieżowej i zewnętrzny żelazobetonowy zbiornik dla ropy o pojemności 118 m^3.

Montaż 10 żelaznych wież o całkowitej wysokości 126.5 m. został rozpoczęty przez firmę „K. Rudzki i S-ka" w końcu maja ubiegłego roku i ukończony w kwietniu b. r.

Montaż kotła rozpoczęto w drugiej połowie października, montaż w hali maszyn w końcu listopada. montaż maszyn i aparatów w budynku radjonadawczym w początkach października 1922 r.

Montaż kotła wykonywany przez f. „W. Fitzner i K. Gamper" został ukończony, z wyjątkiem instalacji pomp zasilających przewodów parowych. Na ukończeniu znajduje się obmurowywanie kotła. Kocioł zaopatrzono w instalację sztucznego ciągu. Ukończono również znajdującą się w kotłowni instalację ogólnego wodozasilania czerpiącego wodę przy pomocy 2 pomp wodnych z dwu studzien rurowych wykopanych około kotłowni.

W hali maszyn ukończony został montaż tablicy rozdzielczej, przewodów kablowych i połączeń. Montaż silnika Diesel'a i parowej turbiny znajduje się na ukończeniu. Odbywa się montaż akumulatorów.

W budynku radjonadawczym ustawiono 2 alternatory wysokiej częstotliwości syst. Alexanderson'a, pomocnicze motorgeneratory, aparaturę wysokiej częstotliwości, tablice rozdzielcze, transformatory pompy wodne i powietrzne kompressory. Obecnie odbywa się montaż połączeń na tablicach rozdzielczych. Warsztat poruszany przez przenośny aggregat benzynowy pracuje dla celów montażu.

W miesiącu sierpniu, wrześniu, październiku i listopadzie 1922 r. wykonano część robót montażowych zewnętrznych: założono system uziemienia na terenach 7 wież, ustawiono część słupów dla nadziemienia, zmontowano 6 zwojnic nastrojczych, wieżyczki dla drutów opadowych anten, pomosty dla urządzeń do topienia lodu z drutów anten, chłodnię. Ogrodzono również teren stacji parkanem z drutu kolczastego. W marcu i kwietniu b. r. wznowiono zewnętrzne roboty montażowe: ukończono ustawianie słupów nadziemienia, przystąpiono już do montażu ostatniej zwojnicy nastrojczej i do ukończenia systemu uziemienia.

Odbywa się naciąganie drutów na słupach nadziemienia i rozpoczęto zawieszanie na wieżach drutów anten.

W marcu b. r. przystąpiono również do budowy dwu domów mieszkalnych, budowę których wykonywuje „Polskie Towarzystwo Budowlane".

II. Stacja odbiorcza w Grodzisku.

Roboty budowlane i montażowe na stacji odbiorczej zostały już całkowicie ukończone, i od stycznia r. b. stacja jest gotową do użytku. Stacja posiada 3 komplety odbiorników i 3 anteny, z których jedna składa się z 2 drutów miedzianych przeciągniętych na zwykłych słupach telegraficznych na długości 17 klm., dwie zaś inne są antenami ramowymi. Obecnie na stacji odbiorczej odbywa się szkolenie personelu odbiorczego.

III. Centralne Biuro Operacyjne w gmachu Państwowego Telegrafu w Warszawie.

Po pokonaniu różnych trudności związanych z otrzymaniem potrzebnego dla Centralnego Biura Operacyjnego lokalu, został przeprowadzony gruntowny remont lokalu i przystosowanie go do jego przeznaczenia. Obecnie roboty montażowe znajdują się na ukończeniu: zainstalowane zostały aparaty do automatycznego nadawania i odbioru sygnałów radjotelegraficznych, urządzenia kontrolujące, przetwornice dostarczające potrzebną energję, akumulatory i t. p.

Eksploatacja radjostacji o europejskim zasięgu.

Po przeróbkach technicznych zaprowadzono obsługę posiadanych przez Ministerstwo P. i T. w Poznaniu i Grudziądzu radjostacyj wprost z urzędu, co dodatnio wpłynęło na wymianę radjokorespondencji. Nawiązano łączność i wymianę bezpośrednią prócz wymienionych w zeszłorocznem sprawozdaniu Nr. 21 Dz. Urz. M. P. i T. z Włochami i Szwajcarją. W związku z tem wyznaczono każdej radjostacji odpowiedni czas dla korespondencji, oraz radjostację zagraniczną dla wymiany tej korespondencji.

Opracowano projekt noweli do ustawy o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu, przewidujący wydawanie koncesyj na urządzenia radjotelegraficzne i radjotelefoniczne, oraz projekt rozbudowy sieci radjotelegraficznej; w związku z tem planowano przejście radjotelegrafu na przedsiębiorstwo państwowe z własnym oddzielnym budżetem.

Prowadzono w dalszym ciągu likwidację z zagranicą wymiany radjotelegraficznej, prowadzonej przez władze wojskowe do 1921 roku.

Szkolnictwo radjotelegraficzne.

W okresie sprawozdawczym popierano sprawę szkolnictwa radjotelegraficznego, wypożyczając Szkole Y. M. C. A. przyrządy i aparaty zakupione specjalnie w tym celu na sumę 3.000.000 mk.

Rozpoczęto prace w celu wydania całkowitego podręcznika dla administrowania radjostacjami, których nazwę ostatecznie ustalono jako „urzędów radjotelegraficznych".

Porozumiano się z M. W. R. i O. P. co do utworzenia przy państwowej szkole technicznej im. Wawelberga i Rotwanda pododdziału dla radjotechników oraz co do otwarcia kursów radjotelegrafistów.

Państwowy Komitet Radjotechniczny. W okresie sprawozdawczym P. K. R. odbył 3 posiedzenia, poświęcone sprawie noweli do ustawy o radjotelegrafie oraz rozporządzeniu wykonawczemu do tej-że noweli.

V.
DZIAŁ RACHUNKOWOŚCI.

Okres sprawozdawczy stanowi w rachunkozdawstwie M. P. i T. pewien postęp naprzód, mimo, że trudności i przeszkody były może nie mniejsze, niż w poprzednich okresach, do zwalczenia. Trudności te były bądź te same, bądź też już nowej natury.

Z początkiem tego okresu przyłączone zostały Śląsk Górny i Wileńszczyzna. Przybyły więc dwa nowe okręgi: pierwszy z walutą niemiecką o zmiennym kursie i przepisami niemieckiemi pod kierownictwem osobnego Inspektoratu Poczt i Telegrafów na prawach Dyrekcji okręgowej, jako władzy I instancji, drugi poddany został pod zarząd Dyrekcji Poczt i Tel. w Grodnie, zawiadującej okręgiem grodzieńskim, a od 1/I b. r. złączony został z tym ostatnim w jeden okręg wileński.

W obu tych nowych okręgach wprowadzono ten sam system rachunkowy, który był i jest w użyciu w innych okręgach.

Wprowadzenie tego systemu do urzędów w Wileńszczyźnie nie stanowiło zbyt wielkiej trudności, gdyż system ten był tam znany już wcześniej w r. 1919 i 1920, trudność istniała tylko dla Dyrekcji, która musiała prowadzić odrębne księgi dla Wileńszczyzny i dla Grodzieńszczyzny i dokonywać rozrachunków między temi okręgami, a więc podziału kredytów i wydatków oraz regulować rachunki b. Zarządu Pocztowego b. Litwy Środkowej. Daleko większa trudność zachodziła na Górnym Śląsku i to dwojakiego rodzaju: w przystosowaniu, obowiązujących tam dotąd przepisów niemieckich do nowego systemu, zupełnie odmiennego, oraz przysposobieniu odpowiedniem personelu tamtejszego a następnie w budżetowaniu i składaniu rachunków.

Budżetowanie, to jest cała gospodarka finansowa, zorjentowanie się w wydatkach, w dochodach, ustalenie kredytów, było utrudnionem ze względu na odmienną walutę i to o zmiennym kursie, kredyty bowiem oraz wydatki i inne obroty musiały być przeliczane na walutę polską dla uzyskania wyrazu w ogólnym budżecie i bilansie M. P. i T., oraz ze względu na rozrachunki z innemi władzami i instytucjami tem więcej, że od lutego 1923 r. wprowadzono na Śląsku także i walutę polską.

Przeliczenie marek niemieckich na polskie, odbywało się według czterech różnych kursów miesięcznie, trzy kursy były dekadowe, ustalane co 10 dni dla wpłat i wypłat kasowych, a czwarty był rachunkowy przeciętny z tych trzech, do przeliczenia wszystkich obrotów za cały, miesiąc.

Oczywiście wskutek zmiany kursu wynikały różnice z przeliczenia, które stanowiły zysk lub stratę na walucie niemieckiej i były zarachowywane na dochód względnie rozchód Ministerstwa Skarbu.

Ponieważ wartość waluty niemieckiej spadała, okazała się strata pod koniec r. 1922 dochodząca ogółem do 345,000,000 mkp.

Podobne trudności walutowe, jakkolwiek w mniejszym stopniu, zachodzą także w Gdańsku, gdzie istnieje polski urząd pocztowy w porcie, oraz Dyrekcja Poczt i Tel., jako jego przełożona władza i równocześnie przedstawicielstwo M. P. i T. do spraw ruchu pocztowego i telegraficznego z Zarządem W. M. Gdańska i spraw przewozu poczty morzem.

Sprawa walutowa jest tu o tyle prostsza, że dotyczy tylko jednego urzędu, mającego ruch i obroty ograniczone i pokrywające wydatki swoje i dyrekcji przeważnie zasiłkami pobieranemi z P. K. K. P. za pośrednictwem Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku na rachunek P. K. O. w Warszawie.

Zatem marki niemieckie mogą być przeliczane podług kursu, według którego przerachowała P. K. K. P. te zasiłki.

Ponadto były i są jeszcze trudności ogólnego znaczenia, będące udziałem wszystkich okręgów, a wynikające z ogólnego stanu finansowego w Państwie, a więc: wskutek spadku waluty polskiej i wzrostu drożyzny wyłoniły się warunki, uniemożliwiające wprost racjonalną i planową gospodarkę budżetową. Kredyty bowiem, które miały starczyć na cały rok, okazały się niewystarczającemi już po kilku miesiącach. Uzupełnianie ich i powiększanie szło zawsze opornie i z wielkiem opóźniem ze względów oszczędnościowych i administracyjnych, tak, że niemożliwem było wprost nieprzekraczanie kredytów, co więcej, nieprzyznawanie kredytów dostatecznych na czas, częstokroć było powodem dużych strat i niedoborów budżetowych zwłaszcza przy regulowaniu rozrachunków zagranicznych w obcych walutach, skutkiem nagłego i nie pomiernego spadku waluty polskiej w stosunku do tych obcych walut.

Skutkiem tego spadku wynikły inne trudności, mianowicie manipulacyjne. Wzrost bowiem ciągły wydatków i wszystkich obrotów do niebywałych wprost przedtem sum powodował trudności w liczeniu i zestawieniu tychże obrotów. Druki, dotychczas wystarczające, częstokroć okazywały się teraz za szczupłe.

Szczególnie dało się to odczuć przy likwidowaniu poborów służbowych obliczanych według systemu wprowadzonego w r. 1920, a który to system obecnie okazał się zbyt uciążliwym i niestosownym. System ten sam przez się już w r. 1920 był skomplikowany, dzielił bowiem

pobory na szereg należności z różnego tytułu, należności zaś te składały się z nieruchomej mnożnej i ruchomego mnożnika. Podwyższanie tego mnożnika okazało się z czasem nieaktualne i zaczęto zwiększać pobory dodatkami procentowemi. Liczba tych dodatków procentowych (obliczanych zawsze od ostatnich poborów łącznie z poprzedniemi dodatkami) tak wzrosła, że dzisiaj trzeba nadmiernej pracy, aby skontrolować, czy wszystkie pobory zostały należycie obliczone i zalikwidowane, lub obliczyć komuś zaległe pobory.

Dodatki zaś te wzrastają i powtarzają się co miesiąc, czasem dwa razy na miesiąc. Wspomnieć jeszcze należy o skombinowanem obliczaniu podatku dochodowego od poborów i od dodatków do nich. Wskutek tego obliczanie i likwidowanie poborów a następnie sprawdzanie ich wypłat tak obarcza wydziały rachunkowe zwłaszcza w dyrekcjach większych okręgów o liczniejszym personelu, że te stają się nieraz wprost oddziałami do likwidowania poborów ze szkodą dla innych działów służby rachunkowej, których personel musi być użyty częstokroć do pomocy dla oddziału poborów.

Pozatem były i są jeszcze trudności natury więcej organizacyjnej i administracyjnej wskutek nieuregulowania jeszcze wielu spraw, od których rachunkowość jest zależna.

I tak nieujednostajnione jeszcze są przepisy personalne, gospodarcze i techniczne, które są różne w każdej dzielnicy Państwa a nawet w każdym okręgu pod niektóremi względami. Wystarczy wspomnieć że inny system płac jest na Górnym Śląsku, niż gdzieindziej, inny sposób zaopatrywania urzędów w Małopolsce w przedmioty kancelaryjne i w inwentarz oraz rozrachunku z tego tytułu a inny w b. Kongresówce i w Wielkopolsce, całkiem odmienna jest organizacja służby technicznej rozrachowywanie się kierownictw budów z dyrekcjami okręgowemi, niż w reszcie Polski, duże także istnieją różnice między tą organizacją w okręgach środkowych, a organizacją w okręgach południowych Państwa.

Ponadto wymaga uregulowania sprawa kredytów i wydatków na budowę, remont, zakup budynków i gruntów. Kredyty bowiem otwarte są dla M. P. i T. i w jego budżecie, dysponuje jednakże niemi Ministerstwo Robót Publicznych. Wydatki zaś czyni Min. Poczt i Tel. i Min. Robót Publicznych, względnie ich dyrekcje okręgowe. Sprawę tę uregulowano obecnie w ten sposób, że wydatki czynione przez M. P. i Tel. na rachunek powyższych kredytów są obecnie zapisywane jako wydatki Min. Robót Publicznych, tem więcej, że dochody t. j. komorne, z tych budynków państwowych, własnych, również zaliczane są na dochód tegoż Ministerstwa. Natomiast dochody t. j. komorne, z budynków wynajętych i opłacanych przez M. P. i T. uważane są za zwroty wydatków M. P. i T.

Ponadto rachunkowość pocztowa zależną jest także od rachunkowości skarbowej. Tu nadminić należy, że stosunek ten uregulowany

został ostatecznie w październiku 1922 w ten sposób, że urzędy pocztowe otrzymały charakter specjalnych kas państwowych, które mogą przyjmować dochody i uskuteczniać wypłaty nie tylko na rachunek swego budżetu, lecz i budżetu innych ministerstw, a kasy skarbowe mogą w niektórych wypadkach przyjmować dochody na rzecz M. P. i T. Rozrachunek z tego tytułu dokonywany jest w ten sposób, że kasy skarbowe uwiadamiają Dyrekcje Poczt o przyjętych na ich rachunek wpływach, te Dyrekcje zaś przesyłają Izbom Skarbowym na 25-tego po miesiącu sprawozdawczym sprawozdania rachunkowe z wszystkich dochodów i wydatków do zapisania.

Oprócz tego Izby Skarbowe a obecnie także i Ministerstwo Skarbu otrzymują od tych dyrekcji na 10-tego dnia po miesiącu sprawozdawczym zestawienia ogólne dochodów i wydatków dla wcześniejszego zorjentowania się w stanie finansowym Zarządu pocztowego a zarazem i w ogólnym stanie budżetu państwowego.

Dotąd kasy skarbowe przyjmując wpłaty na rachunek M. P. i T. niezawiadamiały M. P. i T. lub Dyrekcyj Poczt o tem, lub zawiadamiały zapóźno i wskutek czego wiele dochodów przepadło dla budżetu pocztowego nie będąc zapisanemi przez te dyrekcje, zwłaszcza wpływy nieokreślone dokładnie przez wpłacających a zatem zarachowane w kasach skarbowych jako depozyty a następnie przeprowadzone po skończeniu się okresu do dochodów Min. Skarbu. Na dochód Min. Skarbu zapisywano także tam zwroty z wydatków budżetowych M. P. i T. nie skompensowane, nie zarachowane w swoim czasie na wznowienie kredytu lub też do § 9/2 dochodów M. P. i T.

W kwietniu 1923, uregulowaną już została sprawa rent wojskowych, inwalidzkich, jedna z większych bolączek Zarządu Pocztowego w Wielkopolsce i główna przyczyna niedoboru budżetowego tegoż i zadłużenia się M. P. i T. w P. K. O.

Zarząd ten bowiem nie tylko wypłacał te renty z gotówki pobieranej z P. K. K. P. na rachunek P. K. O. i w ten sposób obdłużał rachunek ten sumami miljardowemi, których nie zwracano, lecz także prowadził całą administrację i rachunkowość związaną z tą wypłatą, opłacając z własnych kredytów i na własny rachunek liczny personel.

Renty te przechodzą obecnie całkowicie do Ministerstwa Skarbu.

Rozrachunek z P. K. O. również nie wszedł jeszcze na normalne tory, a to wskutek późnego nadsyłania zestawień z P. K. O. do szczegółowej kontroli i uzgodnienia w M. P. i T. z przeglądami obrotów urzędów pocztowych. Jednakże i tu nastąpiła już poprawa tak, że już jest nadzieja rychłego dojścia do normalnego stanu.

Mimo wszystkie braki, przeszkody i trudności, zaległości zostały już przeważnie wyrobione i aparat rachunkowy wkracza już coraz pewniej na ubite do pewnego stopnia tory.

Zamknięcia ogólne zostały już sporządzone w roku zeszłym za okres najcięższy od 1/VII—1919 do 31/III—1920 i tymczasowe za r. 1921.

Brak jeszcze zamknięć jednej dyrekcji za r. 1921 i 1922, są one jednakże już na ukończeniu, tak, że w ciągu najbliższych miesięcy pozostałe ogólne zamknięcia zostaną bez przeszkody sporządzone, co znaczy, że wszystkie zaległości rachunkowe tak w dyrekcjach okręgowych jak w M. P. i T. będą już należały do przeszłości.

VI.
DZIAŁ GOSPODARCZY.

Dostarczanie materjałów i przedmiotów potrzebnych do rozwoju i utrzymania ruchu pocztowego.

Nadzieje Ministerstwa wyrażane w dwu sprawozdaniach za lata ubiegłe, że niedaleką już może jest chwila, w której dostawnictwo pocztowe będzie mogło wejść na normalne tory, niestety, nie sprawdziły się w zupełności. Warunki walutowe utrudniły i utrudniają dalej należyty rozwój tej gałęzi administracji.

Każdorazowo poszczególne zapotrzebowania wymagają osobnych rozpraw ofertowych, a co zatem idzie powodują potrzebę uruchomienia całego dość ciężkiego aparatu, co z konieczną w takich razach sprawnością nieraz musi kolidować. Nadto przeszkody walutowe wstrzymują wykonanie planu gospodarczego w całości. Kurczenie się kredytów wywołuje potrzebę okrawywania tego planu skutkiem dewaluacji.

Z trudem przeto udaje się Ministerstwu realizować swój zasadniczy program gospodarczy. Skonstatować jednak należy, że zakreślone zadania w dwuch poprzednich sprawozdaniach realizuje się z całą konsekwencją.

Zapowiedziana decentralizacja dostaw, korzystna dla przemysłu krajowego, została przeprowadzona.

Usiłowania Ministerstwa stwarzania nowych gałęzi produkcji krajowej, w dostawnictwie pocztowem uwieńczone są coraz pomyślniejszym rezultatem.

M. P. i T. dało inicjatywę w sprawie wydania ogólnych jednolitych przepisów o dostawnictwie dla wszystkich rządowych instytucji. Sprawa ta znajduje się obecnie w Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Wreszcie naczelny cel Ministerstwa pokrywania całego zapotrzebowania, krajowymi fabrykami, z wyjątkiem działu samochodowego i drobnego działu datowników poczt, w zupełności został osiągnięty. Stwierdzić należy, iż poczta jako taka, wszystkie przedmioty uposażenia swego zakupuje w krajowych fabrykach.

Przechodząc do szczegółowego omawiania poszczególnych działów gospodarki pocztowej, zauważyć należy z góry, iż zarządzone przez M. Skarbu oszczędności budżetowe rozwój tej części administracji pocztowej bardzo ograniczyły.

Środki transportowe.

W tej tak ważnej dziedzinie dla rozwoju ruchu pocztowego, jak już w sprawozdaniu z ub. roku zaznaczono, rachuby pokładane na ,,Demobil" zawiodły. Ministerstwo z konieczności musiało

zaspokajać potrzeby okręgów dyrekcyjnych uboższych w środki transportowe, z zasobniejszych okręgów. Gospodarka taka musiała jednak ustać częściowo z powodu wyczerpania się nie nazbyt zresztą bogatych zapasów tych zasobniejszych dyrekcyj, a częściowo i dlatego, że tabor np. b. zaboru pruskiego, ze względu na swą ciężką konstrukcję do dróg w innych okręgach jak np. warszawskim, wileńskim i t. p. nie nadawał się. Całe przeto zapotrzebowanie taboru zaspokajane być musiało z kredytów przyznanych na ten cel przez Skarb, a ten wystarczył zaledwie na palące potrzeby.

W dziedzinie taboru konnego oszczędności budżetowe nie odbiły się zbyt fatalnie i przy wielkim wysiłku udało się Ministerstwu rozwiązać zagadnienie, bez szkody dla sprawy; jednak na martwym wprost punkcie stanęła sprawa automobilizmu pocztowego. W roku 1922 np. nie otrzymało M. P. i T. kredytu na zakup bodaj jednego automobilu. Przyobiecane już przez Min. Skarbu udzielenie zezwolenia na zaciągnięcie większej pożyczki w P. K. O. na zakup automobilów dla użytku poczty, w związku ze zmianami personalnemi w tym Ministerstwie, zostało niestety zaniechane.

I w roku 1923 będzie mogło M. P. i T. zakupić dla Warszawy najwyżej tylko 4 nowe automobile. Będzie to zaledwie drobną pomocą dla stołecznego ruchu. Wobec braku środków finansowych program (zarysowany w r. 1920) uwzględniający zgodnie z nowożytnymi wymaganiami interesy ruchu pocztowego musi znowu ulec odroczeniu do szczęśliwszych czasów.

Uposażenie urzędów w inwentarz biurowy.

Dziś jeszcze sa urzędy pocztowe, które mają umeblowanie kombinowane przez personel urzędniczy z najrozmaitszych, ale jak najmniej do tego celu nadających się przedmiotów.

Ministerstwo dołożyło wszystkich starań, aby ten fatalny stan usunąć. Uzyskano w Min. Skarbu wydatniejszy kredyt na ten cel, ale przy obecnej dewaluacji niema on tego znaczenia, co w chwili gdy był preliminowany. Trzeba jednak mieć nadzieję, że bodaj największe zło się usunie. Ministerstwo w przewidywaniu pomyślniejszych okresów finansowych przystępuje do opracowania jednolitego, opartego na rodzimych motywach modelu umeblowania urzędów pocztowych, zastosowanego do potrzeb ruchu. Z czasem więc wszystkie urzędy pocztowe będą miały zupełnie jednolity wygląd wewnętrzny.

W bieżącym okresie budżetowym Ministerstwo uzyskało pierwszą ratę kredytu na urządzenie kwater dla urzędników rozjazdowych. Zaspokoi to choć częściowo słuszne żądania personelu pracującego w bardzo ciężkich warunkach. Nie udało się natomiast uzyskać funduszów na wykup urządzeń biurowych, będących (w Małopolsce) prywatną własnością naczelników urzędów. W tym roku przeto będą musiały Dyrekcje akcję tą dalej przeprowadzać w granicach ogólnych kredytów.

Inwentarz specjalny. Jest to inwentarz, służący bezpośrednio do podtrzymywania czynności pocztowych jako to: datowniki, plombownice, wagi, skrzynki pocztowe, worki pocztowe i t. p. W tym dziale nie może być zastoju, inaczej bowiem ruch pocztowy utknąłby. To też poświęca się mu szczególniejszą uwagę. W stosunku do ubiegłego roku sprawozdawczego, nastąpiła ta dalsza korzystna zmiana, iż wprowadzono jednolity typ worka pocztowego i zaopatrzono w nie wszystkie urzędy pocztowe. Worki te pod względem jakości materjału i trwałości należą do pierwszych w międzynarodowym ruchu. Całe zapotrzebowanie ilości 100.000 sztuk pokryły fabryki krajowe. W bieżącym roku projektuje się zakup dalszych 60.000 sztuk.

Plombownice pocztowe, sprowadzane poprzednio z zagranicy, obecnie są już w kraju fabrykowane i przyznać trzeba, że pod względem wykonania nie ustępują zagranicznym.

Umundurowanie. Ważny ten dział dla personelu pocztowego, rozwija się zupełnie normalnie. Cały służbowy personel pocztowy, z przyłączonym do Rzeczypospolitej Górnym Śląskiem, jest zaopatrzony w ubrania i płaszcze. Niepraktyczny w niektórych szczegółach krój mundurów pocztowych został w tym roku zmieniony. Wydano też szczegółowe przepisy o ewidencji, sposobie zamawiania, szycia i rozdawnictwa mundurów. Przepisy te zabezpieczają należycie interesy Skarbu, a równocześnie dają każdocześnie możność łatwej kontroli tak zapasów sukna i materjałów, jakoteż rozdziału mundurów.

Zaopatrywanie urzędów w znaczki pocztowe i druki płatne. Produkcja tych przedmiotów, odbywa się w Państwowych Zakładach Graficznych, podległych Ministerstwu Skarbu.

Skromne urządzenia techniczne jakiemi te Zakłady rozporządzają, powodują rozmaite usterki w technicznem wykonaniu znaczków pocztowych. Nadmienić jednak należy, że postęp choć powolny, jest jednak stały.

W omawianym okresie gospodarczym, dewaluacja marki i w tym dziale miała swoje skutki.

Szybka i częsta, a nieprzewidywana zmiana taryf, spowodowała, że znaczki pocztowe, które jeszcze parę miesięcy wstecz były wysokiej wartości, przez znaczne podrożenie taryfy, traciły wprost zastosowanie. Aby nie narażać skarbu na stratę przez palenie zapasu znaczków pocztowych o zdewaluowanej wartości, musiało Ministerstwo polecić urzędom pocztowym oklejanie korespondencji większą ilością znaczków pocztowych. A choć tu i owdzie przyjmowano to zarządzenie z narzekaniem, ochroniło ono jednak Skarb przed stratą, jaką byłby musiał ponieść gdyby wycofano z obiegu te zdewaluowane znaczki pocztowe. Nowością tego działu jest wydanie w tym roku, dla upamiętnienia 450 letniej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika 1000 Mk. znaczka pocztowego

z wizerunkiem Kopernika. W ten sposób popularyzuje się pamięć wielkiego astronoma i manifestuje jego polskość.

Również dla potrzeb poczty lotniczej wydaje Ministerstwo w r. 1923 znaczek pocztowy przeznaczony wyłącznie do opłat za przewóz poczty aeroplanami.

Udział w wystawie filatelistycznej w Genewie.

W roku ubiegłym, ale w okresie sprawozdawczym, obesłało Ministerstwo międzynarodową wystawę filatelistyczną w Genewie i za swe eksponaty uzyskało najwyższą i jedyną tego stopnia nagrodę, a mianowicie medal złoty. Świadczy to, że w tym dziale potrafiliśmy stanąć w pierwszym szeregu, nawet wśród krajów, które mają dawną organizację i administrację państwową.

W okresie sprawozdawczym Zarząd pocztowy przyjął od P. Z. Graficznych następujące ilości znaczków pocztowych i druków płatnych:

Znaczków pocztowych	726,903,300	szt.
kart „	16,047,000	„
przekazów „	4,961,100	„
dowodów nadania telegr.	1,304,000	„
adresów przesyłkowych	4,276,900	„
blankietów telegr.	4,957,400	„

z zakładów drukarskich prywatnych:

książek pocztowych nadawczych	36,000	szt.
dodatków do spisów urzędów	13,000	„
książek N. 79 i N. 718	168,220	„

z Głów. Urzędu Statystycznego:

znaczków statyst.	1,327,000	„
formularzy „	70,000	„

Aparaty telegraficzne i telefoniczne, przyrządy do konserwacji i budowy central telegraficznych i telefonicznych.

Wskutek polepszenia się wydajności Państwowych Zakładów Telegraficzno-Telefonicznych pod względem produkcji aparatów i łącznic telefonicznych zaprzestano sprowadzania tychże z zagranicy, ograniczając się jedynie do zakupu z a g r a n i c ą c z ę ś c i z a p a s o w y c h d o k o n s e r w a c j i znajdujących się w użyciu aparatów zagranicznego pochodzenia.

Aparaty telegraficzne Morse'a produkują wyłącznie P. Z. T. T., natomiast aparaty Hughes'a musiały być jeszcze sprowadzone z zagranicy, a mianowicie: 5 sztuk z Austrji za sumę 128 miljonów koron austr. i 3 sztuki z Niemiec za sumę 5292 koron szwedzkich.

W okresie bieżącym wydano zamówień na części zapasowe do aparatów telefonicznych i telegraficznych:

1) fabrykom w Austrji za sumy: około 156 miljonów kr. austr., 3815 frank. szwajc. i około 11 miljonów marek polskich;

2) fabrykom w Niemczech—za sumę 232,000 mk. niem., 16 miljonów mk. pol. i 3219 fr. szw.;

3) fabryce we Francji—na części zapasowe do aparatów Baudot'a za sumę 12.253 fr. franc.;

4) wytwórniom krajowym: t. j. 1) Państwowym Zakładom Telegraficzno-Telefonicznym na łącznice, aparaty telefoniczne oraz części składowe do aparatów telefonicznych i telegraficznych (Morse'a i Hughes'a) za sumy 108 miljonów mk. pol. i 52.639 złotych polskich, oraz 2) organizującej się Polskiej Fabryce Telefonów w Warszawie (przy ul. Solec 103)—na części do aparatów telefonicznych za sumy: 1 miljon mk. pol. i 1088 frank. szw.

Nadto P. Z. T. T. wykonały na poczet zamówień, udzielonych w poprzednich okresach sprawozdawczych, aparatów telefonicznych, telegraficznych Morse'a, części zapasowych do różnych aparatów za sumę około 152 miljonów mk. pol.

Materjały do utrzymania ruchu telegraficznego i telefonicznego.

Na materjały te (np. ogniwa, taśma telegraficzna, siarczan miedzi, salmiak (wydano fabrykom krajowym zamówień na sumę około 1 miljarda mk. pol., a prócz tego sprowadzono z Niemiec taśmy telegraficznej do aparatów szybkodrukujących Siemens'a i płyt akumulatorowych za sumy: około 346.000 mk. niem. i 11.925 fr. szw., ponieważ tych dwuch ostatnich artykułów nie wyrabiają w kraju.

Materjały i narzędzia linjowe.

Na materjały te wydano zamówień firmom krajowym:

na drut żelazny za sumę około 1268 miljonów mk. pol.,

na drut bronzowy za sumę około 710 miljonów mk. pol.,

na izolatory porcelanowe za sumę około 1 miljarda mk. pol.,

na konstrukcje żelazne za sumę około 310 miljonów mk. pol.,

na narzędzia i różne przybory za sumę 18 miljonów mk. pol.

Wskutek niewystarczalności krajowej produkcji sprowadzono nadto ze Szwajcarji na pilne budowy drutu bronzowego za sumę 520.000 franków szwajcarskich.

Przewodników izolowanych i kabli zakupiono w Austrji za sumę około 31 miljonów kr. austr.

Obecnie wskutek uruchomienia fabryki Tow. Akc. „Kabel Polski" w Bydgoszczy, która wykonała pierwszą partję plecionki 2-żyłowej (wartości około 10.000 fr. szw.) nie ustępującej pod względem jakości gatunkom zagranicznym, zapotrzebowania na przewodniki izolowane będą mogły być w przyszłości zaspakajane produkcją krajową.

Podział materjałów technicznych pomiędzy Dyrekcje.

W okresie bieżącym załatwiono ogółem 512 zapotrzebowań, z czego:

196 przypada na Dyrekcję Warszawską,
28 „ „ „ Lwowską,
80 „ „ „ Lubelską,
95 „ „ „ Krakowską,
12 „ „ „ Poznańską,
17 „ „ „ Bydgoską,
39 „ „ „ Wileńską,
32 „ „ Inspektorat w Katowicach.

W tym celu wydano Składowi Głównemu Materjałów Technicznych M. P. i T. 1096 zleceń, na mocy których wysłano ogółem brutto 2588 tonn materjałów w/g następującego podziału:

1) koleją ładunkami wagonowymi około 1965 tonn
2) „ „ drobnicowymi „ 380 „
3) drogą wodną „ 43 „
4) pocztą „ 50 „
5) końmi do miejscowych urzędów „ 150 „

Opracowana nomenklatura materjałów technicznych została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym M. P. i T. Nr. 55 z dnia 20 grudnia 1922 r.

TREŚĆ

SPRAWOZDANIA MINISTERSTWA POCZT i TELEGRAFÓW

z czynności w okresie od 1 maja 1922 r. do 30 kwietnia 1923 r.

str.

CENA EGZEMPLARZA 30.000 MK.

Statystyka ruchu pocztowego, telegraficznego i telefonicznego za 1922 r.

Okręgi dyrekcyjne	Zwykłe przesyłki listowe i polecone: w obrocie krajowym (Liczba)	Zwykłe przesyłki listowe i polecone: w obrocie zagranicznym (Liczba)	Ogólna liczba zwykłych i poleconych przesyłek listowych	Listy (pakiety) z podaną wartością: w obrocie krajow. (Liczba)	Listy (pakiety) z podaną wartością: w obrocie zagran. (Liczba)	Listy (pakiety) z podaną wartością: Wartość Mkp.	Paczki z podaną wartością: w obrocie krajow. (Liczba)	Paczki z podaną wartością: w obrocie zagran. (Liczba)	Paczki z podaną wartością: Wartość Mkp.	Paczki bez podanej wartości: w obrocie krajow. (Liczba)	Paczki bez podanej wartości: w obrocie zagran. (Liczba)	Ogólna ilość paczek	Gazety: w obrocie krajowym (Liczba)	Gazety: w obrocie zagranicznym (Liczba)	Ogólna ilość gazet	Przekazy pocztowe[1]: w obrocie krajowym i zagranicznym[2] (Liczba)
Bydgoszcz	34.059.730	8.815.340	42.875.070	35.310	3.060	3.909.325.680	104.680	120	7.833.412.080	321.310	4.390	430.500	19.259.300	766.440	20.025.740	456.108
Katowice *)	13.335.280	13.997.190	27.332.470	6.470	3.030	407.023.872	15.080	6.770	853.061.092	110.760	59.330	191.940	5.301.140	1 549.600	6.850.740	103.969
Kraków	69.303.288	33.832.195	103.135.483	124.280	18.356	87.716.529.752	739.692	40.020	105.169.279.372	843.492	131.404	1.754.608	38.614.560	318.143	28.932.703	1.048.370
Lublin	75.188.080	3.004.516	78 192.596	37.128	696	30.059.558.632	247.312	208	33.824.710.352	386.948	57.337	691.805	4.396 704	48.412	4.445.116	794.269
Lwów	67.275.332	17.205.420	84.480.752	229.840	3.796	39.448.628.516	890 968	293.748	93.574.901.952	1.136.928	128.648	2.450.292	25.487.852	1.685.736	27.173.588	1.875.998
Poznań	45 855.160	9.028 676	54.883.836	51.896	2.496	9.957.071.020	105.664	1.612	8.449.885.924	564.980	14.352	686.608	34.680.932	12.168	34.693.100	681.009
Warszawa	145.024.280	31.052.650	176.076.930	72.620	4.440	11.870.341.200	270.850	19.610	8.907.232.100	879.590	296.640	1.466 690	34.682.750	3.318.070	38.000.820	1.339.228
Wilno	19.865.176	6.986.528	26.851.704	22.308	312	4.480.551.421	85.384	52	6.431.745.064	155.064	32.760	273.260	3.030.120	160 888	3.191.008	338.844
Razem	469.906.326	123.922.515	593.828.841	579.852	36.186	187.849.030.096	2.459.630	362.140	265.044.327.936	4.399.072	724 861	7.945.703	165.453.358	7.859.457	173.312.815	6.637.795 Z tego przypada na obrót krajowy 6.214.100 zagraniczny 62.014
Zagraniczny otwarty ruch przechodni	721.876		721.876	52		—	—	—	—	416		416	—	—	—	

Okręgi dyrekcyjne	Telegramy Nadane: Służbowe wolne od opłaty (Liczba)	Telegramy Nadane: Opłacone w obrocie krajowym[3] (Liczba)	Telegramy Nadane: Opłacone w obrocie zagraniczn.[3] (Liczba)	Telegramy Nadeszłe: Służbowe wolne od opłaty (Liczba)	Telegramy Nadeszłe: Opłac. w obrocie zagran. i krajow. (Liczba)	Telegramy: Przechodowe	Ogólna liczba wszystkich telegramów	Rozmowy telefoniczne: miejscowe (Liczba)	Rozmowy telefoniczne: zamiejscowe (Liczba)	Ogólna liczba wszystkich rozmów
Bydgoszcz	30.042	377.327	60.016	48.514	462.923	1.260.518	2.239.340	24.958.307	1.590.111	26.548.418
Katowice *)	4.990	90 908	5.655	5.850	70.883	119.200	297.486	1.665.313	867.815	2.533.128
Kraków	53.396	839.257	126.291	70.445	1.000.218	3.424.687	5.514.294	47.843.870	1.156.064	48.999.934
Lublin	67.644	572.691	17.912	57.889	557.600	1.902.182	3.175.918	4.993.315	822.181	5.815.496
Lwów	59.740	1.126.624	141.264	91.445	1.276.387	3.233.832	5.929.292	11.257.640	1.017.308	12.274.948
Poznań	61.690	569.020	111.690	106.737	631.877	1.615.166	3.096.180	34.713.151	2.437.142	37.150.293
Warszawa	144.341	1.739.862	343.192	155.338	2.216.062	6.507 278	11.106.073	15.841.307	2.610.474	18.451.781
Wilno	32.608	529.998	11.759	45.695	519.107	1.332.657	2 471.824	6.782.630	280.330	7.062.960
Razem	454 451	5.845,687	817.779	581 913	6.735.057	19.395.520	33.830.407	148.055.533	10.781.425	158.836.958

1) Wykazano tylko wpłacone.

2) Od 1 maja 1922 r. podjęto obrót przekazów pocztowych z Francją i od 19 czerwca 1922 r. po przyłączeniu przyznanej Polsce części Górnego Śląska (Okręg Inspektoratu Poczt. Katowickiego) podjęły urzędy pocztowe czynne na tym terenie obrót przekazów pocztowych z Niemcami.

3) Nadane opłacone telegramy na stacjach kolejowych, a mianowicie: w obrocie krajowym 275.865 szt.
„ zagranicznym 499 szt. zostały wliczone do telegramów przechodowych.

*) Przyznana część Górnego Śląska została złączona z Rzeczpospolitą Polską dnia 19 czerwca 1922 r. Daty zatem o ruchu pocztowym, telegraficznym i telefonicznym z tej ziemi mogły objąć przeważnie tylko trzymiesięczny okres, a mianowicie: miesiące październik, listopad i grudzień.